PITEȘTI

MOBILĂ
DE CALITATE SUPERIOARĂ

SUFRAGERIA „BÎLEA" 2

Se compune din : bufet, bibliotecă, vitrină, masă radio-televizor și masă extensibilă cu 6 scaune tip Hercules.

Garnitura este furniruită cu furnir de nuc, finisată cu lacuri poliesterice, luciu oglindă.

Garnitura a fost concepută din panouri modulate și tipizate cu posibilități de interschimbabilitate.

Noutatea garniturii constă în prezența unei vitrine cu cristale și oglindă, a unei mese combinate pentru radio și televizor, precum și alcătuirea bibliotecii și vitrinei, din două corpuri suprapuse, ceea ce oferă facilitatea în transport și manipulare, precum și multiple posibilități combinative în aranjare.

Prețul garniturii este de cca. 6 800 lei.

SUFRAGERIA „ASTOR"

Se compune din : bufet, vitrină cu cristale și oglindă din 2 corpuri suprapuse, masă joasă, masă extensibilă cu 6 scaune tip Hercules.

Garnitura este furniruită cu furnir exotic (mahon) și cu un fileu decorativ din lameliu, care se aplică și la spătarele scaunelor.

Pentru transport, picioarele tuturor pieselor (în afară de scaun) sînt demontabile.

Nota de suplețe a garniturii este subliniată de forma conică a picioarelor, iar decorația părților de jos a pieselor în ton cu butonii trăgători, conferă garniturii o eleganță deosebită.

Prețul aproximativ este de 5 600 lei.

UZINA DE STRUNGURI ARAD

str. Artileriei nr. 1

produce:

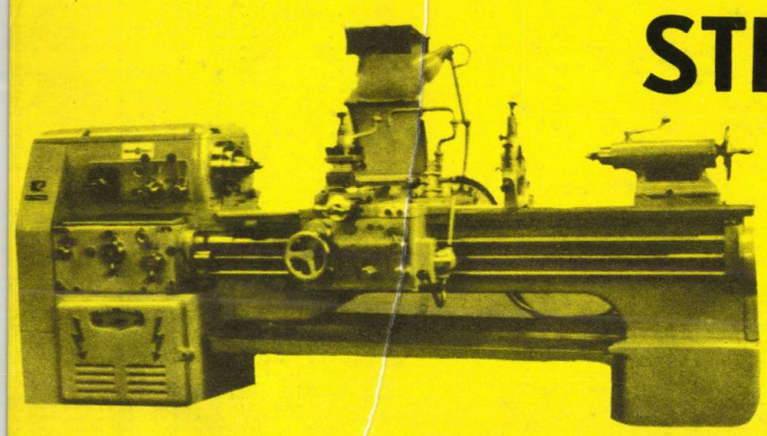

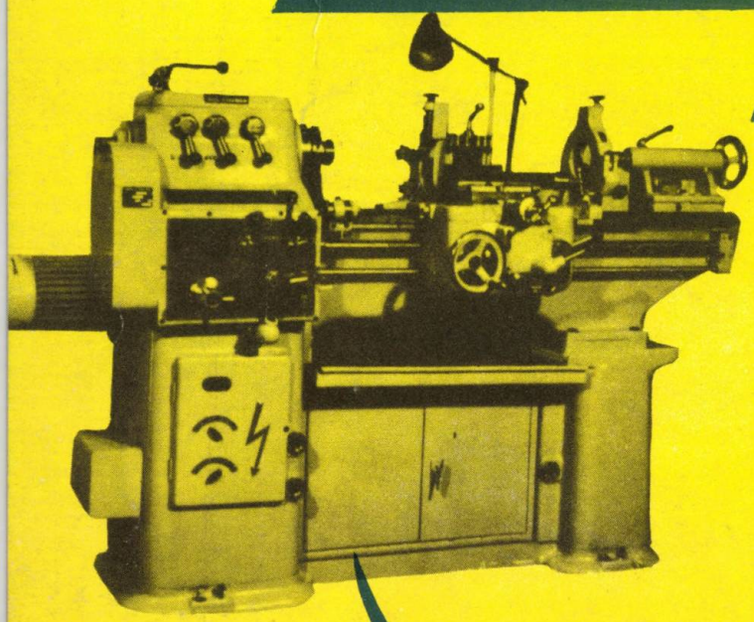

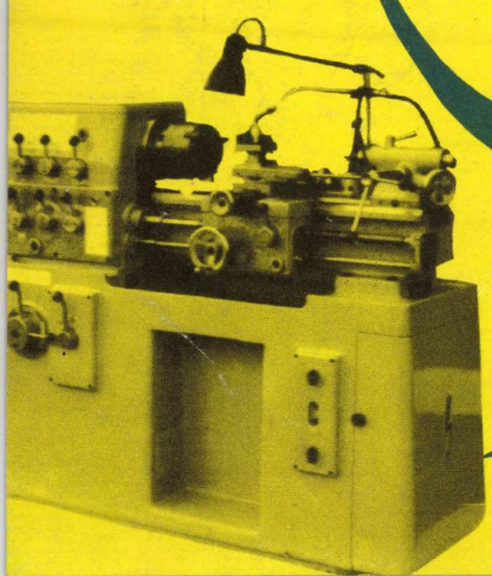

- Strunguri normale 250—320—400—630—800
- Strunguri revolver orizontal 25 și 40
- Strunguri revolver vertical 25 și 40

Lei 2

24 Ianuarie

ZIUA UNIRII

Evoluţie pozitivă în relaţiile româno-italiene

WASHINGTON

TEXT ŞI SUBTEXT ÎN MESAJUL ASUPRA STĂRII UNIUNII

Adevărul despre tragedia de la Guernica

5
joi, 25 ianuarie 1968

lumea

La primirea de către președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, a ambasadorului extraordinar și plenipotențiar al Canadei la București, Bruce MacGillivray Williams, cu prilejul prezentării scrisorilor de acreditare. Au participat Corneliu Mănescu, ministrul afacerilor externe, și Constantin Stătescu, secretarul Consiliului de Stat.

Vizita președintelui Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, Ion Gheorghe Maurer, la președintele Italiei, Giuseppe Saragat. În stînga, premierul italian, Aldo Moro.

Delegația Partidului Comunist Mexican, condusă de tovarășul Arnoldo Martinez Verdugo, prim-secretar al C.C. al P.C.M., în vizită la Muzeul de istorie a partidului comunist, a mișcării revoluționare și democratice din România.

lumea

Nr. 5 (222) — 25 IANUARIE 1968

sumar

2 SĂPTĂMÎNA în telegrame

ARTICOLE ŞI CORESPONDENŢE

4 Un moment important în evoluţia relaţiilor româno-italiene. *Corespondenţă din Roma de la Radu Pascal*
6 Text şi subtext în „Starea Uniunii". *Felicia Antip*
8 Populiştii şi remanierea guvernamentală. *Corespondenţă din Viena de la Hans Thuer*
9 Aniversarea Tratatului româno-ungar. Relaţii frăţeşti de prietenie şi colaborare. *Corneliu Vlad*
11 Drumul progresului nu trece prin „hacienda". *Reportaj-anchetă realizat de trimisul nostru special în America Latină, Eugen Pop*
18 Alegerile de după devalorizare. *Corespondenţă din Copenhaga de la Erik Andersen*
19 Adevărul despre Guernica. *Eléna de la Souchère*

CONVORBIRI

10 MALCOLM MACMILLAN, *membru al Camerei Comunelor* : 1968 — un an promiţător pentru comerţul Est-Vest
ERROLL OF HALE, *preşedintele Camerei de Comerţ din Londra* : Componente ale colaborării economice

PE URMELE ISTORIEI

14 Ideea unităţii naţionale şi actul de la 24 Ianuarie. *Dr. Vasile Netea*

REPORTAJ PE GLOB

16 Roma pe autostrada del Sole. *George Serafin*

CONTRAPUNCT

7 Starea Familiei. *Russell Baker*
21 Imunitate diplomatică. *Art Buchwald*

22 H. MONTGOMERY HYDE : Camera 3603

SCRIITORI-DIPLOMAŢI

25 Guido Bentivoglio. *Victor Torynopol*

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

26—31 Politika, Paris Match, Neue Zürcher Zeitung, Jeune Afrique, Correio da Manha, Le Nouvel Observateur, The Times

PROFIL

31 KURT WALDHEIM, ministrul afacerilor externe al Austriei

POŞTA REDACŢIEI (32)

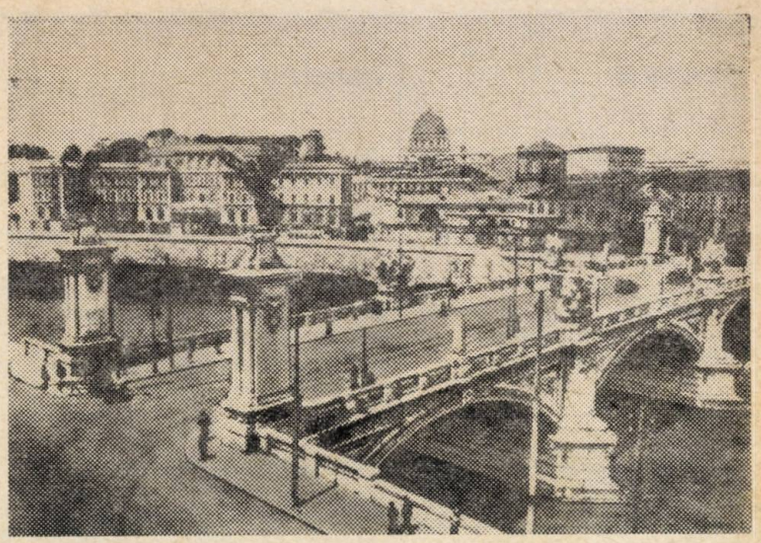

De la trimişii noştri speciali la Roma

EVOLUŢIE POZITIVĂ ÎN RELAŢIILE ROMÂNO-ITALIENE

pag. 4

ROMA PE AUTOSTRADA DEL SOLE

pag. 16

PĂMÎNT FĂRĂ OAMENI ŞI OAMENI FĂRĂ PĂMÎNT

Un reportaj-anchetă al trimisului nostru în America Latină

pag. 11

„Operaţia Guernica"

Dezvăluiri recente despre tragicul episod din timpul războiului civil spaniol

pag. 19

CUM AU AJUNS SECRETELE VICHY-ului ÎN MÎINILE ALIAŢILOR

Un nou capitol din seriaiul „Camera 3 603"

pag. 22

LA RUBRICA „PUNCTE DE VEDERE"

Robert Kennedy despre războiul din Vietnam

pag. 26

săptămîna
în telegrame

geneva

Au fost reluate reuniunile Comitetului celor 18. Proiectele de tratat de neproliferare american și sovietic au fost completate cu articole (identice) referitoare la control ; s-au efectuat și unele modificări ale paragrafelor deja elaborate. Discutarea documentului în nouă sa formă va continua.

washington

Președintele Johnson a prezentat mesajul cu privire la Starea Uniunii, comparînd S.U.A. cu o navă care înaintează neabătut, chiar dacă această mișcare tulbură apele... Cu excepția acestei figuri de stil, elementele noi lipsesc. Chiar nou nu poate fi numit nici ministrul desemnat al apărării, Clifford Clark, consilier prezidențial încă din perioada Administrației Truman, care pare mai mult omul potrivit pentru politica actuală și mai puțin omul unei politici noi. Între timp, numărul militarilor americani refugiați în Suedia a ajuns la 18 ; pe lista oamenilor politici americani neîncrezători în politica Administrației figurează acum și liderul republican din Senat, Everett Dirksen.

pnom penh

S-a relatat despre încălcarea frontierei cambodgiene de către unități saigoneze. În capitala Cambodgiei a fost prezent, săptămîna trecută, președintele R.S.F. Iugoslavia, Tito, aflat acum la Delhi ; problemele Asiei de sud-est figurează, desigur, pe agenda convorbirilor purtate în cursul acestui turneu de președintele Iugoslaviei.

moscova

Primul ministru Wilson a sosit în U.R.S.S. pentru a discuta colaborarea economică și ansamblul problemelor bilaterale, de asemenea pentru a examina cu liderii sovietici probleme ale situației internaționale.

londra

Praful nu s-a așezat încă după dezbaterea parlamentară consacrată reducerilor bugetare. Se preconizează noi modalități de sancționare a deputaților laburiști rebeli. 25 dintre ei au refuzat să sprijine guvernul atunci cînd noile măsuri au fost supuse votului. O speculație formulată săptămîna trecută la Londra : pe ce se mai întemeiază „relațiile cu caracter special" anglo-americane ? Sprijinul american pentru liră (insuficient sau sistat ?) nu a împiedicat devalorizarea ; contrar dorințelor guvernului american, Anglia va părăsi majoritatea pozițiilor „la est de Suez". De ce nu a fost retrasă și „Armata britanică de pe Rin", care afectează și ea balanța de plăți — au întrebat unii comentatori.

riad

Surse oficiale turcești, kuweitiene și saudite au dezmințit proiectul de creare a unui tratat militar, în zona Golfului Persic.

paris

Partidul guvernamental „Uniunea democratică pentru a cincea republică" s-a orientat spre formule organizatorice mai tradiționale, alegîndu-și secretarul general în persoana lui Robert Poujade (nici o înrudire cu politicianul extremist de dreapta).

bonn

Ministrul de externe englez Brown a încercat să sondeze posibilitățile unei sporiri a achizițiilor vest-germane (militare sau nu) destinate să compenseze întreținerea militarilor britanici. Rezultatele au fost puțin încurajatoare. La fel în ce privește încercarea de a obține un sprijin mai ferm al Bonnului pentru aderarea Angliei la C.E.E. Motivul ? Poate și coincidența între vizita lui Brown și aniversarea a cinci ani de la încheierea tratatului franco-vest-german...

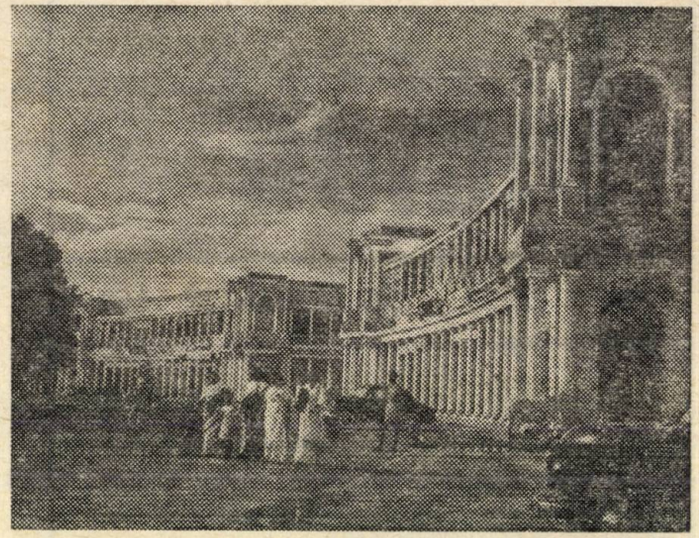

La 26 ianuarie se împlinesc 18 ani de la proclamarea Republicii India. În fotografie : Piața Connaught din New Delhi

Moscova : Premierul britanic Harold Wilson este întîmpinat de Alexei Kosîghin, președintele Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., cu prilejul vizitei sale în capitala Uniunii Sovietice

Mikis Theodorakis, compozitorul cunoscut în lumea întreagă, este adus în fața tribunalului atenian care a judecat luni apelul său împotriva sentinței pronunțate anterior de organele judiciare

Sosirea prim-vicepreşedintelui Consiliului de Miniştri Ilie Verdeţ la Londra

tel aviv

S-a anunţat fuzionarea partidelor Mapai, Ahdut Haavoda şi Rafi (acesta din urmă rezultase dintr-o sciziune în Mapai, dar iniţiatorul sciziunii, ex-premierul Ben Gurion, a dezaprobat reunificarea).

niamey

A avut loc o reuniune de două zile a Organizaţiei Comunităţii afro-malgaşe ; subiecte predominant economice, în perspectiva reuniunii U.N.C.T.A.D. de la New Delhi.

capetown

Nu se mai dau buletine medicale cotidiene, starea lui Blaiberg fiind cu totul satisfăcătoare. Dar Kasperak, oţelarul din California, a încetat din viaţă ; cauza decesului — s-a spus după autopsie — nu a constituit-o inima transplantată.

sanaa

În Yemen, regaliştii, utilizînd — se afirmă — şi mercenari, au eşuat din nou în încercarea de a ocupa capitala.

lagos

Se vorbeşte despre prezenţa unor mercenari în rîndurile biafreze. Trupele federale au întîmpinat rezistenţa dîrză a secesioniştilor, în timp ce autorităţile din Lagos sînt în continuare îngrijorate de traficul — iniţiat se pare de biafrezi — cu lire nigeriene (un nou transport de valută a fost reţinut de autorităţile togoleze).

Pe Lacul Amar (Canalul de Suez) sînt folosiţi înotători submarini pentru deblocarea canalului

breviar

18 ianuarie

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al C.C. al P.C.R., preşedintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, a primit pe ambasadorul extraordinar şi plenipotenţiar al Republicii Democrate Vietnam în Republica Socialistă România, Hoang Tu, la cererea acestuia.

19 ianuarie

Preşedintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceauşescu, a primit pe ambasadorul extraordinar şi plenipotenţiar al Canadei la Bucureşti, Bruce Mac Gillivray Williams, care a prezentat scrisorile de acreditare.

Preşedintele Consiliului de Miniştri al Republicii Socialiste România, Ion Gheorghe Maurer, a primit în audienţă de prezentare pe noul ambasador extraordinar şi plenipotenţiar al Canadei la Bucureşti, Bruce MacGillivray Williams.

Preşedintele Consiliului de Miniştri al Republicii Socialiste România, Ion Gheorghe Maurer, a primit pe ambasadorul Finlandei la Bucureşti, Björn-Olof Georg Alholm, în legătură cu plecarea definitivă a acestuia din România.

20 ianuarie

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu, preşedintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, a invitat şefi ai misiunilor diplomatice acreditaţi la Bucureşti, să participe la o partidă de vînătoare în pădurea Albele, regiunea Bucureşti. În seara aceleiaşi zile, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, împreună cu soţia, au oferit în Palatul Consiliului de Stat un dineu în cinstea şefilor misiunilor diplomatice şi a soţiilor acestora.

La invitaţia C.C. al P.M.S.U., în zilele de 19 şi 20 ianuarie, tovarăşul Paul Niculescu-Mizil, membru al Comitetului Executiv, al Prezidiului Permanent, secretar al C.C. al P.C.R., însoţit de tovarăşul Dumitru Lazăr, membru supleant al C.C. al P.C.R., adjunct al şefului secţiei relaţii externe a C.C. al P.C.R., a făcut o vizită prietenească în Republica Populară Ungară. Cu acest prilej a avut loc un schimb de păreri cu tovarăşul Zoltan Komocsin, membru al Biroului Politic, secretar al C.C. al P.M.S.U., cu privire la dezvoltarea relaţiilor dintre cele două partide şi la unele probleme actuale ale mişcării comuniste şi muncitoreşti internaţionale. La discuţii a participat, de asemenea, Andras Gyenes, adjunct al şefului secţiei externe a C.C. al P.M.S.U.

22 ianuarie

A sosit în Capitală tovarăşul Alvaro Cunhal, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Portughez, care, la invitaţia Comitetului Central al Partidului Comunist Român, face o vizită în ţara noastră.

La sosire, pe aeroportul Băneasa, oaspetele a fost salutat de tovarăşii Nicolae Ceauşescu, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, Chivu Stoica, membru al Comitetului Executiv, al Prezidiului Permanent, secretar al C.C. al P.C.R., Mihai Dalea, secretar al C.C. al P.C.R., Ghizela Vass, şef de secţie la C.C. al P.C.R., de activişti de partid.

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu, preşedintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, a primit pe ambasadorul Finlandei la Bucureşti, Björn-Olof Georg Alholm, în legătură cu plecarea definitivă a acestuia din România.

23 ianuarie

A sosit în Capitală tovarăşul Santiago Carillo, secretar general al Partidului Comunist din Spania, care, la invitaţia C.C. al P.C.R., face o vizită de prietenie în ţara noastră.

La sosire, oaspetele a fost întîmpinat de tovarăşii Nicolae Ceauşescu, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, Emil Bodnaraş, membru al Comitetului Executiv, al Prezidiului Permanent al C.C. al P.C.R., Mihai Dalea, secretar al C.C. al P.C.R., Ghizela Vass, şef de secţie la C.C. al P.C.R., de activişti de partid.

S-au încheiat convorbirile între delegaţia Partidului Comunist Român, condusă de tovarăşul Nicolae Ceausescu, secretar general al C.C. al P.C.R., şi delegaţia Partidului Comunist Mexican, condusă de tovarăşul Arnoldo Martinez Verdugo, prim-secretar al C.C. al P.C.M.

S-au încheiat convorbirile oficiale dintre preşedintele Consiliului de Miniştri al Republicii Socialiste România, Ion Gheorghe Maurer, şi preşedintele Consiliului de Miniştri al Republicii Italiene, Aldo Moro. Au participat din partea română Corneliu Mănescu, ministrul afacerilor externe, şi Cornel Burtică, ambasadorul României la Roma. Au participat din partea italiană Pietro Nenni, vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri, Amintore Fanfani, ministrul afacerilor externe, Niccolo Moscato, ambasadorul Italiei la Bucureşti.

A sosit la Londra o delegaţie guvernamentală română, condusă de Ilie Verdeţ, prim-vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri, care face o vizită în Marea Britanie, la invitaţia guvernului acestei ţări. În aceeaşi zi, Ilie Verdeţ, prim-vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri, s-a întîlnit cu Anthony Wedgwood Ben, ministrul tehnologiei, şi a avut o convorbire cu George Brown, ministrul afacerilor externe al Marii Britanii.

De la trimisul nostru la Roma, Radu Pascal

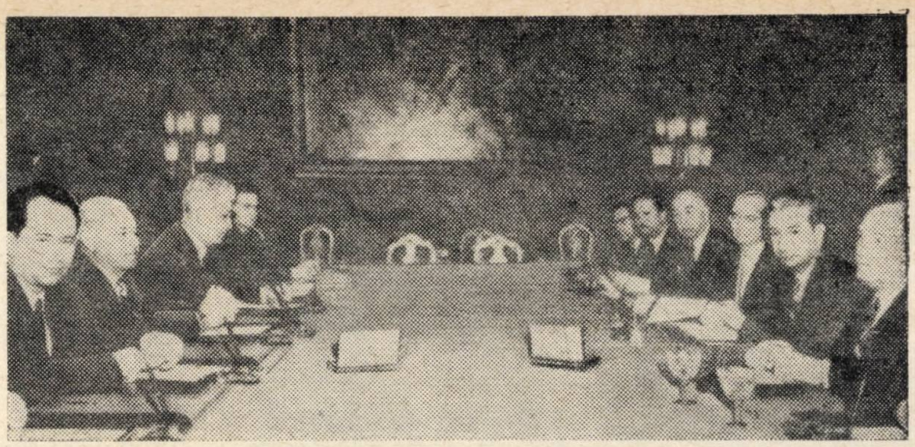

În timpul convorbirilor oficiale de la Palatul Chigi

Un moment important în evoluţia relaţiilor româno-italiene

La Roma e primăvară. Iarna, căreia la un moment dat ziarele italiene îi acordaseră mai multe coloane decît obişnuiau s-o facă în anii trecuţi, pare acum de neimaginat în seninătatea şi lumina caldă pe care firea însăşi le-a vrut mediteraneene.

Privită de la Roma, scena politică italiană poartă pecetea debutului unui an bogat în preocupări şi dezbateri. Pregătirea apropiatei campanii electorale, problemele economice şi de politică internă concentrează atenţia principalelor partide din ţară. Pe plan extern, se continuă o vie activitate diplomatică, în acest sens fiind suficient să amintim că, de cîteva săptămîni, premierul Aldo Moro este gazda mai multor şefi de guverne europene.

În acest context, apare cu o atît mai vădită semnificaţie deosebita cordialitate cu care presa şi oficialităţile italiene au salutat vizita la Roma a preşedintelui Consiliului de Miniştri al României, Ion Gheorghe Maurer, însoţit de ministrul de externe Corneliu Mănescu. Subliniind importanţa actualelor întrevederi — considerate, de altfel, de toate ziarele ca un eveniment major al stagiunii politice italiene — organul partidului guvernamental democrat-creştin, „Il Popolo", îşi exprima convingerea că, prin aceasta, ambele ţări, care „întreţin relaţii optime atît pe planul economic, cît şi cel cultural", pot „găsi motive actuale şi trecute de convergenţă şi de cooperare". La rîndul său, „Avanti", organul Partidului Socialist Unificat, aprecia vizita ca un moment de seamă în procesul de „accentuare a sincerelor legături de prietenie şi cordialitate care unesc cele două ţări". „Legăturile dintre Italia şi România — scrie ziarul — sînt vechi, dar îndeosebi în ultimii ani, graţie îmbunătăţirii climatului politic european — îmbunătăţire la care ambele ţări au contribuit activ — vechea prietenie, bazată şi pe comuna origine latină, a avut posibilitatea de a se traduce în acte concrete de colaborare". „O dată cu vizita în Italia a lui Maurer şi Mănescu — scrie de pildă „Il Globo" (ziar al cercurilor de afaceri din Roma, preocupat în special tocmai cu analiza unora din aceste aspecte concrete) — se continuă fructuoasele raporturi între cele două ţări, caracterizate printr-o neîntreruptă dezvoltare, mai ales în sectorul economic şi al schimburilor comerciale".

Interesul acordat de opinia publică italiană convorbirilor de la Roma a reieşit, cu evidenţă, şi din ampla informare despre stadiul şi evoluţia relaţiilor româno-italiene, pe care presa şi televiziunea au pus-o, larg, la îndemîna publicului, încă din ajunul vizitei. Astfel, „Il Giorno", după ce aminteşte suita contactelor precedente dintre personalităţile politice române şi italiene — ca, de exemplu, vizitele reciproce ale miniştrilor de externe Mănescu şi Fanfani — apreciază că experienţa unor asemenea „întîlniri realiste, utile şi cordiale, precum şi a turului de orizont al problemelor internaţionale făcute cu aceste prilejuri", este în măsură să „sugereze oportunitatea unor periodice luări de contact italo-române", care să „faciliteze dialogul Est-Vest şi destinderea europeană". Majoritatea ziarelor, punînd accentul pe creşterea simţitoare a volumului de schimburi comerciale româno-italiene şi pe perspectivele îmbucurătoare ce se deschid pe baza acordurilor existente, apreciază totodată — cum scria şi comentatorul de la „Avanti" — că „dacă raporturile bilaterale între cele două ţări pot fi considerate ca satisfăcătoare acelaşi lucru se poate spune şi despre relaţiile din domeniul politicii. Italia şi România, după cum se ştie, fac parte din grupări politice diferite, dar aceasta nu le împiedică să intensifice contactele bilaterale, pe care amîndouă le consideră esenţiale pentru îmbunătăţirea climatului de destindere în Europa". În acelaşi timp, remarca ziarul, „ultimele luări de poziţie româneşti în cele mai arzătoare probleme internaţionale (dezarmarea, Orientul Apropiat, Vietnamul) au suscitat un viu interes la Roma".

Într-adevăr, cercurile politice şi comentatorii italieni, remarcînd convergenţa de vederi într-o gamă variată de probleme, de mult înscrise în actualitatea internaţională, s-au arătat cu deosebire atente în a scoate în evidenţă caracterul constructiv al modului în care România abordează marile teme politice ale contemporaneităţii.

Astfel, de un larg ecou se bucură în Italia poziţia României în problema securităţii europene, actuala vizită scoţînd puternic în relief acest lucru. „Instaurarea securităţii în Europa — a declarat preşedintele Consiliului de Miniştri român în toastul rostit la recepţia de la Villa Madama — pornind de la realităţile istoriceşte constituite, trebuie, după părerea noastră, abordată ca un proces evolutiv, complex, cerînd depăşirea a nu puţine obstacole, dar care poate progresa pas cu pas, prin eforturi sistematice şi continue, prin normalizarea şi intensificarea cu răbdare şi tact, dar şi perseverenţă, a relaţiilor dintre toate statele europene". Iniţiativelor româneşti în această direcţie li s-a acordat în majoritatea ziarelor comentarii favorabile, care au pus în acelaşi timp în lumină unele opţiuni italiene asemănătoare. Guvernul italian — a declarat Aldo Moro — „a situat destinderea în Europa şi în întreaga lume printre obiectivele fundamentale ale politicii sale externe, s-a străduit cu tenacitate să găsească căile înţelegerii şi păcii între toate popoarele lumii" şi „s-a angajat astfel să dezvolte colaborarea europeană".

După primele convorbiri de la Palazzo Chigi, consacrate unor teme de interes comun, atît în domeniul relaţiilor bilaterale cît şi în acela al relaţiilor internaţionale, apare cu subliniată evidenţă ideea rolului pozitiv pe care-l are un dialog sincer, deschis în abordarea problemelor majore ale contemporaneităţii. În acest sens, cercurile politice din Roma reţin faptul — verificat de practica internaţională — că acţiunile comune ale celor două ţări pentru continua dezvoltare a relaţiilor lor constituie, deopotrivă, şi un aport salutar pentru îmbunătăţirea climatului politic în Europa, o contribuţie efectivă la cauza statornicirii unei păci durabile în lume.

S-a evidenţiat şi cu acest prilej permanenţa eforturilor României pentru consacrarea, cum spunea şeful guvernului român, Ion Gheorghe Maurer, a acelor „principii pe care însăşi viaţa le inserează ca norme autentice ale lega-

lității internaționale", a ideii că forța nu rezolvă litigiile și nu creează dreptul, a faptului că dezvoltarea colaborării între state, indiferent de orînduirea lor socială și politică, nu se poate baza decît pe respectul independenței și suveranității naționale, avantajului reciproc și neamestecului în treburile interne. În acest spirit și în atmosfera de cordialitate reliefată de cele mai multe comentarii consacrate convorbirilor oficiale, personalitățile române și italiene au făcut un amplu examen al actualei situații internaționale, al perspectivelor de rezolvare a zonelor de conflict, care, cu cuvintele premierului italian, „continuă să împartă omenirea" ; au fost scoase în evidență și cu acest prilej căile care pot ușura soluționarea unor probleme majore de interes general.

Comentatorii din capitala italiană apreciază că personalitățile politice române și italiene au avut prilejul să-și reafirme punctul de vedere și asupra unor probleme internaționale de interes general în intenția de a se găsi căile propice unor soluționări echitabile. Firește, observatorii din Roma au făcut cu această ocazie o serie de considerațiuni pe marginea pozițiilor celor două guverne în diverse probleme ale vieții internaționale. Amintind în această ordine de idei pe cele legate de existența zonelor de încordare, fie că s-au referit la situația din Vietnam, fie la cea din Orientul Apropiat, — teme asupra cărora opțiunile diplomației românești au găsit o audiență atentă — ei au evidențiat dorința de rezolvare prin metode pașnice, pe calea negocierilor.

Astfel, „Il Giorno" este de părere că în problema Vietnamului „trebuie încurajate orice acțiuni posibile care tind în mod concret, prin încetarea bombardamentelor, la inițierea de negocieri".

Pe marginea convorbirilor de la Roma, mult comentată a fost și problema dezarmării, ziarele insistînd cu precădere asupra eforturilor ambelor țări îndreptate spre realizarea acestui obiectiv. Sînt, în acest sens, citate pe larg acele pasaje din cuvîntarea primului ministru român Ion Gheorghe Maurer, în care, cu referire la măsurile tranzitorii ca, de pildă, aceea a unui tratat de neproliferare a armelor nucleare, el a afirmat că „valoarea și eficiența unui asemenea tratat sînt direct proporționale cu gradul în care el s-ar încadra direct și organic într-un lanț de măsuri și într-un proces evolutiv a cărui finalitate să fie dezarmarea nucleară". Pentru încheierea unui asemenea tratat, a precizat premierul român — „se cer cristalizate clauze precise, care să definească și să materializeze tratatul ca un pas real spre dezarmare, să asigure un echilibru real al îndatoririlor și responsabilităților".

Făcînd o amplă trecere în revistă a pozițiilor și acțiunilor externe ale României, presa italiană sublinia, ca o concluzie unanimă, prezența activă a țării noastre pe scena politică internațională.

Toate acestea, sînt, firește, elemente esențiale care au pus actualul moment al relațiilor dintre România și Italia sub semnul înțelegerii și al cooperării constructive, atît pe planul raporturilor bilaterale, cît și pe acela mai larg al politicii general europene. Ele pot lumina și îmbogăți, prin valențele noi ale contemporaneității, acele tradiționale legături, izvorîte din comunitatea originii latine, care de secole au adus atîtea elemente comune în istoria popoarelor român și italian.

Marți, răspunzînd la palatul Campidoglio la cuvîntul de primire al primarului Romei, primul ministru român spunea : „Ne este deosebit de plăcut să constatăm că prietenia tradițională dintre popoarele român și italian, bazată pe liantul atît de intim, dar și peren, al factorului genealogic și al afinităților comune istoriei noastre, se dezvoltă fructuos."

Vechile legături își găsesc, în condițiile actuale, un cadru și mai amplu de afirmare. Dezvoltarea celor două țări, intensificarea circuitului internațional al valorilor materiale și spirituale creează noi posibilități pentru realizarea dorinței comune de a extinde și întări schimburile și contactele dintre România și Italia.

Dacă ne referim numai la aspectul economic, în baza protocolului comercial pe 1968 se consemnează o substanțială creștere cantitativă și procentuală a schimburilor (55 la sută în plus față de anul trecut), posibilități ce apar cu atît mai realiste, cu cît experiența schimburilor de pînă acum a demonstrat că volumul a fost de la an la an cu ușurință depășit. Relațiile economice au arătat cu prisosință avantajul continuei lor intensificări pentru ambele părți. La sfîrșitul întrevederilor oficiale, ca o nouă materializare a dorinței de a acționa în acest sens, ministrul de externe român Corneliu Mănescu și omologul său italian Amintore Fanfani au procedat la schimbarea instrumentelor de ratificare a acordului cultural dintre guvernele României și Italiei, încheiat în august 1967, la semnarea unui acord privind reglementarea problemelor financiare în suspensie dintre cele două țări, precum și a unui acord în domeniul colaborării turistice.

La capătul convorbirilor de la Roma au apărut cu claritate valorile multiple ale raporturilor între România și Italia, servind atît interesele celor două țări, cît și cele ale cooperării și bunei înțelegeri dintre toate popoarele. Dezvoltarea fecundă pe care Italia dorește s-o imprime dialogului — remarca primul ministru Aldo Moro — „ar putea să constituie tocmai unul din faptele cele mai convingătoare ale valabilității acestei politici și să alimenteze speranța tuturor acelor care cred într-un destin european comun". S-a dovedit și de astă dată că existența unor puncte de vedere deosebite nu poate și nu trebuie să împiedice explorarea unui vast domeniu de acțiune comună, nu constituie o barieră pe calea dezvoltării unor relații de strînsă colaborare. Și e un fapt verificat că actuala conjunctură europeană — caracterizată prin tendințele spre normalizarea și intensificarea relațiilor interstatale, spre dezvoltarea cooperării între toate țările continentului nostru — schimbul de păreri, mai buna cunoaștere a punctelor de vedere prilejuiesc constatarea a numeroase convergențe, a unor direcții asemănătoare în abordarea uneia sau alteia dintre problemele internaționale, pun în valoare reală dreptul și obligația fiecărui stat, indiferent de organizarea sa politică sau socială, de a contribui prin acțiuni și soluții concrete la cauza înțelegerii generale în Europa și în lume. Înscrise în ansamblul dialogului dintre România și alte țări, îndeosebi de pe continentul nostru, întrevederile de la Roma reprezintă o contribuție de seamă la dezvoltarea relațiilor bilaterale româno-italiene și marchează, implicit — prin demonstrarea valorii pe care o are pentru autenticitatea procesului de cunoaștere reciprocă — un aport la cauza destinderii și cooperării internaționale.

Roma, 23 ianuarie

reflector

UN NOU PALOMARES ?

Cîte bombe nucleare se găseau la bordul avionului B-52, care s-a prăbușit duminică pe o banchiză din apropierea coastei Groenlandei ? Pentagonul refuză să dea relații, dar corespondentul din Washington al Agenției „France Presse" a aflat că bombardierul a avut probabil la bord patru bombe nucleare de cîte o megatonă, adică de 220 de ori mai puternice decît bomba care a distrus Hiroșima la sfîrșitul celui de-al doilea război mondial. Armata americană a aerului refuză la rîndul ei să anunțe ce măsuri s-au luat pentru recuperarea bombelor pierdute, dar la Washington se consideră că cercetările se vor dovedi mult mai dificile decît cele întreprinse în ianuarie 1966 la Palomares.

Se afirmă că va fi necesar să se spargă gheața pe o suprafață destul de mare pentru a permite pătrunderea unor scafandri cu echipament special care să-i protejeze de frig. La Copenhaga, specialiștii arată că, în acest anotimp al anului, gheața are uneori grosimea de trei metri. Faptul că în Golful Baffin fundul mării este foarte neregulat, va complica și mai mult operațiunile de recuperare. În regiunea Thule au fost detectate radiații atomice. Asigurările oficiale americane în sensul că bombele termonucleare nu erau amorsate și că este exclusă orice posibilitate de explozie accidentală nu au fost de natură să atenueze reacția puternică a opiniei publice din Danemarca. La cîteva ore după ce Ministerul de Externe danez adresase guvernului S.U.A. o notă în care sublinia că avioanele purtătoare de arme nucleare nu aveau dreptul să zboare deasupra teritoriului danez, în fața ambasadei Statelor Unite din Copenhaga a avut loc o manifestație în cadrul căreia s-a cerut să se pună capăt prezenței americane în Groenlanda. Observatorii politici apreciază că emoția produsă pe întreg teritoriul Danemarcei de acest incident cu implicații grave a contribuit substanțial la înfrîngerea partidului guvernamental în recentele alegeri. În ultimele lor declarații dinaintea deschiderii scrutinului, liderii, partidelor de opoziție care și-au desfășurat campania electorală sub lozinca desprinderii Danemarcei din N.A.T.O., au declarat că, dacă se va dovedi că avioane americane purtătoare de arme nucleare aterizau în mod regulat la Thule, va trebui să se considere că acordurile americano-daneze au fost violate.

INCIDENTELE DE LA SEUL

În Coreea de sud, un „ordin de mobilizare urgent" a chemat sub arme sute de mii de oameni. Motivul imediat al acestui ordin este recrudescența mișcării de partizani. În noaptea de duminică spre luni, o unitate de partizani și-a făcut apariția chiar în centrul Seulului, capitala Coreei de sud, unde a dus o luptă înverșunată cu unitățile de poliție sud-coreene. Ciocnirile, care au durat nouă ore, s-au desfășurat la circa jumătate kilometru distanță de reședința șefului guvernului sud-coreean, Pak Cijan Hi.

La 22 ianuarie, navele marinei militare a R.P.D. Coreene, aflate în misiune de patrulare, au interceptat o navă-spion înarmată care pătrunsese în apele teritoriale ale țării și au capturat nava împreună cu întregul ei echipaj.

Capturarea navei americane „Pueblo", cu 83 de oameni la bord a fost anunțată oficial la 23 ianuarie și de Ministerul Apărării al S.U.A.

Text și subtext în „Starea Uniunii"

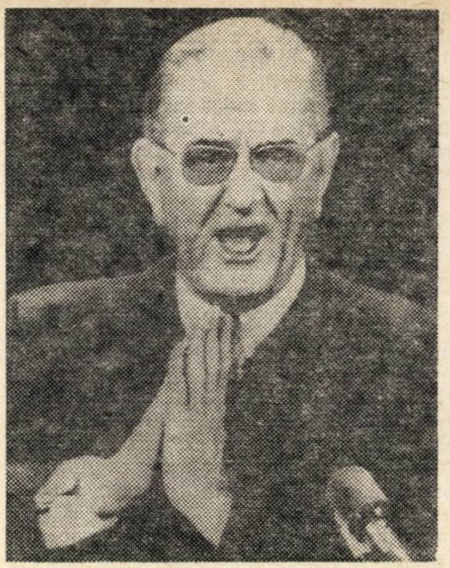

Președintele Johnson în timpul prezentării Mesajului asupra Stării Uniunii

Relatînd „cum s-a petrecut în realitate istorica întrevedere" dintre Papa Paul VI și președintele Johnson, revista „Paris Match" reproduce următorul schimb de replici :

— De ce, a întrebat Papa, nu prelungiți armistițiul de Crăciun și nu suspendați bombardamentele pe termen nedefinit ?

— Sînt dezolat, i-a răspuns Johnson, dar e cu neputință.

— De ce ? a întrebat Papa.

Apoi, după un moment de tăcere, a adăugat :

— Domnule președinte, dacă ați avea curaj...

Dacă mai existau, pînă săptămîna trecută, americani care să spere că președintele lor va avea acest curaj — curajul de a face ceea ce este necesar pentru a pune capăt agresiunii americane din Vietnam — Mesajul despre Starea Uniunii le-a arătat că speranțele lor erau neîntemeiate.

Denumirea însăși a mesajului spune că el este, prin tradiție, un raport-bilanț despre ceea ce s-a înfăptuit și întîmplat în Statele Unite în anul precedent, înfățișat Congresului și, implicit, întregului popor american de către șeful puterii executive. În ultimii ani însă, pe măsura angajării crescînde a Statelor Unite în Vietnam, caracterul mesajului despre Starea Uniunii s-a modificat și el treptat. În 1964, primul an în care misiunea de a prezenta mesajul i-a revenit președintelui Johnson și în care s-a citit în fața Congresului un text plin de promisiuni atrăgătoare, cuvîntul „Vietnam" figura o singură dată, în treacăt, ca argument pentru integrarea rasială (dacă „americanii de toate rasele stau umăr la umăr în Vietnam, desigur că ei pot mînca, munci și călători alături unul de altul în America"). Despre război se vorbea, pe atunci, doar ca despre o eventualitate care trebuie evitată : „Trebuie să fim pregătiți continuu pentru cazul cel mai rău și să acționăm pentru cazul cel mai bun, să fim destul de puternici pentru a cîștiga un război și destul de înțelepți pentru a-l preveni. Nici nu vom acționa ca agresori, nici nu vom tolera acte de agresiune... Putem lupta, dacă trebuie, așa cum am mai luptat, dar ne rugăm să nu trebuiască să mai luptăm vreodată". Nu e singura promisiune din mesajul anului 1964 care a rămas neîndeplinită, dar este fără îndoială cea a cărei încălcare a avut cele mai grave repercusiuni. În ianuarie 1965, în Vietnam se petreceau lucruri care infirmau declarația din anul precedent : „nu vom acționa ca agresori". Din mesajul prezentat în fața primei sesiuni a Congresului 89 nu se putea deduce însă amploarea pe care avea s-o ia angajarea militară americană pe continentul asiatic în același an. La începutul lui 1966, ea determina structurarea întregului mesaj în jurul problemei războiului. În mod semnificativ, a doua zi după tradiționalul său editorial „State of Union", ziarul „The New York Times" a publicat în același spațiu editorialul „State of Vietnam". Anul trecut, poporul american era avertizat că „războiul din Vietnam va fi costisitor, lung și dureros", că sînt de așteptat „mai multe cheltuieli, mai multe suferințe" și că „nu se întrevede sfîrșitul lui". „Nu vă pot făgădui — spunea președintele Johnson — că acest sfîrșit va interveni anul acesta și nici măcar anul viitor".

Sîntem la începutul acestui „an viitor". Și ultimul mesaj asupra Stării Uniunii, alcătuit de echipa guvernamentală aleasă pentru că se angajase să-l aducă la îndeplinire pe cel din 1964, a fost întocmit în așa fel încît să arate că această echipă înțelege să-și încheie mandatul în condiții de război. Mesajul a fost supranumit în fel și chip în cercurile politice și în presa americană. Unii i-au spus „Starea președintelui", considerînd că el oglindește în primul rînd starea de spirit și planurile personale ale lui Lyndon Johnson. Alții, văzînd în el un manifest partizan, l-au numit „Starea campaniei electorale". Și, bineînțeles, s-a vorbit din nou despre „Starea războiului din Vietnam". Pentru că înainte de a afla care este situația în Statele Unite și ce perspective se întrevăd, americanii au înțeles următoarele două lucruri :

1) Lyndon Johnson este hotărît să candideze din nou în alegerile prezidențiale.

2) Pentru anul electoral 1968, nu se preconizează încetarea războiului din Vietnam.

Nici una dintre aceste aserțiuni nu este înscrisă ca atare în mesajul asupra Stării Uniunii. Întregul text este însă conceput în așa fel încît să nu încapă nici o îndoială. Sîntem în fața unui document a cărui importanță rezidă în special în această dublă declarație de intenții. La capătul lui 1967, bilanțul reproșurilor adresate președintelui Johnson de cercurile cele mai diferite din S.U.A., al nemulțumirilor și dezamăgirilor exprimate, luase asemenea proporții încît șeful biroului din Washington al revistei „Time", John L. Steele, nota : „Generalizările istorice sînt primejdioase, dar ești tentat să observi că nici măcar Lincoln — care a trebuit să poarte un război civil pentru a salva Uniunea — nu a trebuit să facă față unei asemenea neîncrederi în țară, unei atît de intense și larg răspîndite dezaprobări ca Lyndon Johnson în 1967". Trăgînd concluziile acestei situații, „Time" l-a desemnat pe Johnson „omul anului 1967", dar nu ca un omagiu, așa cum făcuse cu trei ani în urmă cînd l-a numit „omul anului 1964", ci pentru a marca recordul atins de președinte în ceea ce privește stîrnirea nemulțumirilor. După o perioadă de relativă evitare a contactului cu opinia publică (ziarele americane au calculat că în 1967 au fost ținute 21 de conferințe de presă față de 40 în 1966), Lyndon Johnson reîncepe ofensiva pentru cucerirea inimilor și a sufragiilor compatrioților săi, prin mijloace care s-ar putea compara cu cele din 1964... Adică s-ar putea compara, dacă n-ar fi decis totodată să nu revină asupra escaladării din Vietnam. Curajul despre care vorbea Papa Paul al VI-lea (oficiosul Vaticanului avea să precizeze : „Îți trebuie curaj pentru a face război, dar îți trebuie și mai mult curaj pentru a face pace") nu s-a manifestat. După părerea cercurilor politice competente, președintele a preferat să se bizuie pe faptul că, în timp de război, alegătorii se pot simți obligați să nu-l repudieze pe președintele în funcțiune, mai ales dacă acesta are abilitatea de a invoca suficient de des ideea patriotismului și imaginea soldaților aflați pe front. Dar curba popularității Administrației a arătat că intensificarea continuă a războiului a coincis cu o des-

creștere proporțională a creditului autorilor escaladării.

În afara hotarelor Statelor Unite, capitolul din mesaj privitor la războiul din Vietnam a produs consternare. Într-un moment cînd pentru întreaga lume a devenit clar că începerea unor tratative în vederea reglementării pașnice a conflictului vietnamez este împiedicată exclusiv de refuzul guvernului american de a ordona încetarea bombardamentelor asupra R.D. Vietnam, președintele Johnson face cunoscut într-un cadru solemn că nu va întreprinde acest pas. Dimpotrivă, el repetă vechile precondiții pentru încetarea bombardamentelor, adăugîndu-le chiar clauze noi. Fiecare dintre aliații europeni și asiatici ai Statelor Unite a avut de suferit prejudicii morale și materiale decurgînd din asocierea lor cu marea putere agresoare. De aceea, dar în special avînd în vedere transformarea pe care o reglementare pașnică ar fi adus-o climatului internațional, în străinătate decepția nu a fost mai mică decît în Statele Unite. Un semn premonitor al orientării sancționate de mesajul asupra Stării Uniunii au fost măsurile urmărind redresarea dolarului pe seama partenerilor Statelor Unite. Predispuși, după anunțarea programului de restricții de la 1 ianuarie, să privească cu un ochi critic acțiunile Statelor Unite, acești parteneri își manifestă acum deschis dezamăgirea.

După ce trec de capitolul despre Vietnam, care deschide mesajul și îl condiționează, alegătorii regăsesc în el probleme care li s-au întipărit în minte în formulările mai îndrăznețe, mai categorice din 1964. „Actuala Administrație, spunea președintele Johnson la 8 ianuarie 1964, declară aici, acum, război necondiționat sărăciei în America, și eu cer Congresului și tuturor americanilor să ni se alăture în acest efort. Nu va fi o luptă scurtă sau ușoară, nu va fi de-ajuns o singură armă sau o singură strategie, dar nu vom avea odihnă pînă cînd acest război nu va fi cîștigat. Cea mai bogată țară de pe glob își poate permite să-l cîștige. Nu putem să ne permitem să nu-l cîștigăm".

A fost cîștigat acest război ? În mesajul din 15 ianuarie nu se spune nimic în această privință pentru că, în fapt, între timp a fost abandonat. Nu întîmplător anul 1964 a fost singurul an al Administrației Johnson în care s-au cucerit cîteva poziții semnificative. Am reprodus în ultimii ani în revistă un mare număr de argumentări convingătoare ale unor americani competenți, care au demonstrat că, orice ar spune Administrația, războiul împotriva sărăciei era incompatibil cu războiul din Vietnam. Iată încă una : „E trist pentru instituțiile noastre politice că în timp ce uzinele noastre pot produce simultan materiale de război și mărfuri pentru timp de pace pe linii de asamblare paralele, Congresul pare capabil să adopte numai legislații cu caracter militar. Ar fi, într-adevăr, foarte rău dacă vom reuși să ne întărim forța militară numai pentru a submina caracterul democratic al țării noastre, neglijînd problemele sociale și economice presante". Asemănătoare în conținut cu atîtea alte declarații, cea de mai sus are particularitatea de a fi fost făcută de Hubert Humphrey. Nu de vicepreședintele Hubert Humphrey, ci de senatorul de Minnesota, Hubert Humphrey, la 5 iulie 1952, cînd războiul din Coreea sustrăgea o parte din resursele americane. Situația de acum a fost sintetizată elocvent de senatorul Eugene McCarthy : „Ni se spune că țara noastră poate să ia parte simultan la două războaie și să le cîștige : războiul din Vietnam și războiul împotriva sărăciei. Dar, deși nu ducem decît unul dintre ele, tot nu cîștigăm". Abandonarea celui de-al doilea a determinat, după cum se știe, transformarea unui număr crescînd de orașe americane în centre de tulburări violente, cu aspecte de răzmeriță. Aceste tulburări au fost evocate de președintele Johnson în următorii termeni : „Vara trecută, în orașele noastre am văzut cît de adîncă este pentru unii americani prăpastia dintre promisiunile și realitățile societății noastre. Nu putem schimba toate acestea într-o singură zi. Ele reprezintă moștenirea amară a peste trei secole. Se pune problema nu dacă vom schimba această situație, ci cînd o vom schimba. Știu că putem s-o schimbăm și sînt încredințat că o vom schimba". Numai că în cele trei secole incriminate nu a existat în orașele americane nimic asemănător cu răscoalele din 1965, 1966, și, mai ales, din 1967. În ultimul an, numărul orașelor atinse de tulburări s-a ridicat la 70.

Acum se propun sume modeste pentru continuarea programelor de mici proporții inițiate în anii precedenți. Semnificativ este că singurul program legislativ major enunțat se referă la „combaterea criminalității". O listă de măsuri polițienești și administrative începînd cu „asigurarea unei bune pregătiri și salarizări poliției" și terminînd cu „aplicarea tehnologiei celei mai înaintate în războiul împotriva criminalității" prevede tratarea în același mod a delicvenței propriu-zise și a manifestărilor „disperării și dezamăgirii de la orașe, unde vara trecută au izbucnit incendiile dezordinii". Așadar, în loc de combatere a cauzelor „disperării și dezamăgirii" — represiune. E mai ieftin. Pentru că problema costului — necesitatea de a economisi dolari în toate sectoarele interne pentru a reduce atît deficitul bugetar cît și deficitul balanței de plăți în condițiile cheltuielilor crescînde și nelimitabile pentru războiul din Vietnam — este hotărîtoare. Am expus într-un articol apărut în nr. 3/1968 măsurile preconizate de președintele Johnson la 1 ianuarie în această direcție. Mesajul de la 15 ianuarie a adus în plus, după cum era de așteptat, cererea imperioasă ca, în a doua sesiune a sa, Congresul 90 să aprobe sporirea cu 10 la sută a impozitelor, de care a evitat să se ocupe în prima sesiune.

În fapt, această sesiune va dura cam jumătate cît prima. Experiența arată că, în anii alegerilor prezidențiale, activitatea legislativă a Congresului încetează practic în momentul Convențiilor naționale ale partidelor, deci în vară. Pînă atunci, Congresul 90 va fi, se presupune, și mai puțin dornic să coopereze cu puterea executivă decît a fost în 1967. Pe lista priorităților prezidențiale pe primul loc se situează majorarea impozitelor, măsură evident impopulară, a cărei răspundere republicanii nu vor fi dispuși s-o împărtășească.

Oricît de sonore ar fi unele dintre frazele mesajului despre Starea Uniunii, efectul lor a fost ratat din momentul cînd s-a hotărît ca și în acest an toate preocupările să fie subordonate războiului din Vietnam. Și, în afară de aceasta, nerealizarea marilor promisiuni inițiale nu este un factor de natură să contribuie la credibilitatea micilor promisiuni finale.

În orice caz, însă, mesajul despre Starea Uniunii din acest an va rămîne ca primul document al campaniei prezidențiale a partidului democrat. Jaloanele au fost puse.

Felicia ANTIP

contrapunct

Starea Familiei

Russell Baker

După ce Familia s-a adunat așa cum se cuvine, și după ce picupul a fost scos din priză, iar telefonul deconectat, Marele Părinte s-a așezat lîngă cămin, a tușit și a început să citească Mesajul anual cu privire la Starea Familiei.

„Doamnă Mamă, membri ai tinerei generații, distinși bunici, pisici, peștișori tropicali... Astă-seară, cînd vă vorbesc, sîntem confruntați de probleme serioase, atît acasă cît și în afară. În anul care a trecut, economia noastră și relațiile noastre externe au fost supuse unor mari încordări. Discordia casnică a zdruncinat calmul sufrageriei noastre, al coridoarelor noastre, al scărilor noastre și al dormitoarelor noastre. Fratele și-a bătut fratele, fiica a scos limba la tatăl ei, mama a lovit pisicile.

Cheltuieli neprevăzute au supus Trezoreria unor mari încordări, în mare parte datorită faptului că automobilul a fost dat anul trecut de trei ori la reparat. Au fost necesare uriașe cheltuieli de apărare pentru a rezista agresiunii furnicilor care s-au infiltrat în pivniță și pentru a repara găurile mari din umbrela noastră protectoare împotriva atacurilor prin surprindere din văzduh — acoperișul.

Din fericire, ingeniozitatea, sîrguința, răbdarea și dorința de mucenic a Marelui Părinte de a suporta acuzațiile răutăcioase și meschine ale criticilor săi, au menținut Vasul Familiei pe linia de plutire, drept care pot să vă raportez că Starea Familiei este sănătoasă . *(Aplauze).*

Bugetul pe care vi-l voi prezenta în curînd va cuprinde cel mai mare deficit din istoria Familiei. *(Aplauze prelungite).*

Dar marja uriașă prin care cheltuielile vor depăși veniturile este mult mai mică decît ar fi putut să fie dacă pretențiile fiecărui membru al Familiei la articole de lux nu ar fi fost reduse sîngeros. *(Huiduieli răzlețe).*

Cererea Ministerului pentru Răsfățul și Bunăstarea tineretului privind achiziționarea unui automobil nou a fost respinsă. *(Fluierături).*

De asemenea, vom amîna din nou programul Ministerului pentru locuințe și utilaj casnic privind renovarea bucătăriei și achiziționarea a trei covoare. *(Hohote de plîns).*

În ciuda economiilor bugetare pe care le voi mai propune — și-mi dau seama că puține dintre ele au șanse să fie aprobate de Comitetul Soției, dacă Marele Părinte nu efectuează reduceri masive la cheltuielile sale pentru aperitive — Familia noastră va pleca din nou în vacanță anul viitor. *(Aplauze și ovații).*

După cum v-ați dat poate seama, o mare parte a capacității financiare a Marelui Părinte a și fost epuizată. De aceea, sînteți solicitați să reduceți investițiile la magazinul universal «Royal», la magazinul alimentar «Șic», la bufetul «Rendezvous» și la barul de zi «Timpi morți». *(Huiduieli, fluierături și hohote de plîns).*

În sfîrșit, vă cer tuturor să vă abțineți de la a face răscoale în casă, de la a arunca pe jos pantofi, maiouri și prosoape ude, care dăunează atît de mult programului nostru de înfrumusețare a căminului, și de a contribui la poluarea atmosferei prin zgomote dăunătoare care otrăvesc seninătatea Familiei. Vă mulțumesc și bună seară".

(Din **The New York Times**)

Noii membri ai cabinetului austriac au depus jurămîntul în fața președintelui Republicii, Franz Jonas. În fotografie, de la stînga la dreapta (stînd jos): Schleinzer, ministrul agriculturii; Rehor, ministrul asigurărilor sociale; cancelarul Klaus; vicecancelarul Withalm (nou numit); Prader, ministrul apărării. În picioare: Soronics, ministrul de interne (nou numit); Minkowitsch, subsecretar la interne (nou numit); Weiss, ministrul comunicațiilor; Piffl-Percevic, ministrul educației; Koren, ministrul finanțelor (nou numit); Kotzina, ministrul construcțiilor; Gruber, subsecretar la externe; Mitterer, ministrul comerțului (nou numit); Waldheim, ministrul afacerilor externe (nou numit); Klecatsky, ministrul justiției; Buerkle, subsecretar la asigurările sociale (nou numit); Pisa, subsecretar la informații (nou numit).

Corespondență din Viena

de la Hans Thuer
redactor la „Die Presse"

POPULIȘTII ȘI REMANIEREA GUVERNAMENTALĂ

Cabinetul Klaus, cum se numește el oficial, sau mai curînd Klaus-Withalm, cum ar trebui corect să se numească, marchează într-un anumit sens o cotitură în dezvoltarea internă a Austriei. Interesul viu cu care a fost urmărită remanierea guvernului este numai parțial cauzat de faptul că în Austria — spre deosebire de alte regimuri parlamentare din Occident — cabinetele, și mai ales miniștrii, au o viață foarte lungă. A stîrnit deci o adevărată senzație, tocmai cunoscîndu-se această realitate, faptul că încă în decembrie 1966 — adică la nouă luni după succesul său în alegeri și după formarea primului cabinet exclusiv populist — cancelarul Klaus a supus dezbaterii publice posibilitatea unei remanieri guvernamentale.

Interesul pentru schimbările în guvern se explică însă și prin altceva mai important poate: din lista noului cabinet se poate deduce cine deține, de fapt, puterea în cadrul partidului populist, și în ce direcție se va dezvolta acesta în anii următori. Și una și alta din aceste două probleme au constituit, în ultimul an, obiectul a numeroase presupuneri, deoarece partidul, care la 6 martie 1966 obținuse în mod surprinzător, și oarecum nepregătit, majoritatea absolută, a fost pus în situația de a se adapta, nu fără dificultăți, noii situații politice. Cancelarul, care imediat după alegeri părea să fie figura centrală, a început nu mult după aceasta să fie tot mai strîns flancat de secretarul general al partidului, Hermann Withalm, care preluase și conducerea grupului parlamentar. A apărut astfel un fel de dualism, cît se poate de normal dacă ținem seama de faptul că de la congresul partidului încoace (deci din septembrie 1963) celor doi le-a revenit și oficial sarcina de a orienta partidul pe căi noi și, în primul rînd, de a-i reînnoi cadrele de conducere.

Josef Klaus (născut în 1910) devenise încă din 1949 șeful landului Salzburg; Hermann Withalm (1912) a ajuns în parlament abia în 1953. Oamenii noi din care și-au format ei astăzi cabinetul demonstrează și mai evident întinerirea echipei: ministrul comerțului, Mitterer (1911) face parte din parlament din 1952, ministrul de interne, Soronics (1920), e din 1956 în parlament, subsecretarul de stat în Ministerul de Interne, Minkowitsch (1920), este în parlament din 1963. Ceilalți, dacă nu sînt membri ai parlamentului, fac în schimb parte din aceeași generație. Pe lîngă Klaus și Withalm, figurile centrale în partidul populist sînt — și remanierea guvernului a dovedit-o încă o dată — președinții celor trei organizații provinciale ale partidului populist: Rudolf Sallinger (uniunea economică), Alfred Maleta (uniunea muncitorilor și salariaților) și Josef Wallner (uniunea țăranilor).

Aceasta este deci una din cezurile în dezvoltarea politică a Austriei: în cadrul partidului de guvernămînt s-a cristalizat un mecanism al formării voinței, care a fost confirmat în cea mai importantă hotărîre politică — formarea cabinetului. La conducere au ajuns personalități care s-au născut în primul deceniu al secolului nostru, dar care abia în al doilea deceniu al celei de-a doua republici au ajuns să fie importante pe plan politic. Suprastructura executivă a acestei puteri, guvernul, este deja dominat de generația următoare: 11 din cei 17 membri ai guvernului s-au născut în jurul anului 1920, cinci nu fac parte din parlament și au fost introduși în cabinet ca specialiști.

Cabinetul Klaus-Withalm înseamnă însă și o cezură în dezvoltarea partidului populist. Withalm a devenit vicecancelar — rămînînd totodată și secretar general precum și președintele grupului parlamentar. Aceasta înseamnă că pînă la noile alegeri din martie 1970 activitatea politică a partidului se va putea concentra cu mai multă greutate în domeniul guvernamental.

Există încă un element ce merită relevat atunci cînd vorbim de cabinetul Klaus-Withalm: partidul populist a avut din 1945 și pînă astăzi patru președinți și cancelari federali — Figl, Raab, Gorbach și Klaus. Fiecare dintre ei a reprezentat cîte o epocă, fiecare schimbare a fost implicit foarte încărcată emoțional. De astă dată asistăm la încercarea de a organiza și acest proces. Cancelarul Klaus a declarat, de altfel, că prin Withalm a inclus în cabinet în mod conștient și planificat pe urmașul său în guvern și în partid. El intenționează — și ceilalți „cinci mari" îl susțin în această strădanie — să înceapă „o predare ordonată a curții". Este posibil ca acest lucru să se petreacă încă înaintea alegerilor din 1970, astfel încît în acel moment „predecesorul" și „succesorul" să poată acționa împreună în mod eficient pentru întărirea majorității partidului lor.

Politica de stat a partidului populist va deveni — așa speră creatorii cabinetului Klaus-Withalm — mai realistă decît a fost pînă acum. Tactică nouă la o orientare deja existentă — aceasta pare a fi lozinca noului cabinet.

În ce-i privește pe socialiști, ei se află în același timp în fața necesității de a schimba atît tactica cît și orientarea, dacă vor să întreacă în 1970 majoritatea partidului populist și să ajungă la putere. Acest țel pare mai dificil de atins decît planurile partidului populist, dată fiind marea întîrziere a programului economic pe care Kreisky vroia să-l prezinte încă din toamna lui 1967. Astăzi el se consideră fericit dacă va reuși să-l elaboreze pînă în toamna lui 1968; problema este dacă pînă atunci partidul populist nu se va consolida într-atît, încît partidul socialist să se afle din nou în întîrziere. Succesele în alegerile din toamna trecută au fost cam premature pentru Kreisky, deoarece ele au dovedit partidului populist gravitatea situației; partidul a tras concluziile și se declară hotărît să acționeze în consecință.

Viena, 23 ianuarie

Aniversarea Tratatului

româno-ungar

Relaţii frăţeşti de prietenie şi colaborare

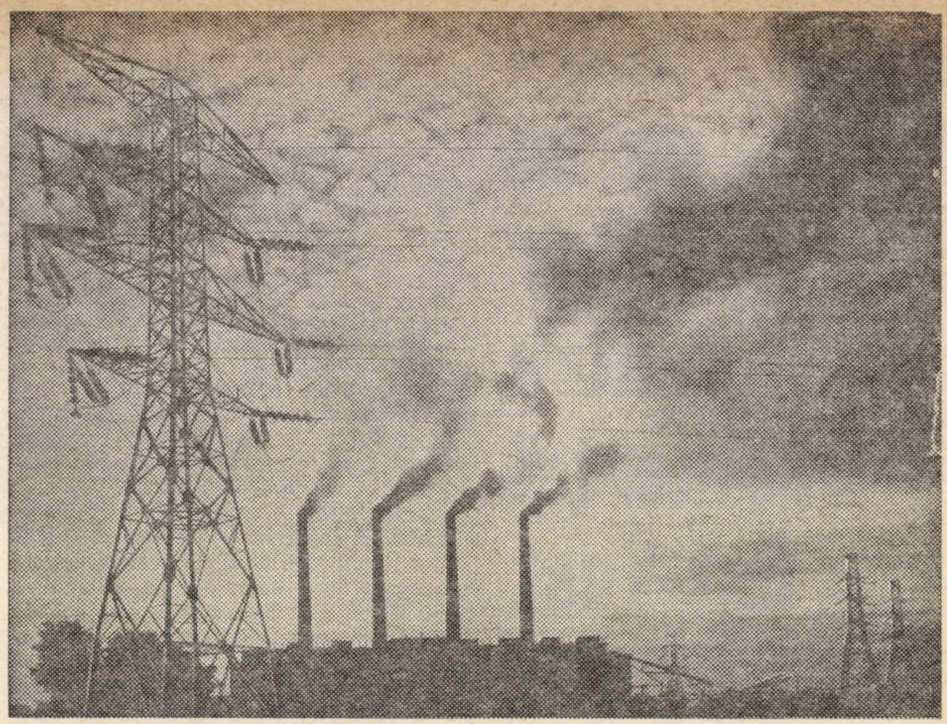

Uzina termoelectrică de la Tiszapalkonya

Două decenii s-au scurs de la semnarea, în ziua de 24 ianuarie 1948, a Tratatului de prietenie, colaborare şi asistenţă mutuală între România şi Ungaria. Document de seamă al prieteniei frăţeşti româno-ungare, Tratatul constituie o expresie a conţinutului calitativ nou, superior, al relaţiilor de prietenie statornicite între România şi Ungaria după eliberarea de sub jugul fascist şi instaurarea puterii populare în cele două ţări. Sînt relaţii frăţeşti, care se întemeiază pe comunitatea orînduirii socialiste, a ideologiei marxist-leniniste, a ţelurilor construirii socialismului şi comunismului, pe stimă şi preţuire reciprocă, pe colaborare şi întrajutorare frăţească.

Anii care s-au scurs de la semnarea Tratatului au fost martorii unor realizări fructuoase în cele două ţări ale noastre ; popoarele român şi ungar au înfăptuit transformări revoluţionare profunde, au obţinut succese remarcabile în opera de construire a noii orînduiri. Toate acestea au constituit şi constituie o bază solidă şi oferă posibilităţi tot mai mari pentru dezvoltarea colaborării multilaterale dintre Republica Socialistă România şi Republica Populară Ungară.

De-a lungul secolelor, forţele înaintate ale popoarelor român şi ungar s-au ridicat împotriva politicii de învrăjbire cultivată de clasele dominante şi de marile puteri — în special de Imperiul habsburgic şi Germania hitleristă. Ele s-au pronunţat pentru o strînsă prietenie româno-ungară şi au luptat împreună pentru eliberarea naţională, pentru progres şi o viaţă mai bună.

Astăzi, ampla operă paşnică de făurire a noii orînduiri înfăptuită în cele două ţări oferă un fundament nou, trainic, legăturilor tradiţionale româno-ungare, pentru evoluţia ascendentă a relaţiilor internaţionaliste de tip nou ce s-au dezvoltat între România şi Ungaria în ultimele două decenii.

Succesele dobîndite de România şi Ungaria, în aceşti ani, în dezvoltarea economiei şi culturii oferă condiţii tot mai favorabile pentru lărgirea posibilităţilor de colaborare reciprocă pe diverse planuri. Formele şi domeniile de colaborare româno-ungară se amplifică şi se diversifică de la an la an ; legăturile comerciale, colaborarea economică şi tehnico-ştiinţifică înscriu un curs ascendent, se intensifică cooperarea în toate domeniile vieţii politice, economice, sociale şi culturale, se lărgesc contactele dintre partidele şi statele noastre.

O contribuţie importantă la adîncirea prieteniei româno-ungare o constituie dezvoltarea relaţiilor de colaborare pe linie de partid şi de stat. Vizitele efectuate de conducătorii de partid şi de stat din cele două ţări, întreprinse în martie 1966 la Bucureşti şi în mai 1967 la Budapesta, au constituit aporturi la mai buna cunoaştere reciprocă a punctelor de vedere, la dezvoltarea colaborării dintre cele două partide şi ţări, în interesul popoarelor român şi ungar, al cauzei socialismului şi păcii. Cu aceste prilejuri, s-a remarcat cu satisfacţie dezvoltarea relaţiilor dintre Republica Socialistă România şi Republica Populară Ungară şi au fost subliniate condiţiile favorabile pentru extinderea lor în viitor, în numeroase domenii ale colaborării politice, economice şi culturale, exprimîndu-se hotărîrea celor două părţi de a acţiona în acest sens.

An de an se dezvoltă legăturile comerciale, economice şi tehnico-ştiinţifice. Pentru dezvoltarea schimburilor comerciale româno-ungare, cifrele sînt concludente : în anii 1960—1966 volumul comerţului în cele două sensuri a crescut de aproximativ 1,6 ori. În domeniul legăturilor economice, numeroasele contacte, convorbiri şi tratative purtate în ultima vreme între conducerile unor ministere şi instituţii centrale din cele două ţări au fost fructificate prin încheierea unor instrumente comune de colaborare. Între principalele documente semnate în ultimii doi ani se află acordul comercial de lungă durată pe perioada 1966—1970 încheiat în anul 1966, protocolul Comisiei mixte guvernamentale de colaborare economică româno-ungară, Convenţia privind desfiinţarea vizelor de intrare-ieşire pentru călătoriile oficiale şi în scop particular precum şi a vizelor de tranzit între cele două ţări, planul de colaborare cultural-ştiinţifică pe anii 1967—1968.

Dezvoltarea continuă a României şi Ungariei, progresele înregistrate de ele în domeniile economic, social, politic servesc, în acelaşi timp, cauzei întăririi unităţii şi coeziunii ţărilor socialiste, a tuturor forţelor antiimperialiste, intereselor păcii şi colaborării internaţionale. Făcîndu-se exponente ale voinţei exprimate de cele două popoare, România şi Ungaria, ca şi celelalte ţări socialiste, desfăşoară pe plan extern o politică de pace şi colaborare, luptă împotriva politicii agresive a imperialismului, militează pentru destinderea încordării internaţionale, îşi aduc aportul la triumful cauzei democraţiei şi progresului social în lume.

În aceste zile, cînd se aniversează 20 de ani de la încheierea Tratatului de prietenie, colaborare şi asistenţă mutuală româno-ungar, poporul român urează poporului ungar să dobîndească în continuare noi realizări pe calea progresului şi prosperităţii Ungariei socialiste.

În telegrama adresată de tovarăşii Nicolae Ceauşescu şi Ion Gheorghe Maurer, cu prilejul aniversării Tratatului, tovarăşilor Kádár János, Losonczi Pál şi Fock Jenö, se arată : „Ne exprimăm convingerea că relaţiile de trainică prietenie dintre partidele şi statele noastre se vor dezvolta şi în viitor, corespunzător intereselor fundamentale ale poporului român şi poporului ungar, în folosul cauzei unităţii şi coeziunii ţărilor socialiste, socialismului şi păcii în lume".

Corneliu VLAD

1968 - un an promițător pentru comerțul Est-Vest

convorbire cu

Malcolm MACMILLAN

membru al Camerei Comunelor, președintele Comitetului parlamentar pentru comerțul Est-Vest

La sfîrșitul anului trecut, la Londra a fost creat Comitetul parlamentar pentru comerțul Est-Vest. Președinte al acestui comitet a fost numit deputatul laburist Malcolm Macmillan (nu există nici o înrudire cu fostul premier conservator); membru al Parlamentului din 1945, el reprezintă circumscripția electorală scoțiană Western Isles — insulele vestice. Recent, dl Macmillan l-a primit în biroul său de la Westminster pe colaboratorul nostru RICHARD CLEMENTS, redactor-șef al revistei „Tribune", expunîndu-i unele aprecieri asupra semnificației și perspectivelor comerțului Est-Vest.

— Acum, cînd guvernul britanic a hotărît că trebuie să aibă loc o cît mai mare creștere a exporturilor, cum credeți că ar fi posibil să se realizeze extinderea comerțului Est-Vest ?

— Cu condiția să existe o hotărîre mutuală și sinceră, consider că putem spori în mare măsură comerțul Est-Vest, în viitorul cel mai apropiat. Și care țară nu dorește cu înfocare să sporească schimburile comerciale peste cît mai multe frontiere ? Cu cît deosebirile politice ridică mai puține obstacole, cu atît mai bune sînt perspectivele unei dezvoltări reale a schimburilor, în avantajul tuturor țărilor. În același timp, comerțul reprezintă un mijloc de a se realiza destinderea, de a manifesta bunăvoință între popoare, de a realiza beneficii materiale mutuale și a ridica nivelul de trai.

Dezvoltarea contactelor culturale, schimbul de experiență științifică și tehnică, realizarea unor proiecte bilaterale în numeroase domenii, sînt de natură ca, împreună cu schimburile comerciale, să creeze relații mutuale avantajoase. Acest sentiment al interesului comun creează încredere și continuitate, ceea ce reprezintă o necesitate de prim ordin, chiar dacă un astfel de climat se realizează într-un timp mai îndelungat.

— Privind în urmă, spre anul încheiat, sînteți de părere că sporirea schimburilor comerciale ale Angliei cu țările Europei răsăritene a atins, în 1967, ritmul pe care ar fi trebuit să-l atingă ?

— În perioada ultimilor cinci ani, comerțul Est-Vest a înregistrat, cu unele regrese scurte și incidentale, o sporire masivă, deși nu neapărat spectaculoasă. Tendința generală exprimată de cifrele generale ale comerțului Est-Vest include unele majorări individuale deosebit de satisfăcătoare. Pentru a da un exemplu, dublarea comerțului dintre Anglia și R.D.G., în cursul anului trecut, este de-a dreptul impresionantă, dacă se ține seama de barierele, în special politice, existente în Occident în calea acestor schimburi.

Nu este însă un secret că oamenii de afaceri britanici privesc domeniul comerțului Est-Vest drept ceea ce unul dintre ei a numit „o bogată mină de diamante încă neexploatată". Oamenii de afaceri britanici care au de pe acum o mare experiență în domeniul comerțului Est-Vest sînt, de asemenea, încrezători în viitorul său promițător.

— Există în calea acestui comerț unele piedici deosebite care, după părerea dv., ar trebui eliminate în viitor ?

— Crearea în cursul anului trecut a Consiliului Britanic pentru schimburile cu Europa răsăriteană [1]) — care dispune de o largă reprezentare și de atribuții cuprinzătoare — în scopul de a promova acest comerț prin toate mijloacele practice, pentru firmele exportatoare mari și mici, dovedește hotărîrea de a se înregistra progrese.

Monstruoasa risipă de resurse afectate înarmării îngrădește comerțul internațional. Neîncrederea încă existentă și unele discriminări politice împiedică liberul schimb al informațiilor comerciale, și aceasta în dauna tuturor.

— Ne puteți da unele exemple despre felul în care națiunile ar putea contribui la promovarea schimburilor ?

— Între alte mijloace, ar fi potrivit să activeze, pe teritoriile respective, grupuri de experți prevăzute cu personal permanent, deosebit de bine instruit în domeniul comercial și al afacerilor în general, care să fie în măsură să obțină și să dea sfaturi și ajutor în probleme de export-import. Aceștia ar trebui, de asemenea, să-i ajute pe exportatori să-și dirijeze mărfurile spre regiunile cele mai nimerite, care au nevoie de mărfurile respective, și să dea informații despre necesitățile de întreținere și reparație a mărfurilor exportate. Ar fi util să se creeze un sistem de consultări cu terțe părți în scopul unei posibile acceptări de către aceștia a surplusurilor existente.

— Devalorizarea lirei sterline ar trebui să însemne că exporturile britanice sînt mai ieftine și mai capabile de concurență. Este acest lucru de natură să promoveze comerțul Est-Vest ?

— Cu condiția ca exportatorii britanici să nu recurgă decît la majorările de prețuri cerute de scumpirea ma-

Componente ale colaborării economice

convorbire cu

Lordul Erroll of HALE

președintele Camerei de Comerț din Londra

De curînd ne-a vizitat țara lordul Erroll of Hale, președintele Camerei de Comerț din Londra. Domnia-sa a avut o serie de întrevederi în care au fost abordate probleme legate de dezvoltarea colaborării economice dintre România și Anglia. La încheierea misiunii sale în România, lordul Erroll of Hale a avut amabilitatea să facă o declarație colaboratorului revistei noastre S. Lucian.

Programul vizitei mele în frumoasa dv. țară — a spus oaspetele britanic — a fost pe cît de bogat, pe atît de interesant. Am avut convorbiri cu personalități ale vieții de stat și economice românești despre noi componente ale colaborării economice dintre țările noastre. Cea mai importantă a fost convorbirea cu prim-vicepreședintele Consiliului de Miniștri, Ilie Verdeț, pe care o consider deosebit de utilă pentru relațiile comerciale anglo-române. Am mai purtat discuții fructuoase cu ministrul comerțului exterior, Gheorghe Cioară, cu președintele Camerei de Comerț, Victor Ionescu, și cu colaboratorii săi apropiați, precum și cu membri ai conducerii unor ministere economice și întreprinderi românești de comerț exterior. Referitor la aceste contacte aș vrea să subliniez atmosfera de înțelegere reciprocă în care s-au desfășurat. Cred că aceasta se va reflecta pozitiv în viitoarele noastre relații comerciale.

Sînt de asemenea foarte mulțumit că am avut prilejul să cunosc concret unele aspecte ale activității economice în România de azi. Am rămas plăcut impresionat de eficiența și de calitatea producției industriale, precum și de modul de trai al românilor.

În Anglia — a declarat în continuare interlocutorul nostru — se înregistrează o acțiune reînnoită și puternică privind exporturile mai ales acum, după devalorizarea lirei sterline. Aceasta face ca prețurile noastre să fie mai acceptabile, mai competitive. În acest cadru cred că se va petrece un reviriment și în ce privește vînzările de mărfuri către România. De altfel trebuie să amintesc că și România

teriilor prime, putem nădăjdui într-o sporire considerabilă a acestor schimburi. Întrucît acest comerț se face de obicei pe baza lirei sterline, există un avantaj substanțial în situația de după devalorizare.

— Ați putea pronostica dacă se va produce o cotitură însemnată în comerțul Est-Vest în 1968, sau credeți că acest lucru va avea loc mai tîrziu ?

— Creșterea așteptată în domeniul productivității industriale în Anglia și imboldul pe care îl va reprezenta probabil, pentru exporturi, devalorizarea, vor necesita probabil o anumită perioadă de timp pentru a se face simțite sub forma unor exporturi tangibile ; dar posibilitățile oferite de comerțul cu Europa răsăriteană au apărut de pe acum. Ar fi normal ca înainte de sfîrșitul anului 1968 să se producă o cotitură foarte promițătoare în această direcție.

— Ce sfaturi ați da dv. oamenilor de afaceri britanici care vor să facă comerț cu Europa răsăriteană ?

— Le-aș spune că trebuie să studieze, preferabil în mod personal, necesitățile pieței est-europene. Să analizeze diferitele planuri economice pe care țările Europei răsăritene le întocmesc și să caute să înțeleagă în ce fel exporturile lor s-ar integra în aceste planuri. Să facă totul, chiar imposibilul, pentru a livra la datele stabilite. Să încerce să comunice cu beneficiarii mărfurilor, folosind limba acestora. Să se asigure că serviciile lor de întreținere și reparații sînt corespunzătoare.

În general, cu cît se înlătură mai mult obstacolele din calea călătoriilor și comunicațiilor, cu atît va fi mai bine pentru schimburile comerciale și relațiile mutuale. De fapt, turismul însuși este — așa cum România o dovedește în mod atît de impresionant —, într-o tot mai mare măsură, unul din cele mai importante elemente din domeniul exportului invizibil.

[1]) Președintele Consiliului, sir Alexander Ross, a acordat anul trecut un interviu revistei „Lumea".

prezintă prețuri avantajoase la bunurile pe care le vinde, bunuri care sînt competitive cu cele similare fabricate pe plan internațional.

În contextul relațiilor economice viitoare dintre Anglia și România, consider că vizita în țara mea a prim-vicepreședintelui Consiliului de Miniștri, dl Ilie Verdeț, prezintă o importanță deosebită. Ea constituie o ocazie binevenită de a ne forma o părere reciprocă asupra posibilităților actuale ale economiilor celor două țări, asupra necesităților acestora.

În ce ne privește, sîntem dornici să dezvoltăm pe scară și mai largă comerțul cu țara dv. În această direcție, țin să subliniez că intenționăm să organizăm la București o „Săptămînă a construcțiilor mecanice din Anglia", iar ulterior dorim să deschidem o „Expoziție industrială britanică".

Convingerea mea fermă este că relațiile comerciale și în general colaborarea economică dintre Anglia și România au toate condițiile pentru o dezvoltare și o adîncire multilaterală.

Oamenii așteaptă pămînt, pămîntul așteaptă oameni

DRUMUL PROGRESULUI NU TRECE PRIN „HACIENDA"

Reportaj-anchetă realizat de trimisul nostru special în America Latină, Eugen Pop

— Vorbind despre agricultură, trebuie să evocăm, prin forța împrejurărilor, toate sectoarele de activitate ale națiunii. Sau aproape toate. Mă refer, bineînțeles, la agricultura chiliană, la problemele ei esențiale, care nu pot fi privite izolat, rupte de ansamblul preocupărilor generale ale societății noastre...

Interlocutorul nostru este dl Rafael Moreno, vicepreședintele unuia din cele mai importante organisme guvernamentale din Chile — „Corporația pentru reforma agrară". Ne aflăm, de aproape o oră, în biroul d-lui Moreno, la sediul Corporației. Un interior simplu, cu strictul necesar (un birou masiv, plin de cărți și dosare, și cîteva fotolii în jurul unei măsuțe pentru vizitatori), dominat de o uriașă fotografie, acoperind aproape un perete, care înfățișează un ogor cu brazde răsturnate, parcă, pînă în zări. Este o imagine-simbol a agriculturii chiliene despre care ne vorbește Rafael Moreno. Deși foarte tînăr, interlocutorul nostru este unul dintre cei mai mari specialiști latino-americani în probleme de politică agrară. Discuția pe care o purtăm îl pasionează. Dar, cu tot caracterul spontan al dialogului — care se desfășoară fără convenienețe protocolare, fără formularea prealabilă a tuturor problemelor care ne interesează —, din explicațiile interlocutorului răzbate preferința expertului pentru exactitate, pentru sistematizare. Revine în mai multe rînduri asupra unei probleme care, pare-se, îl preocupă mult : raportul dintre agricultură și dezvoltarea generală.

AGRICULTURA ȘI „DECOLAREA" ECONOMIEI

— Nivelul producției noastre agrare e scăzut, spune Rafael Moreno. Chiar foarte scăzut. Aceasta se repercutează asupra întregii economii. Gîndiți-vă — continuă el după cîteva momente — că pămîntul chilian ar putea asigura din belșug produsele agrare necesare pentru populația țării. Și totuși, anual trebuie să importăm produse agroalimentare în valoare de peste 100 de milioane de dolari. Gîndiți-vă că suma aceasta am putea-o folosi pentru finanțarea unor noi ramuri economice, pentru consolidarea celor existente. Vrem să întărim industria noastră, să-i multiplicăm potențele, dar pentru asta e nevoie de investiții, de bani. Însă o parte din fondurile dirijabile în această

→

direcție o înghite importul de mărfuri alimentare pe care le-am putea produce noi înșine. Acesta este unul din efectele nocive ale înapoierii din agricultură. Doar unul...

Să ne oprim puțin asupra interferenței dintre agricultură și dezvoltarea generală, la care s-a referit Rafael Moreno, și mai ales asupra consecințelor negative ale cheltuirii unor fonduri mari pentru importul de produse agrare. În această privință, Chile nu reprezintă un caz izolat. Ritmul lent al creșterii producției agrare, concomitent cu indicele ridicat al sporului demografic, obligă o serie de țări latino-americane la masive importuri de mărfuri agro-alimentare. S-a calculat că, pentru asemenea produse, țările Americii Latine cheltuiesc anual 600 de milioane de dolari. Un exemplu concludent oferă importurile peruviene. Din totalul lor, 17 la sută — echivalentul a 140 milioane de dolari — îl reprezintă produsele agro-alimentare. În felul acesta, se îngustează și mai mult posibilitățile financiare, în general limitate, pentru investiții solicitate de industrializare, care, și aici, în America Latină, se impune ca axul principal al dezvoltării. O agricultură diversificată, cu o înaltă productivitate, nu numai că ar diminua importurile de produse agrare, dar ar putea contribui ea însăși, prin sporirea exportului, la ușurarea „decolării" economice — problema nr. 1 a Americii Latine. Or, în deceniile al cincilea și al șaselea ale secolului nostru, dintre zonele lumii producătoare de bunuri agro-alimentare, țările Americii Latine au avut ritmul cel mai mic de creștere a exporturilor — 0,7 la sută, față de 2,6 la sută realizat de țările africane, 3,6 la sută de S.U.A. și 2 la sută de țările europene.

„ARTERA SCLEROZATĂ"

Convorbirile pe care le-am avut, în America Latină, cu cadre conducătoare din economie, mi-au oferit deseori imaginea unor activități multilaterale, tenace, închinate deschiderii unor drumuri noi care să lege țările continentului de magistralele dezvoltării moderne. Dar nu o dată mi-a fost dat să înregistrez, în aceste discuții, reacția de amărăciune, amestecată cu iritare, care însoțea comentariile asupra situației din agricultură. Reacție explicabilă, dacă ne gîndim la faptul că multe din eforturile de emancipare economică sînt frînate de stagnarea din agricultură. Pe aeroportul din Bogota, un comerciant din Ecuador pe care-l cunoscusem în avion (pleca la Londra, ca delegat al țării sale la conferința internațională a producătorilor de cafea) îmi spunea, într-o discuție care pornise de la prețul mondial al cafelei și ajunsese la stările de lucruri mai generale din agricultura latino-americană :

— Spuneați că ați vizitat multe orașe latino-americane, că v-au plăcut. Da. Reflectă spirit inventiv în urbanistică, reflectă dezvoltare citadină legată de industrie, de spiritul întreprinzător al activităților urbane. Dar înseși aceste succese ale industriei, cu care ne mîndrim, sînt estompate de o agricultură retrogradă. Cunoașteți, probabil, datele despre gradul creșterii producției în America Latină. Vorbesc de cele globale. La cît se ridică, în statistici, această creștere ? La 1—2 la sută anual. Dar industria multora din țările noastre crește într-un ritm mai mare. Între 5 și 10 la sută. Însă media e trasă în jos de lîncezirea agriculturii,

Vicepreședintele Corporației pentru Reforma Agrară din Chile, Rafael Moreno, împreună cu un fruntaș al țăranilor din Valle del Choapa

de pașii ei de melc. De aceea, orice măsură luată pentru redresarea ei dobîndește în ochii noștri o importanță deosebită. Trebuie să începem cu ceva și apoi să continuăm, cît ne-or ține puterile. Altfel, nu vom putea rezista. Nici competiției pe piață, nici nemulțumirilor interne și, în general, nu vom putea progresa..."

Statisticile îl confirmă. În deceniul al șaselea al secolului nostru, dezvoltarea industrială din șapte țări mari ale Americii de Sud a atins un ritm mediu anual de 5,9 la sută, în timp ce producția agricolă doar de 2,7 la sută. Dar chiar și această creștere apare cu totul relativă cînd media producției se calculează pe locuitor. Dacă în perioada 1953—1957, producția agricolă a înregistrat, pe plan mondial, o creștere „per capita" de 6 la sută, în America Latină sporul a oscilat în jurul unui coeficient de 1 la sută, pentru ca, între 1959 și 1964, să înregistreze o scădere medie de 0,7 la sută. Producția alimentară pe locuitor a cunoscut — în aceeași perioadă — o scădere de 0,1 la sută (vezi tabelul). În consecință, — atestă constatările experților — **agricultura a determinat încetinirea ritmului dezvoltării generale,** sau — cum s-a exprimat plastic interlocutorul nostru ecuadorian — „a tras în jos" media dezvoltării, a cărei șatachetă industria tinde s-o ridice. Sub acest raport, în ultimii doi ani situația nu s-a schimbat în bine. Dimpotrivă. Într-un material de sinteză asupra dezvoltării continentului, solicitat de redacția noastră Comisiei Economice a O.N.U. pentru America Latină (C.E.P.A.L.), se arată că „stagnarea relativă a producției agrare — care s-a accentuat în 1966, ducînd la **coborîrea** (subl. ns.) nivelului absolut al producției — prezintă o gravitate deosebită, deoarece, pe lîngă faptul că reprezintă un obstacol al dezvoltării, accentuează presiunile inflaționiste și adîncește dezechilibrul balanței de plăți".

Fenomenul este cu atît mai grav, cu cît, în majoritatea țărilor latino-americane, agricultura reprezintă principalul sector de activitate, „artera centrală" a organismului lor economic. Dar „o arteră sclerozată", cum o denumește un ziar uruguayan, comentînd diminuarea contribuției agriculturii la crearea produsului global și a venitului național.

ALȚI OCHELARI...

Datele generale ale situației din agricultura țărilor latino-americane sînt, în linii mari, cunoscute și, în ultimele decenii, ele nu au suferit schimbări sensibile. Totuși, de 2—3 ani problema agrară a dobîndit o pondere cu totul deosebită în viața publică. Urmărisem în presa latino-americană, în studiile C.E.P.A.L. amplificarea preocupărilor de acest ordin și, totuși, la fața locului, proporțiile lor m-au surprins. Eram la Rio de Janeiro cînd s-au desfășurat dezbaterile unei reuniuni oficiale în care au fost prezentate datele primei recenzări a proprietăților agrare — rezultat al activității de doi ani a unei comisii speciale constituite de „Institutul Național Brazilian pentru reforma agrară". Constatarea comisiei că 47 la sută din pămînturile cultivabile sînt lăsate în paragină a fost comentată cu îngrijorare în majoritatea ziarelor de la Rio. (Voi mai reveni, în cadrul acestei anchete, la concluziile impuse de dezbaterile agrare din Brazilia.) La Santiago de Chile, presa de dreapta tuna și fulgera împotriva primelor exproprieri de latifundii, efectuate pe baza legii agrare care s-a adoptat în 1965, după doi ani de furtunoase dezbateri parlamentare. În orice discuție, cît de cît cuprinzătoare — pe care am avut-o în America Latină — asupra procesului denumit în mod curent „lupta împotriva subdezvoltării", apărea inevitabil și marele semn de întrebare pe care-l ridică situația din agricultura țărilor continentului. Ce rol îi revine agriculturii în procesul de lărgire a sectorului industrial și cum poate industria, la rîndul ei, să contribuie la revitalizarea producției agrare ? Care sînt, în această perspectivă, căile pe care se poate ajunge la încorporarea populației rurale în sistemul unei producții moderne ? Am avut discuții interesante pe aceste teme cu oameni de stat, cu economiști și specialiști în politica agrară. Punctele de vedere exprimate — deseori soluții potențiale, doar unele din ele în fază de concretizare — sînt diferite, ele fiind, de cele mai multe ori, expresia pozițiilor politice generale asupra dezvoltării. Se recunoaște, însă, pe scară tot mai largă, faptul că

AMERICA LATINĂ : Evoluția indicilor producției agrare și ai producției alimentare

	1954/1955	1958/1959	1959/1960	1960/1961	1961/1962	1962/1963	1963/1964	Creșterea medie anuală în ultimii 10 ani	Creșterea medie anuală în ultimii 5 ani
Producția agricolă totală	100	118	121	121	125	126	127	+2,7	+1,1
Producția agricolă pe locuitor	100	106	106	103	104	101	102	+0,2	—0,7
Producția alimentară totală	100	117	117	119	121	122	128	+2,8	+1,8
Producția alimentară pe locuitor	100	105	102	101	100	98	101	+0,1	—0,1

Sursa : F.A.O. : Situația mondială a agriculturii și alimentației, 1964 și 1965

agricultura — în care este ocupată jumătate din populația activă a continentului — reprezintă o uriașă resursă pentru accelerarea progresului economic și social. Semnificative sînt în acest sens și tendințele de încadrare a agriculturii în contextul programelor naționale de dezvoltare. Așa îmi explic faptul că despre problemele agriculturii ne-au vorbit deseori și personalități ale vieții politice cu care convorbirile noastre s-au purtat, în general, pe alte teme. Dl Hector Hurtado, președintele Comitetului pentru coordonare și planificare din Venezuela, cu care am avut o discuție amplă despre problemele dezvoltării, spunea că astăzi „interacțiunea dintre industrie și agricultură este o necesitate de prim ordin a închegării unor economii unitare, adaptate progresului tehnic și științific".

— E adevărat, datele problemei agrare nu s-au schimbat — îmi spunea un ziarist din Rio de Janeiro. S-au schimbat însă ochelarii prin care le vedem. Nu mai sînt cei cu sticlele trandafirii prin care le-am privit în timpul războiului și în perioada imediat următoare, cînd produsele noastre, mai ales cele agrare, erau plătite cu bani grei. Prețurile mari ale unei piețe înfometate i-au făcut pe mulți să se legene în iluzia că această conjunctură va dura pînă în veci, că vom putea menține veniturile ridicate, în special pe seama agriculturii. Dar a trebuit să renunțăm repede la această autoamăgire. Cu atît mai mult cu cît agricultura noastră a rămas mult în urma producției agrare din alte țări. Acum am ajuns noi să cumpărăm cereale și alte alimente. Și, de data aceasta, le plătim noi cu bani grei...

Revin, în paranteză, pe marginea acestor considerații, la problema importurilor de cereale, pentru a sublinia că multor latino-americani li se pare de neconceput ca nesfîrșitele pămînturi mănoase de care dispun și șeptelurile uriașe să nu poată acoperi necesitățile consumului intern. Este adevărat că, la unele culturi (cafea, sfeclă de zahăr, ananas și banane), în ultimii doi ani producția a cunoscut un spor considerabil. Dar la grîu — nu. Sporirea producției de grîu cu o medie anuală de 3 la sută abia ține pasul cu ritmul creșterii populației. Situația nu este mai bună nici în privința producției de carne. În restaurantele din Chile, carnea de vacă se servește numai de trei ori pe săptămînă. Este o raționalizare impusă de situația șeptelului, ni se explică cu oarecare jenă. Dar dacă în Chile această situație este, într-un fel, explicabilă (sectorul de bază al economiei fiind industria extractivă), ea este șocantă în cazul Argentinei și Uruguayului, prin tradiție mari producătoare și exportatoare de carne. Să apelăm din nou la statisticile C.E.P.A.L. În cinci țări latino-americane (Argentina, Brazilia, Uruguay, Chile și Peru), producția de carne de vacă are un spor mediu anual de 3,4 la sută, ritm necorespunzător dacă se iau în considerare nevoile centrelor urbane în dezvoltare și creșterea numerică a populației. În studiul „Problemas y perspectivas de la agricultura latino-americana", elaborat de C.E.P.A.L., se constată că între perioadele 1934—1938 și 1958—1960, producția de carne de vacă pe locuitor a scăzut cu 20 la sută.

Așadar, încă o explicație a drumului neproductiv pe care îl iau cele 600 milioane de dolari cheltuiți pentru achiziționarea produselor alimentare deficitare. Sub acest raport, relația dintre stadiul actual al dezvoltării latino-americane și agricultura continentului ar putea fi exprimată prin imaginea unei locomotive întîrziate, care, la un moment dat, prinde viteză dar — pe parcurs — în loc să fie alimentată cu combustibil trebuie să descarce și din propriile ei rezerve.

„PĂMÎNT FĂRĂ OAMENI ȘI OAMENI FĂRĂ PĂMÎNT"

În țările latino-americane vizitate am venit în contact deseori cu diferite puncte de vedere asupra problemei agrare și, după părerea mea, unele din ele evită să facă pasul de la constatarea situației de fapt la recunoașterea cauzelor care o determină. De multe ori este invocată productivitatea scăzută a pămîntului ori nesiguranța pieței. Sau faptul că țăranii sînt lipsiți de cunoștințele necesare pentru practicarea unei agriculturi de mare randament. Firește, toate acestea sînt adevărate, dar ele reprezintă nu cauzele situației ci, mai degrabă, efectele ei.

Astăzi, însă, este tot mai dificil să nu se spună lucrurilor pe nume.

— Prin chiar consecințele ei, situația trebuie privită în față, ne spune Rafael Moreno. Ce-i drept, cauzele sînt multiple ; este vorba și de raporturile de schimb de pe piața mondială, și de prețuri, dar — în ce privește starea de înapoiere a agriculturii — motivul esențial îl constituie structurile anacronice impuse de sistemul marilor latifundii ineficiente.

Înfățișînd mobilurile reformei agrare din Chile (asupra căreia ne vom opri în partea a doua a anchetei noastre) Rafael Moreno a expus, printre altele, cîteva cifre și date în legătură cu posesiunile marilor **terratenientes.** Șase sute de chilieni, proprietari de **fundos** (moșii cu 5 000 de ha) sau de **haciendas** (latifundii în jur de 100 000 de hectare) au acaparat 60 la sută din pămînturile cultivabile.

Cifre asemănătoare pot oferi și structurile proprietăților agrare din Bolivia, Argentina, Brazilia, Peru. **80 la sută din populația rurală a Americii Latine este formată din țărani fără pămînt sau cu parcele foarte mici. Din totalul de aproximativ 8 milioane de gospodării, 3,5 milioane dețin doar 1 la sută din terenul cultivabil.**

În puține regiuni ale lumii este atît de izbitor contrastul dintre oraș și sat ca în țările Americii Latine. „Sîntem cu un picior în era cercetărilor nucleare, dar cu celălalt în secolul XVII sau XVIII", îmi spunea unul din studenții anului III de la Facultatea de ziaristică din Concepción (Chile), cu care ne-am întreținut cîteva ore, într-o discuție pasionantă, dominată de curiozitatea vie de a afla ce știm și cît știm despre problemele care „dor" America Latină. Dacă știm că, în Bolivia și Peru, latifundiarii mențin formele unor relații economice și sociale de tip feudal. Dacă ne putem imagina șerbia practicată în deceniul al șaptelea al secolului XX. Da, se practică pe scară largă faimosul **huasipongo** — prestație obligatorie, trei zile pe săptămînă, pe pămîntul latifundiarului, în schimbul unei parcele primite în arendă. Condițiile de viață ? Dimensiunile lor sînt ilustrate de faptul că pentru 80 de milioane de latino-americani cheltuielile individuale pentru bunuri de consum nu trec de 5 dolari anual. În Bolivia, consumul mediu de ulei pe locuitor nu trece de 0,1 l pe an.

...Spunea unul dintre interlocutorii noștri de la Concepción că pămîntul latino-american ar putea îndestula și o populație de două ori mai mare decît cea pe care o are continentul acum. Economiștii latino-americani apreciază că, prin schimbarea structurilor, producția agrară a Americii Latine ar putea fi dublată. Pe două căi : ridicarea productivității la hectar și extinderea zonelor necultivate. Dar structurile actuale barează aceste căi. Latifundiarii nu-și investesc veniturile în modernizarea producției agricole, preferînd să-și plaseze capitalurile în construcții, comerț sau acțiuni bancare. Totodată, uriașe întinderi de pămînt sînt necultivate, lăsate în paragină. Menționam, mai înainte, că dimensiunile pămînturilor necultivate din Brazilia i-au uimit chiar și pe specialiști. Au fost ani în care ogoarele din Argentina nu erau cultivate decît în proporție de 10 la sută. Situația absurdă a „oamenilor fără pămînt și a pămîntului fără oameni" (Josué de Castro) oferă poate imaginea cea mai elocventă a anacronismului structurilor dominante din agricultura continentului. Milioane de latino-americani sînt înfometați de pămînt și milioane de hectare așteaptă să fie desțelenite. Dar proprietatea latifundiară împiedică valorificarea acestor uriașe resurse. Cînd a apărut romanul „Secerișul Roșu" al lui Jorge Amado, unii critici literari și-au exprimat îndoiala că realitatea vieții țăranilor fără pămînt din Brazilia poate atinge acele limite ale condițiilor subumane pe care le înfățișa scriitorul. Dar aceste condiții de viață sînt atestate astăzi de anchetele sociologilor și economiștilor, de concluziile organismelor O.N.U.

Hacienda — față în față cu consecințele economice și sociale — duce, în mod logic, la constatarea necesității de înlocuire a structurilor bazate pe proprietatea latifundiară asupra pămîntului. Este o logică a progresului care pune în mișcare forțe sociale largi din țările latino-americane, interesate în realizarea reformei agrare, în obținerea unui ritm mai intens al dezvoltării generale.

Reforma agrară — considerată ca „o cheie" a progresului — va constitui tema părții a doua a reportajului-anchetă despre situația agriculturii din țările latino-americane.

Alexandru Ioan Cuza

ideea unității naționale și actul de la 24 ianuarie

Mihail Kogălniceanu

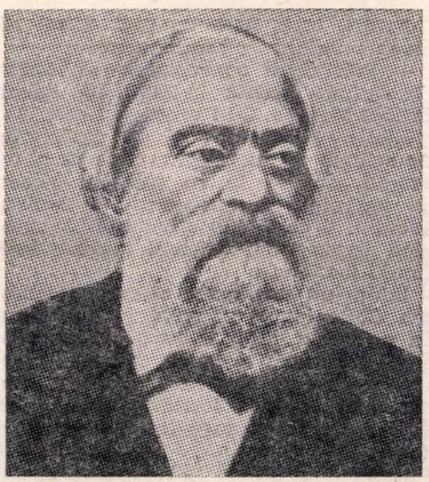

C. A. Rosetti

Vasile Netea
doctor în istorie

Un nou 24 ianuarie. Anul acesta, sărbătorirea lui va fi urmată de jubileul altor două mari evenimente istorice : 120 de ani de la revoluția din 1848 și 50 de ani de la desăvîrșirea făuririi statului național român.

Deși desfășurate la apreciabile distanțe de timp și avînd fiecare, ca mod de organizare, specificul său propriu, cele trei evenimente au fost călăuzite de aceleași devize și au urmărit aceleași scopuri : *libertatea socială și unitatea națională a poporului român.*

Urmărind scopuri similare, era firesc ca ele, atît de o parte cît și de alta a Carpaților, să aibă puncte de plecare comune și să se bazeze pe forțe sociale identice : *masele populare.*

Într-adevăr, atît revoluția de la 1848, cît și Unirea Principatelor și desăvîrșirea unității naționale prin hotărîrea de la Alba Iulia de la 1 decembrie 1918 au fost determinate și impuse de același factor : *voința și forța poporului.* „Cine a făcut revoluția noastră — întreba la 1848 C. A. Rosetti — un om sau zece, sau națiia românească ?... Negreșit că națiia, căci 10, 20 și 100... cu toată activitatea lor, nu ar fi izbutit să răstoarne atîția cîrmuitori și subcîrmuitori, atîția miniștri și un prinț stăpînitor... Așadar — preciza el, anticipînd pe Bălcescu — ...revoluția a făcut-o toată națiia".

În același sens vorbea despre Unirea Principatelor Mihail Kogălniceanu. „Unirea, domnilor, — declara marele bărbat de stat la 9 februarie 1863 — eu nu recunosc nimănui dreptul să zică că Unirea e actul său individual, proprietatea sa exclusivă : *Unirea e actul energic al întregii națiuni române,* e marea noastră conquistă, și de aceea domnilor, nici chiar domnitorului, dar încă unui singur particular, nu-i recunosc și nici nu-i voi da vreodată dreptul acesta de a zice că el a făcut singur Unirea. Nu, domnilor — afirma în continuare Kogălniceanu — Unirea națională a făcut-o națiunea care a ales un domn pentru ambele țări, cu misiunea de a realiza Unirea".

Trebuința de a asculta glasul poporului fusese relevată și motivată înaintea tuturor de Simion Bărnuțiu în marele său discurs de la Blaj rostit la 2/14 mai 1848 : „Țineți toți cu poporul — îndemna Bărnuțiu — ca să nu rătăciți, pentru că poporul nu se abate de la natură, nici nu-l trag așa de ușor în partea lor străinii cum îi trag pe unii din celelalte clase, care urlă împreună cu lupii și sfîșie pe popor dimpreună cu aceștia ; nu vă abateți de la cauza națională de frica luptei".

Marile manifestații revoluționare de la 1848 — adunarea de pe Cîmpia Libertății de la Blaj (3/15 mai), adunarea de la Islaz (9/21 iunie), adunarea de pe Cîmpia Filaretului din București (15/27 iunie), ca și adunarea românilor din Banat la Lugoj (3—15 mai) — au dobîndit importanță politică și au devenit pietre de temelie pentru dezvoltarea istoriei poporului român datorită masivei participări a maselor largi populare, ele fiind acelea care le-au dat amploarea tumultului și forța voinței de a sfărîma orînduirea feudală.

Și de-o parte și de alta a granițelor despărțitoare ale țărilor române — Milcovul și Carpații — s-a cerut atunci desființarea iobăgiei, libertatea comerțului și a industriei, egalitatea politică, unirea între frați.

Atît moldovenii, prin Vasile Alecsandri, cît și transilvănenii, prin Andrei Mureșanu și Constantin Romanu-Vivu, și muntenii prin Nicolae Bălcescu și C. A. Rosetti s-au adresat atunci românilor de pe ambele versante ale Carpaților ; țelul tuturor, ca exponenți ai întregului popor român, era o Românie unită, liberă și independentă.

Cu fermitate sublinia necesitatea înfăptuirii unității naționale — încadrînd-o, totodată, într-un vast program de reforme sociale — și C. A. Rosetti care, din exilul de la Paris, îi scria lui Barbu Știrbei, la 1 decembrie 1850, că revoluționarii doresc „să nu mai fie domn și boieri, stăpîni și slugi, ci toți d-opotrivă și frați în societate" și *„să nu mai fie moldoveni, munteni, transilvăneni,* etc. *ci o singură națiune de români liberi și egali, fără protectori și suzerani".*

Această singură națiune de români trebuia să fie organizată pe baza principiilor republicane, C. A. Rosetti informînd în aceeași scrisoare pe domnitorul de la București că exilații *„nu visază un rigat ci o republică româ-*

nească", pe care, preciza Rosetti, „s-o dobîndim îndată ce ne vom uni cu noi înșine (unirea între grupurile de exilați — n.n.) și cu celelalte popoare revoluționare, mai ales acum cînd se va deschide lupta cea mare între tiranie și libertate, între privilegiați și popoare, între lumină și libertate".

Împrejurările politice externe din anii următori revoluției de la 1848 n-au îngăduit însă realizarea integrală a aspirațiilor pașoptiștilor, impunînd, atît pentru înfăptuirea unității naționale cît și pentru adoptarea sistemului republican, diferite etape a căror desfășurare va dura aproape un secol.

În ceea ce privește unitatea națională, prima etapă s-a realizat prin alegerea lui Cuza ca domn al ambelor principate, între 5 ianuarie 1859 și 24 iunie 1862, dată la care cele două guverne și adunări naționale de la Iași și București s-au contopit definitiv într-un singur organism, proclamîndu-se noul stat al României. Ceea ce a determinat alegerea lui Cuza nu a fost, în primul rînd, popularitatea sa, anterioară luptelor pentru Unire, în el încoronîndu-se, așa cum declara C. A. Rosetti prezentîndu-i la 29 ianuarie 1859 rezultatul alegerii de la București, *„nu un individ, ci unul din marile principii de viață ale naționalității noastre*. Vadă acum — adăuga în încheiere delegatul Țării Românești — toți cei cari cred că națiile se cîștigă prin sabie, că adevăratele cuceriri nu se mai fac prin sabie, că adevăratele cuceriri nu se mai fac decît printr-o idee mare și adevărată și înțeleagă, în sfîrșit, inamicii noștri că *pe cei care s-au unit nici o mînă omenească nu-i va mai putea despărți*".

Cei trei ani desfășurați după dubla alegere a lui Cuza au fost consacrați luptei diplomatice pentru recunoașterea acestor alegeri de către marile puteri și apoi, ca o consecință a acesteia, pentru recunoașterea însăși a Unirii, înlăturîndu-se astfel dispozițiile Convenției de la Paris din 1858, care stipulase menținerea statală a ambelor principate. Tînăra diplomație românească, reprezentată la Constantinopol de C. Negri, la Paris, Londra și Torino de Vasile Alecsandri, iar la Viena și Berlin de Ludovic Steege, a izbutit să înlăture, rînd pe rînd, toate obstacolele întîlnite, recunoașterea dublei alegeri de la Iași și București fiind un indiciu al voinței ferme a poporului român de a proceda prin orice mijloace la realizarea unirii celor două principate. Ultima care a cedat, aflîndu-se complet izolată, a fost Austria, care, în acel moment, nu se temea atît de puterea militară a noului stat, cît mai ales de forța de atracție a acestuia asupra tuturor românilor aflați în ținuturile subjugate de Habsburgi.

La 11/23 decembrie 1861, anunțînd poporului recunoașterea Unirii de către toate marile puteri, Alexandru Ioan Cuza declara în proclamația redactată cu acest prilej : „Unirea este îndeplinită, naționalitatea română este întemeiată. Acest fapt măreț, dorit de generațiile trecute, aclamat de corpurile legiuitoare, chemat cu căldură de noi s-a recunoscut de Înalta Poartă și de Puterile garante și s-a înscris în datinele națiunilor... În zilele de 5 și 24 ianuarie ați depus toată a voastră încredere în alesul națiunii, ați întrunit speranțele voastre într-un singur domn : *alesul vostru vă dă astăzi o singură Românie*".

Deși scurtă, domnia lui Alexandru Ioan Cuza a fost o domnie constructivă, fecundă, pe deplin corespunzătoare necesităților României atît pe plan extern cît și intern.

Programul urmărit de Domnul Unirii și de principalii săi sfetnici avea la bază marile revendicări populare din 1848, concretizate în Țara Românească prin proclamația de la Islaz, redactată de Comitetul revoluționar în frunte cu I. Heliade Rădulescu, Nicolae Bălcescu și C. A. Rosetti, iar în Moldova dorințele partidei naționale înfățișate de M. Kogălniceanu.

Principala preocupare a ambelor proclamații era înlăturarea jugului clăcășiei, care apăsa viața a milioane de țărani și care împiedica atît progresul social-economic al poporului român cît și pe cel cultural-politic. În proclamația de la Islaz, punctul referitor la desființarea clăcășiei era al 13-lea, dar N. Bălcescu îl considera miezul întregii revoluții — adevărata ei rațiune de manifestare.

Îndată ce problema recunoașterii Unirii a fost rezolvată pe plan extern, Cuza a urmărit, în ciuda imenselor dificultăți întîmpinate, realizarea acestei vechi aspirații a țărănimii române, dezrobirea și împroprietărirea clăcașilor fiind cea mai largă și mai sigură temelie a actului Unirii.

Ideea transformării aparatului de stat dintr-un factor de oprimare într-un factor de justiție social-economică și de organizare culturală l-a preocupat, de asemenea, chiar din primul an al domniei sale. Într-adevăr, prin mesajul adresat Camerei moldovene la sfîrșitul anului 1859, el constată că sistemul de învățămînt aflat în funcțiune nu satisface „sperările națiunii", punînd astfel problema necesității înnoirii legislației școlare și a creării unor noi instituții de cultură și știință. Printre acestea, locul principal aveau să-l ocupe cele două universități înființate în timpul domniei lui — Iași (1860) și București (1864)—care au dat o puternică expresie nu numai avîntului și progresului cultural al poporului român, ci și solidarității și unității sale naționale. La ambele universități, din primul moment al întemeierii lor, au fost numiți ca profesori și unii din cei mai reprezentativi cărturari ai românilor din Transilvania, care au atras după ei un remarcabil număr de studenți. În 1864, s-au înființat la București Școala de belle-arte precum și Școala națională de medicină și farmacie, care în 1869 avea să se transforme în facultate. Cu același entuziasm au fost sprijinite artele și cercetările științifice. Atît la Iași cît și la București s-au înființat conservatoare de muzică, iar la recomandările lui M. Kogălniceanu și C. A. Rosetti au fost trimiși la Paris pentru perfecționare tînărul pictor Nicolae Grigorescu și tot atît de tinerii actori M. Pascali și C. Demetriade, care aveau să deschidă o etapă nouă în evoluția picturii și a artei dramatice românești. În același timp, se inaugurează și lucrările statistice ale lui Dionisie Pop-Marțian și apare revista acestuia, Analele statistice (1861).

Anul 1864, prin lovitura de stat de la 2/14 mai — efectuată cu ajutorul lui M. Kogălniceanu — prin noul statut constituțional și noua lege electorală, prin legea rurală de la 15 august, prin legea învățămîntului primar gratuit și obligatoriu de la 24 noiembrie, constituie anul de apogeu al domniei sale. Actele lui Cuza din acel an, săvîrșite pe baza voinței exprimate printr-un plebiscit, au dat domniei acestuia un caracter progresist, cu adînci consecințe asupra dezvoltării statului român și cu largi perspective de viitor.

Domnia lui Cuza a izbutit, prin reformele sale, să realizeze o însemnată parte din obiectivele pașoptiste și să asigure, prin înfăptuirea Unirii Principatelor, prin creșterea puterii României, premise importante pentru înaintarea pe drumul desăvîrșirii statului național.

reflector

PLAN PENTRU O REGLEMENTARE POLITICĂ ÎN VIETNAM

Corespondentul din Saigon al agenției „Associated Press" transmite că un grup de aproximativ 20 de oameni politici sud-vietnamezi, între care mai mulți foști membri ai guvernului, au difuzat de curînd un plan propriu pentru reglementarea pe calea tratativelor a războiului din Vietnam. Autorii planului — care doresc să-și păstreze anonimatul, deoarece se tem de represalii din partea grupului Thieu-Ky, — se pronunță pentru o reglementare pe calea tratativelor a problemei vietnameze ca singura soluție realistă. „Tratativele în vederea găsirii unei soluții politice rămîn singura cale accesibilă", se afirmă în planul lor. Pentru a reuși, se arată în propunere, „calea spre tratative trebuie să cuprindă propuneri realiste în problemele esențiale : rolul Frontului Național de Eliberare, respectarea acordurilor de la Geneva, viitorul statut al Vietnamului de sud, încetarea focului, retragerea trupelor străine". Înainte de începerea tratativelor, subliniază autorii propunerii, S.U.A. trebuie să înceteze bombardarea R.D. Vietnam. Propunerea sugerează, de asemenea, ca o comisie internațională de control lărgită să supravegheze un acord de încetare a focului.

CÎȚI SÎNT DE FAPT ?

„Vizitați regiunea minunatului lac Atitlan". Sau : „Poftiți la nemaiîntîlnitul spectacol colorat al pieței din Chichicastenango". Sînt reclame turistice americane care continuă să invite la relaxare în Guatemala. Fără însă prea multe șanse de succes. De aproape doi ani, cele mai frecvent folosite cuvinte despre Guatemala sînt „teroare și violență". Se consideră drept perioade de acalmie acelea în care numărul celor asasinați nu depășește o cifră „acceptabilă". În caz contrar — cînd atentatele încep să devină îngrijorător de numeroase și mai ales cînd victimele sînt persoane cît de cît proeminente — se introduce starea de urgență.

Săptămîna trecută, Congresul guatemalez a aprobat în unanimitate decretul prezidențial de instituire a stării de urgență pe tot teritoriul țării, pe o perioadă de 30 de zile. Motivul : seria de atentate soldate cu cîțiva morți, printre care doi ofițeri americani, membri ai misiunii militare a Statelor Unite în Guatemala, avocatul Alejandro Silva Falla, deputat sub președinția lui Jacobo Arbenz, și Rogelia Cruz Martinez, ex-miss Guatemala (în 1959), suspectată de simpatie pentru mișcarea de stînga.

Asupra principalilor autori nu există dubii. Cele două organizații teroriste, N.A.O. și „Mano blanco", care-și împart între ele „activitatea", sînt atît de cunoscute și de temute, încît guvernul „pare de-a dreptul paralizat în fața lor", scrie ziarul „Le Monde". Teroarea a devenit aproape un climat obișnuit, iar numărul exact al victimelor nu se cunoaște. Statisticile indică cifre destul de diferite : 1 300 (agenția „France Presse"), 1 000 (săptămînalul englez „Economist"), 2 000 (revista mexicană „Vision"). Cîți sînt de fapt ? Presei guatemaleze i-a fost adresat un apel din partea Ministerului de interne, prin care se cere să nu difuzeze „informații care ar putea da naștere la confuzii sau la panică", ci să țină cont de datele oficiale. Dar ele nu există. Guvernul nu reușește să introducă ordinea și violența se desfășoară nestingherit.

reportaj pe glob

ROMA PE AUTO-STRADA DEL SOLE

George Serafin

Se spune de obicei: am fost la Paris (şi mai puţin: am fost în Franţa ori la Marsilia). Sau: am fost la New York (şi, rareori, în S.U.A. ori la Chicago). Iar lista ar putea continua, lungă. Pînă la Italia. Aici, numele ţării este rostit de străini cu prioritate. De ce oare? Poate, pentru că, în afară de Roma, nici o capitală nu are de înfruntat o rivalitate atît de puternică din partea altor oraşe ale aceleiaşi ţări. Căci, în cazul de faţă, simultan antică, medievală şi modernă nu e numai Roma. Sînt multe, poate zeci de alte oraşe ale Italiei. Ambiţia contemporană a Romei este să schimbe ceea ce unora le apare ca o realitate, iar altora o prejudecată. Dar cum?

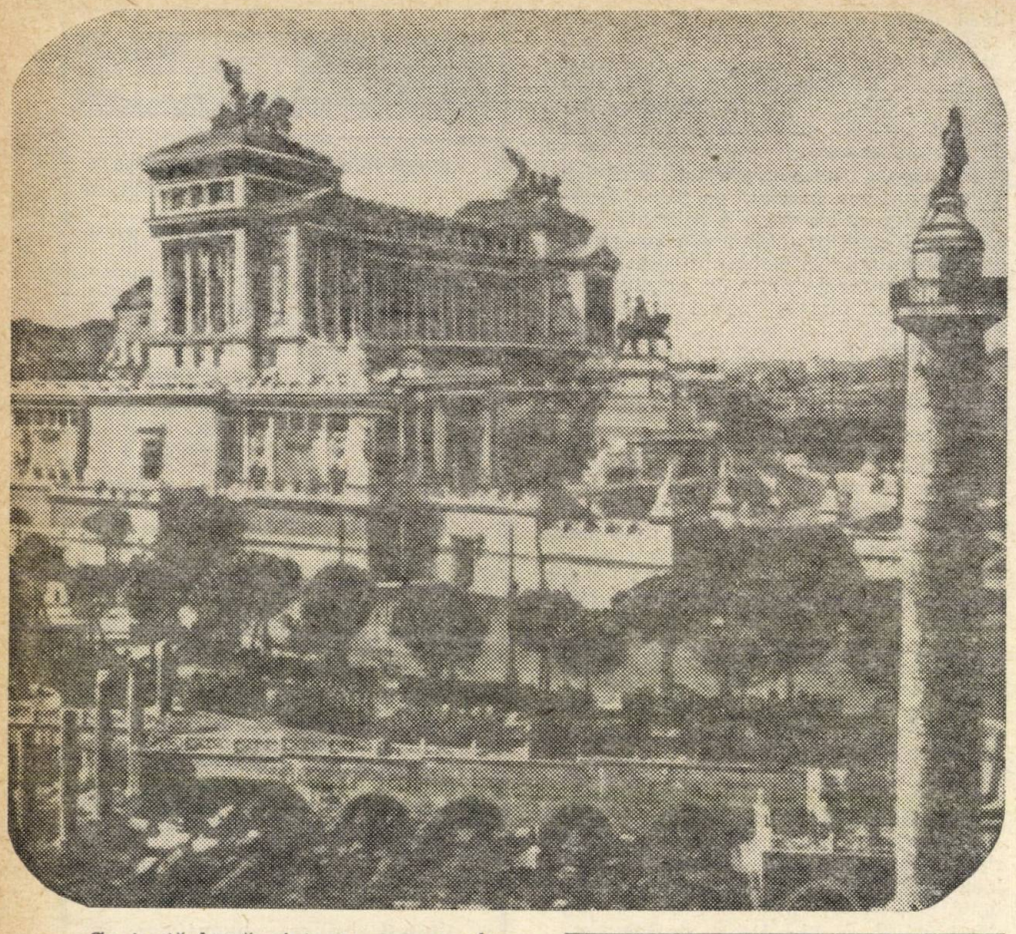

Monumente ale Romei; în prim plan, Columna lui Traian

Cu toată bunăvoinţa pe care ar dovedi-o informaţia istorică, fie ea cît de riguroasă şi de bogată, este cel puţin temerar a încerca să stabileşti data exactă a naşterii poporului italian. Ceea ce este, în fond, un adevăr valabil pentru toate popoarele. În schimb, o incursiune fugară în cărţile de istorie sau în enciclopedii te va lămuri cu exactitate matematică asupra vîrstei autentice a Romei. Ceea ce nu este, în schimb, o regulă pentru toate celelalte capitale ale lumii.

2720 ani împliniţi

Aşadar, Roma are 2 720 de ani. Împliniţi. Şi-i poartă cu mîndrie şi mărturii. Nu prea sînt numeroase locurile în care prezenţa în continuitate a civilizaţiei umane să fie atît de concentrat şi de pregnant demonstrată ca în această cetate traversată de apele opalescente ale Tibrului. Un străin nu este plimbat aici, banal, prin străzi şi bulevarde, pieţe şi parcuri, ci prin secole. Cele mai întîmplător stabilite itinerarii îl vor duce negreşit, fie de la Stazione Termini, pe lîngă Termele lui Caracala, spre Forul roman sau Coloseum şi pînă departe, spre E.U.R., tînăr cartier al oraşului; fie, dinspre Via Appia Antica, spre Biserica Sf. Petru şi Muzeul Vaticanului şi, trecînd prin Via Veneto, la un popas odihnitor în Villa Borghese. Dacă se întîmplă ca acest străin să fie român, el va opta în mod cert şi prioritar pentru Columna lui Traian, unde va contempla nu numai crîmpeie din propria istorie a ţării sale, dar va întîlni şi chipurile familiare ale urmaşilor de astăzi ai dacilor lui Decebal. Indiferent de preferinţe, toţi vizitatorii Romei sînt frapaţi de perfecta armonie în care vestigiile trecutului îşi trăiesc încremenita lor semeţie în cadrul tulburător de viu, alert şi policrom al unui mare oraş modern.

Şi totuşi preocuparea pentru dezvoltarea capitalei pe coordonatele stabilite la acest sfîrşit de deceniu apare ca o stăruitoare prezenţă în paginile ziarelor şi în tematica dezbaterilor speciale sau publice. Pentru că, aparent paradoxal, Roma nu are încă toate atributele unei mari metropole. Particularităţile istorice ale constituirii şi dezvoltării statului italian au contribuit la plasarea ei pe planul doi în rîndul marilor oraşe italiene. Genova, Veneţia, Florenţa şi, mai recent, Milano au purtat rînd pe rînd steagul de avangardă a întregii peninsule. Roma, chiar cînd a redevenit capitala modernă a ţării, era privită dinafară, ca şi dinăuntru, un mare oraş-muzeu, oraş rezidenţial, centru al catolicismului, dar în ultimă instanţă doar un oraş de provincie. Lucrurile s-au schimbat, firesc, dar ceea ce caracterizează Roma de astăzi este tocmai, sau totuşi, ambiţia de a fi în mod necontestat primul oraş al ţării, de a rivaliza şi întrece, poate, alte mari capitale ale lumii. Şi este, cel puţin în egală măsură, necesitatea puternic resimţită de a ridica oraşul la un nivel care să-i permită să se prezinte ca reprezentarea fidelă a dezvoltării generale, unanim recunoscute, pe care o cunoaşte în acest moment Italia.

Lucrurile fiind aşa cum sînt, îi credem şi înţelegem deopotrivă pe colegii noştri Vittorio Ragusa. (F.N.S.I.), cînd ne împărtăşeşte convingerea sa că „Roma este un oraş deschis exploziei sentimentelor, un oraş viu, generos, expansiv, care nu ascunde nimic şi nu are secrete", ca şi pe Gianfranco Piazzesi, cînd se plînge în „Corriere della Sera" că „În zece ani capitala şi-a dublat populaţia dar, altfel, a rămas neschimbată...". Între cele două aprecieri nu există în fapt o contradicţie de fond: în ciuda farmecului său de netăgăduit, Roma, de altfel ca şi alte oraşe italiene, are de înfruntat o serie de probleme a căror rezolvare repre-

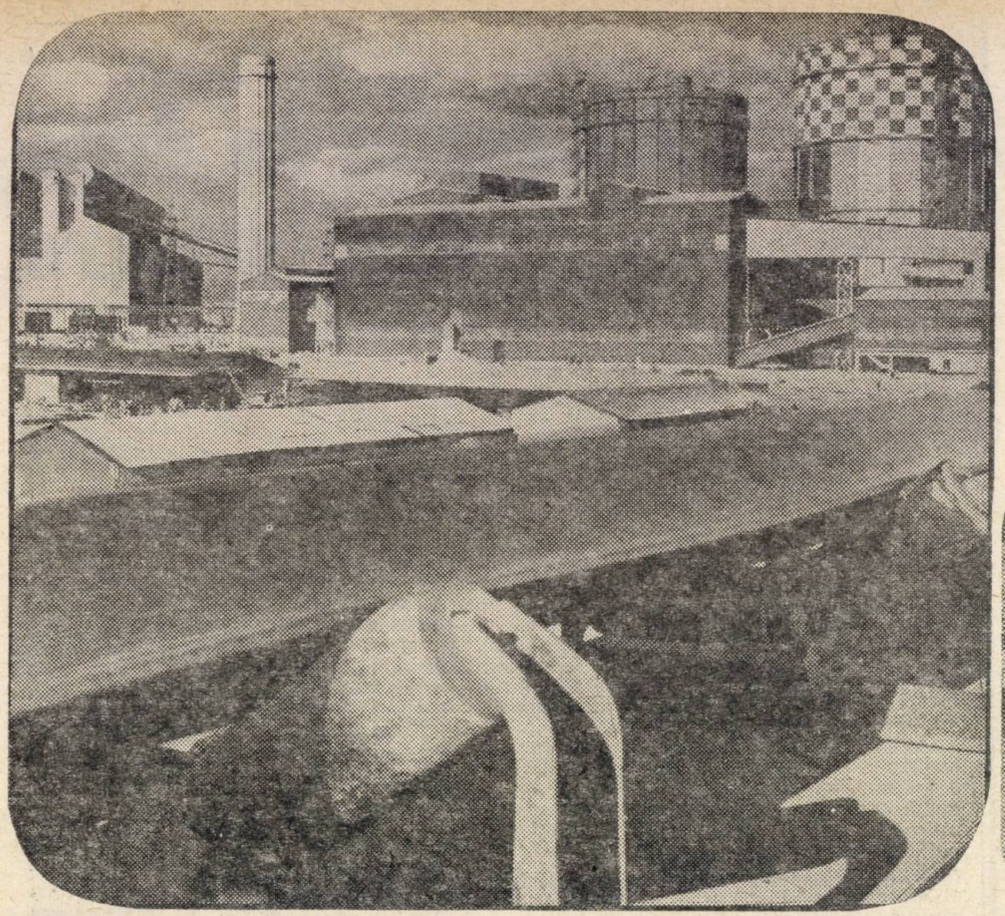

O mărturie elocventă a eforturilor de industrializare a Sudului : oțelăriile de la Taranto

Viaduct pe autostrada Soarelui

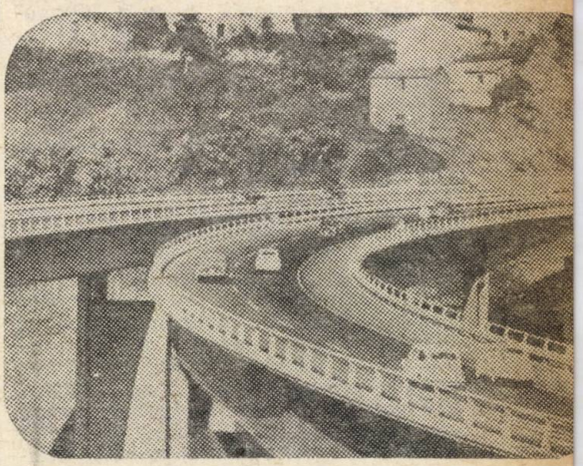

zintă o preocupare pe scară națională. După toate datele existente, asemenea rezolvări par a fi căutate în cadrul dezvoltării generale a Italiei, al eforturilor pentru lichidarea disparităților flagrante în fizionomia economico-socială a regiunilor țării.

Iar realizările cucerite în urma acestor eforturi, ca și programele de viitor elaborate, reprezintă în momentul de față un aspect mai important al vieții italiene decît statutul actual al Romei, cu toată considerația și interesul pe care acesta îl stîrnește în rîndul opiniei publice romane. De altfel, se recunoaște tot mai deschis că Roma de mîine este condiționată de ritmul dezvoltării de astăzi a Italiei.

Dezvoltare în stil italian

Care sînt, deci, unele din datele principale ale acestei dezvoltări ?

Un ziar francez aprecia că, dacă s-ar institui un concurs al dezvoltării vest-europene, Italia ar cîștiga în mod cert premiul I pe anul 1967 și că are toate șansele să aspire cu succes la acest titlu și în 1968. Iată cîteva cifre care apar cu atît mai convingătoare cu cît ele se detașează net pe fundalul economiei majorității țărilor din apus : de la creșterea de 2,8 la sută înregistrată în 1964, venitul național brut a atins 5,5 la sută în 1966 și se pare că același progres îl vor demonstra și datele pe 1967 ; creșteri importante înregistrează, în ordine, industria de celuloză, fibrele sintetice, chimia, textilele, rafinăriile de petrol, automobilele, metalurgia, cimentul și sticla. Punctul slab continuă să-l monopolizeze agricultura, „planul verde" înregistrînd numeroase și severe întîrzieri. Unul din sectoarele cele mai dinamice ale economiei italiene s-a dovedit a fi industria chimică, a cărei producție a crescut de peste 10 ori în decurs de 15 ani. Descoperirea unor însemnate zăcăminte de hidrocarburi în valea Padului, ca și în alte locuri ale Italiei meridionale și în Sicilia, au creat condiții optime pentru construirea a numeroase întreprinderi și fabrici noi, care au realizat producții record de îngrășăminte azotoase, cauciuc sintetic, mase plastice, methanol, negru de fum etc. Extinderea și diversificarea producției industriale au mers mînă în mînă cu lărgirea comerțului exterior al țării, influența lor reciprocă constituind unul din aspectele cele mai caracteristice ale dezvoltării economice a țării. Corespunzător politicii sale internaționale de sprijinire a destinderii și colaborării multilaterale între state, Italia, după cum afirma ministrul comerțului exterior, Giusto Tolloy, într-un interviu acordat revistei „Lumea", „promovează relații comerciale cu foarte multe țări, indiferent de sistemul lor social-politic, și depune permanent eforturi în această direcție".

Într-adevăr, comerțul exterior italian cuprinde un extrem de larg evantai, de la Europa pînă la America, de la Africa pînă la Asia și Orientul Îndepărtat. Mașinile-unelte se situează pe primul loc în lista produselor de export italiene, din această categorie Europa absorbind cea mai mare parte, respectiv peste 60 la sută. Gradul diferit de dezvoltare a partenerilor comerciali ai Italiei a determinat din partea acesteia extinderea substanțială a gamei produselor sale de export, ceea ce atrage astfel atît construirea de noi întreprinderi în interior, cît și — implicit — cîștigarea unor piețe ferme în exterior.

Bilanțul stabilit pentru primele nouă luni ale anului 1967 arată că, în raport cu aceeași perioadă a anului precedent, importurile au înregistrat o creștere de 13,2 la sută, iar exporturile de 7,8 la sută. Deficitul balanței comerciale a crescut ca urmare a acestui raport, el fiind însă compensat de faptul că balanța generală de plăți este activă. Apreciind ca un factor din cele mai remarcabile creșterea importurilor, mai ales în lunile de vară ale anului trecut, președintele Institutului italian pentru comerțul exterior, profesorul A. Donati, sublinia ca deosebit de semnificativ faptul că această creștere se face în principal pe seama materiilor prime necesare industriei de produse semi-finite și în sectorul bunurilor de echipament. Regresul exportului, în comparație cu importul, este explicat de profesorul Donati prin absorbirea în cantități sporite a producției de către însăși piața internă și, mai ales, prin slăbirea unor piețe industrializate reprezentînd principalele debușee ale producției italiene. În acest sens, exemplul cel mai caracteristic este oferit de încetinirea ritmului economic în Republica Federală a Germaniei. Pentru mulți economiști italieni această situație nu face în ultimă instanță decît să pledeze pentru consolidarea și extinderea aplicării practice a principiului, adoptat de fapt de cercurile oficiale și firmele economice, al promovării unui comerț larg, nestingherit, cu toate țările lumii.

Și pentru că sîntem la capitolul comerțului exterior, un fapt poate mai puțin cunoscut : în 1966 (pentru 1967 datele definitive nu sînt cunoscute încă, dar sînt apreciate ca menținîndu-se la un nivel apropiat), exporturile de articole de îmbrăcăminte, tricotaje, accesorii (genți, încălțăminte, mănuși) au atins ca valoare 1 000 miliarde lire, plasînd astfel moda italiană printre cele mai rentabile produse de comerț exterior, ea fiind depășită doar de produsele industriei metalurgice.

Dacă economia italiană prezintă în ansamblul ei o serie de elemente favorabile, mai există încă pete întunecate pe care experții nu ezită să le numească cu claritate : ritm nesatisfăcător în domeniul construcției, investiții considerate nesatisfăcătoare în unele sectoare industriale și mai ales carențele în dezvoltarea agriculturii (producția

→

a crescut doar cu 1 la sută) și, în sfîrșit, dificultățile industrializării în Mezzogiorno.

E RÎNDUL „ȚĂRII SOARELUI DE AMIAZĂ"

Mezzogiorno — „țara soarelui de amiază" —, cuprinzînd aproape întreg teritoriul italian de la sud de Roma, a fost cîndva un ținut cu văi fertile și pășuni mănoase. Le-au luat locul pustiuri dezolante. Tradiționalele mici industrii au dispărut, vechile mine s-au închis. Cetăți construite cu peste o mie de ani în urmă împotriva piraților își ridică pe înălțimile de coastă siluetele lor austere de fantome împietrite. Zeci de ani, sudul a fost dat uitării, renegat aproape. Industria țării s-a concentrat în nord, în marele triunghi Milano-Torino-Genova. Locuitorii părăseau sudul în masă, căutînd salvarea în acest Eldorado italic sau emigrînd peste hotare. Procesul acesta a durat ani și ani de zile.

Astăzi lucrurile încep a se schimba. Problema-cheie în dezvoltarea Italiei este dezvoltarea sudului. În jurul acestei idei s-a realizat un adevărat consens național. Au fost elaborate programe pe termen lung, pornindu-se de la crearea condiției necesare unei renovări industriale. S-a constituit un fond pentru dezvoltarea agriculturii, punctul de pornire fiind o reformă agrară, pentru construirea de drumuri, căi ferate, baraje, poduri, irigații. S-au construit noi școli, noi zone au primit lumină electrică, s-au inițiat lucrări de explorări miniere, s-au refăcut porturile principale. Dar marile întreprinderi din nord ezitau să investească într-o regiune în care beneficiile imediate riscau să întîrzie prea mult. A fost necesară în acest sens intervenția hotărîtă a statului, sprijinit de importantul Institut pentru reconstrucția industrială, I.R.I. Debutînd cu mulți ani în urmă ca o agenție guvernamentală pentru salvarea întreprinderilor falimentare, I.R.I. reprezintă astăzi o instituție uriașă. În sfera sa de activitate intră industria oțelului și de automobile, construcțiile navale și telefoanele, transporturile aeriene și radioul. Din cele trei principale domenii ale investițiilor prevăzute în planul I.R.I. pentru viitorii ani, unul îl reprezintă sudul.

Obiectivele de prim rang, realizate sau în curs de realizare : centrul siderurgic de la Taranto, cel mai modern din toate cele existente în țările Pieței comune, construirea lîngă Neapole a uzinelor Alfa-sud, prevăzute a produce în 1971 circa 350 000 de automobile pe an, continuarea autostrăzii Soarelui dinspre Roma spre sud. Începe să se contureze un nou triunghi industrial, de astă dată în talpa cizmei italice, Bari-Brindisi-Taranto, profilat în rafinăriile de petrol, aeronautică, cauciuc sintetic și construcții navale. Pe coasta adriatică, regiunea Pescara este pe cale să devină un important centru de produse chimice, textile și ciment.

În raport cu nevoile imense ale sudului, cu decalajul față de nord, toate acestea reprezintă însă abia un început. Dar importanța întregului program, care nu este numai de ordin economic ci, prin implicațiile sale, și un mare act politic, se bucură de sprijinul larg al întregului popor italian. Și revenind la Roma și problemele ei, avea fără îndoială dreptate inginerul de la I.R.I. care ne-a declarat nu cu mult timp în urmă, la Genova, că progresul Romei nu poate trece decît prin autostrada Soarelui. Căci pentru orice italian, această autostradă înseamnă — pe lîngă implicațiile sale economice și politice directe — simbolul dezvoltării Italiei. Iar acesteia, Roma îi este capitala.

Corespondență din Copenhaga

Alegerile de după devalorizare

Erik Andersen redactor la ziarul „Aktuelt"

De data aceasta, Danemarca a avut cea mai scurtă campanie electorală din istorie. Diferitele partide nu au avut la dispoziție decît aproximativ o lună pentru a informa alegătorii asupra modului în care vor să guverneze.

Operațiunea era simplă : continuarea liniei de reforme stabilită în cursul celor 14 ani de guvernare neîntreruptă a social-democraților sub conducerea lui Krag, sau o linie conservator-liberală în baza căreia se intenționează să se acorde comercianților mai multe avantaje, îndeosebi fiscale. Opoziția a acuzat guvernul că urmează o politică dirijată, dăunătoare comerțului.

Guvernul social-democrat a respins acuzația. Nu sîntem ostili comerțului, a afirmat el. Dimpotrivă, încercăm să avem o economie planificată în folosul industriei și să punem accentul pe îmbunătățirea condițiilor sociale și pe o reformă a învățămîntului (școlarizarea obligatorie pe 10 ani), mai multe împrumuturi, eventual salarii, pentru tinerii studenți și alte persoane care doresc să urmeze învățămîntul superior.

Dar firește, actualele alegeri reprezintă altceva decît o opțiune între principii ; au mai fost în discuție și probleme concrete în abordarea cărora se manifestase o deosebire precisă între politica opoziției și cea a guvernului social-democrat. Să menționăm următoarele puncte : folosirea brațelor de muncă, politica economică, devalorizarea, politica externă.

Am putea începe cu acest ultim punct. Guvernul social-democrat a protestat împotriva dictaturii militare din Grecia, a condamnat politica rasistă a Africii de sud și a cerut S.U.A. să înceteze bombardamentele asupra Vietnamului de nord. Partidele de opoziție au adoptat atitudini mai nuanțate față de toate aceste probleme.

În politica internă, guvernul a afirmat că intenționează să mențină deplina folosire a brațelor de muncă ; deși în ultimele luni s-a înregistrat o creștere a șomajului, el nu reprezintă deocamdată decît 5 la sută. Social-democrații au arătat că în cursul ultimilor zece ani au fost create 350 000 de locuri de muncă noi.

În contrast cu această politică în domeniul folosirii brațelor de muncă, conservatorii și agrarienii din opoziție au susținut că, pentru binele economiei naționale și din cauza inflației, ar fi oportun să existe o anumită rezervă de muncitori.

Ar putea fi menționate, firește, și alte probleme, dar trebuie spus doar că devalorizarea efectuată în noiembrie, cînd guvernul a hotărît să urmeze Marea Britanie prin devalorizarea coroanei daneze, constituie motivul indirect pentru care guvernul Krag a organizat alegeri. El nu a reușit să convingă opoziția să accepte anumite legi în legătură cu devalorizarea, printre care o „înghețare" a ajutorului legat de creșterea costului vieții și un impozit suplimentar de 3 la sută pentru liber-profesioniști.

Cu acest prilej, partidele din opoziție au beneficiat de acțiunea a șase deputați care au părăsit partidul popular socialist — partid care sprijinea guvernul. „Cei șase" nu acceptaseră înghețarea majorărilor de salarii legate de creșterea costului vieții. Ei au format acum un partid propriu — partidul socialist de stînga. În felul acesta, nu mai puțin de zece partide s-au adresat marți alegătorilor.

Marți seara, Jens Otto Krag a hotărît să prezinte demisia guvernului său ; rezultatele votului nu erau cunoscute decît în proporție de 10 la sută, dar liderul social-democrat părea convins că partidul său nu are șanse să obțină un număr satisfăcător de mandate. În dimineața zilei de miercuri putea fi identificat principalul beneficiar al consultării electorale : partidul radical, al cărui lider este Hilmar Baunsgaard, cîștigase 15 mandate — în raport cu componența anterioară a parlamentului — totalizînd 28. Mai cîștigase cîteva mandate și partidul conservator, în timp ce partidul Venstre (liberal-agrarian) își menținea pozițiile de pînă acum. Cu 63 de mandate — anterior 69 — social-democrații nu mai aspirau să formeze singuri guvernul. Totuși, unele surse afirmau că social-democrații ar putea participa la formarea unui guvern de coaliție — întrucît noul raport de forțe în parlament indică probabilitatea formării unui asemenea guvern.

Copenhaga, 24 ianuarie

Jens Otto Krag, împreună cu familia, la secția de votare

La 26 aprilie 1937, în timpul războiului civil din Spania, aviația hitleristă venită în ajutorul trupelor franchiste inaugura la Guernica era bombardamentelor aeriene de teroare și nimicire. Această agresiune sălbatică împotriva populației civile a stîrnit atunci indignarea întregii lumi. Reproducem după revista „Le Figaro Littéraire" o evocare a acestor evenimente semnată de cunoscuta publicistă franceză Elena de la Souchère.

adevărul despre GUERNICA

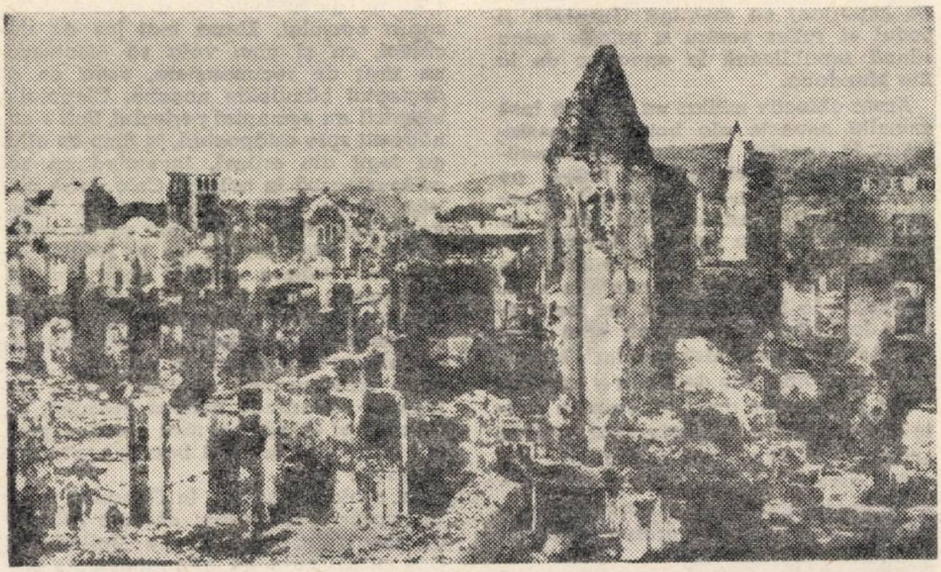

Guernica în ruine, după bombardamentul fascist (document fotografic din 1937)

Guernica 1937. Pentru prima dată, moartea vine din cer...

La 3 martie 1967, un tînăr preot navarez, Victor Manuel de Arbeloa, apărea în fața Tribunalului special din Madrid pentru delictele de presă, sub acuzația de „calomniere a mișcării naționale întruchipate de Falangă". Autor al unei teze intitulate „Catolicii și a doua republică spaniolă", el îndrăznise să atribuie aviației franchiste bombardamentul care a nimicit Guernica. Dar s-a întîmplat ceea ce nimeni nu îndrăznea să spere : abatele de Arbeloa a fost achitat. Astfel era dezavuată, pentru prima oară începînd din 1937, teza oficială potrivit căreia Guernica fusese nimicită de armata republicană în retragere.

Polemica a început a doua zi după distrugerea orașului, la 27 aprilie 1937. În ziua aceea, ziarele din lumea întreagă au anunțat, sub titluri uriașe, bombardamentul de la Guernica. În aceeași seară, la postul de radio Salamanca, șeful serviciului de propagandă al guvernului franchist, Gay, a rostit o cuvîntare intitulată „Minciuni, minciuni și minciuni", în care declara că orașul fusese distrus de armata „comunistă" în retragere. Aceste afirmații au fost primite cu sarcasm de către corespondenții de război acreditați pe lîngă guvernul autonom basc de la Bilbao (care se alăturase Republicii). Cel mai indignat a fost reprezentantul foarte conservatorului ziar londonez „The Times", George Lowter Steer, care — înainte de a-și găsi o moarte glorioasă pe frontul din Birmania, în cursul celui de-al doilea război mondial — adunase articolele și notele sale personale din epoca războiului civil spaniol într-o lucrare intitulată „The Tree of Guernica" („Copacul din Guernica"). „Toate aceste declarații — scrie el referindu-se la cuvîntarea radiodifuzată a lui Gay — au fost dezmințite de sutele de martori oculari cu care am avut prilejul să discut, de la cei doi preoți, D. Alberto de Onaindia, canonic de Valladolid, și părintele Arronategui, preot din Guernica, pînă la primarul orașului și la cel mai umil supraviețuitor din mijlocul ruinelor fumegînde".

Steer a vizitat orașul în seara zilei de 26 aprilie, la cîteva ore după bombardament, împreună cu corespondenți ai agenției „Reuter" și ai ziarelor „Star", „Daily Express", „Daily Telegraph" și „Ce Soir". În seara aceea ziariștii străini luau masa într-un hotel din Bilbao, capitala regiunii autonome basce, cînd s-a anunțat : „Guernica este în flăcări". Corespondenții au plecat imediat cu automobilul spre orășel, situat la 34 km de Bilbao. Apropiindu-se de Guernica, Steer și tovarășii săi au observat pe cer, deasupra profilului sumbru al munților, o mare lumină roșie. „Ajungînd în vale, Guernica ne-a apărut înaintea ochilor ca o uriașă forjă. Prin fiece fereastră ieșeau limbi de foc... Totul se clătina". Strada principală era înțesată de „scînduri în flăcări și de fire telegrafice smulse... Apropiindu-ne de piață, am dat peste cratere uriașe de bombe... În momentul sosirii mele, echipele de salvare se străduiau să scoată cadavrele de sub ruinele caselor... Erau aduse și numeroase victime din satele învecinate, cu trupurile sfîrtecate de gloanțe de mitralieră".

Înainte de a părăsi ruinele, Steer a ridicat trei bombe incendiare provenind de la fabrica germană RHS și care se prezentau sub forma unor „tuburi argintii", pe care era înscrisă o dată : 1936. „Deasupra inscripției figura un simbol în miniatură : vulturul imperial cu aripile larg desfășurate".

■ VERSIUNEA „MIXTA"

Potrivit mărturiei lui Manuel Aznar, în volumul său „Istoria războiului din Spania", Guernica fusese „incendiată datorită bombardamentului aerian și acțiunii unităților de dinamitori". Aceste rînduri, publicate în 1961 de omul care poate fi considerat istoriograful oficios al regimului franchist, dovedesc că pe atunci cercurile guvernamentale din Madrid acceptau o versiune mixtă, potrivit căreia orașul ar fi fost distrus prin acțiunea conjugată a aviației „naționale" și a „incendiatorilor republicani". Pentru a se ajunge la această versiune fusese necesar să treacă 24 de ani. În ziua în care coloanele franchiste au pătruns în Guernica aflată în ruine, la 29 aprilie 1937, un singur corespondent de război, italianul Sandro Sandri, a fost autorizat să le însoțească. Ceilalți ziariști au fost nevoiți să aștepte cinci zile autorizația de a intra în oraș. „Trebuia să fie astupate întîi anumite cratere produse de bombele germane și să se caute «martori» care să fie învățați ce să spună", scrie Steer.

Lecțiile date martorilor au avut puțin succes, după cum rezultă dintr-un articol publicat după șase luni de un corespondent al săptămînalului „Sunday Times", acreditat în zona franchistă. Însoțit de un ofițer franchist, ziaristul britanic a vizitat Guernica, oraș care era pe atunci „un haos pustiu de bîrne și cărămizi ... Pe străzi nu circulau decît trei sau patru persoane", continuă reporterul. El oprește una din aceste persoane, un bătrîn care curăța ruinele casei sale. La întrebările puse, bătrînul „a ridicat brațele în sus și a afirmat că avioanele erau atît de numeroase încît întunecau cerul : «Avioane italiene și germane» — a spus el. Ofițerul a pălit și a reamintit martorului că Guernica fusese incendiată de republicani. Bătrînul și-a menținut totuși declarația, adăugînd că, după patru

→

ore de bombardament, nu rămînea mare lucru de incendiat".

„Ofițerul — continuă reporterul de la «Sunday Times» — m-a îndepărtat de la locul acela : «E un comunist», mi-a spus el. Am vorbit cu alte două persoane care mi-au povestit amîndouă același lucru, i-am răspuns. Ofițerul a tăcut tot restul zilei. Mai tîrziu, cînd ne aflam amîndoi în tovărășia a doi ofițeri de la statul major al generalului Davila, s-a referit din nou la Guernica, spunînd : «Guernica este plină cu comuniști. Toți încearcă să ne demonstreze că orașul a fost bombardat și nu incendiat». Unul din ofițerii de stat major l-a întrerupt brusc : «Da, a fost bombardat, a spus el. Am aruncat asupra lui bombe, bombe și iar bombe. Ei și ? De ce nu ?»"

Aceste numeroase mărturii, din care unele — așa cum am văzut — proveneau chiar din partea armatei franchiste, au determinat cercurile oficiale din Madrid să recunoască, asemenea lui Aznar, după mulți ani de la sfîrșitul războiului civil, versiunea mixtă potrivit căreia bombardamentul ar fi fost urmat de un incendiu. Dar abia în martie 1967, la procesul abatelui de Arbeloa, teza bombardamentului a fost în sfîrșit recunoscută.

O PROBĂ PENTRU „LUFTWAFFE"

La 31 martie 1937, trupele franchiste, pornind de pe poziții situate la vest de San Sebastian, au lansat marea ofensivă care, peste 80 de zile — la 19 iunie 1937 — urma să ducă la ocuparea orașului Bilbao.

De fapt, de-a lungul întregii ofensive franchiste, orășelele și cele mai mici sate din provincia Biscaya—Villareal, Ochandiano, Bolibar, Eibar, Elorrio, Marquina și multe altele — au fost victimele unor groaznice bombardamente. Orașul cel mai încercat a fost Durango, care ocupa o poziție strategică de cea mai mare importanță.

Poziția strategică a orașului Guernica nu era mai puțin importantă. Pentru a aprecia situația, trebuie să facem apel la o altă mărturie, cea a unui ofițer din Legiunea Condor, căpitanul Adolf Galland, care avea să fie, în cursul celui de-al doilea război mondial, unul din principalii generali ai aviației militare hitleriste. Galland a sosit în Spania la 8 mai 1937, 12 zile după distrugerea orașului Guernica, după ce călătorise împreună cu 370 de aviatori germani care veneau să se alăture și ei Legiunii Condor și care aveau pașapoarte false de „turiști". După ce a debarcat la El Ferrol (în Galicia), Galland a fost afectat grupului de avioane de vînătoare staționat la Vitoria. Pe lîngă această formație, Legiunea Condor, comandată de Sperrle, cuprindea un grup de bombardament și o escadrilă întărită de recunoaștere.

În amintirile sale (publicate sub titlul „Pînă la capăt pe bordul avioanelor noastre Messerschmitt"), Galland povestește că moralul aviatorilor germani era foarte scăzut în momentul sosirii sale în Țara Bascilor. El explică astfel motivele acestei amărăciuni : „Printre misiunile date bombardierelor noastre în cursul primelor luni, figura în special distrugerea unui pod rutier pe care republicanii expediau întăriri și convoaie cu materiale în perimetrul fortificat al orașului Bilbao. Operațiunea a avut loc în condiții foarte proaste de vizibilitate... După ce fumul bombelor s-a împrăștiat, s-a constatat că podul era intact, dar că localitatea spaniolă fusese serios lovită...".

Galland pune accentul pe podul de pe Rio Mundaca. Dar orașul însuși, situat într-o vale, între coline păduroase, constituia un important nod de comunicații, căruia conjunctura militară îi dădea o însemnătate deosebită.

Orașul Durango era deja practic asediat la 26 aprilie, ziua bombardamentului asupra orașului Guernica. Dacă și acesta din urmă cădea, trupele din aripa stîngă republicană — care se aflau la vreo 30 de km înainte de Guernica, între litoral și Marquina — pierdeau orice posibilitate de retragere. Într-adevăr, pentru a se replia spre Bilbao, ele trebuiau să urmeze drumul litoralului, de-a lungul estuarului lui Rio Mundaca și să treacă acest rîu pe primul pod : cel din Guernica. Așadar, forțele republicane nu ar fi avut motive să distrugă nodul de comunicații care constituia unica lor cale de retragere. În schimb, pentru franchiști era extrem de important să distrugă Guernica și podul ei rutier pentru a prinde aripa stîngă republicană în capcana de la Rio Mundaca.

Acest obiectiv militar nu explică însă anumite aspecte ale bombardamentului și, în special, mitralierea sistematică a populației civile, care fugea pe cîmp. Explicația ne-o furnizează... Goering, ale cărui cuvinte sînt citate de comandantul Juan Antonio Ansaldo, unul din „așii" aviației franchiste în cursul războiului civil. Amintirile sale, publicate la Buenos Aires, au fost traduse în limba franceză sub titlul „Memoriile unui monarhist spaniol". Mărturia lui Ansaldo este deci cea a unui militant de extremă dreaptă, care nu poate fi suspectat de complezență față de „comuniști". El citează relatarea a doi ofițeri americani, Maier și Sauder, care — în cursul instrucției procesului de la Nürnberg — au avut sarcina să ia interogatoriul lui Goering.

La întrebările despre Legiunea Condor și despre bombardarea orașului Guernica, „mareșalul" a răspuns : „Îmi aduc aminte. Într-adevăr, a fost un fel de probă pentru Luftwaffe". Și, cînd interlocutorii săi i-au reamintit numărul mare al victimelor bombardamentului, Goering a răspuns : „E regretabil, dar nu puteam să procedăm altfel. Pe atunci, asemenea experiențe nu puteau fi făcute în altă parte".

Astfel, dincolo de efectul imediat (distrugerea liniei de retragere a armatei republicane), aviatorii germani se străduiau să obțină informații utilizabile la nevoie pe viitoarele terenuri de operațiuni ale Reichului. În programul acestui bombardament „experimental" figurau două puncte : distrugerea totală a unui nod de comunicații; demoralizarea populației civile. Depășind obiectivele stabilite de comandamentul franchist, aviatorii hitleriști s-au îndîrjit împotriva orașului-cobai, fără să bănuiască importanța lui istorică și scandalul pe care aveau să-l provoace. Ei însă nu au reușit să atingă podul. Iar în cursul celor două zile următoare (27 și 28 aprilie), trupele republicane s-au retras în ordine. Regrupată pe înălțimile care domină malul stîng al lui Rio Mundaca, ea avea să lanseze în zilele următoare o contraofensivă care a pus în primejdie armata „națională". Astfel, „operațiunea Guernica" se solda printr-un eșec militar și un dezastru politic. Așa se explică dezorientarea pe care a constatat-o Galland în rîndurile militarilor germani, în ziua sosirii sale în Spania.

LA 4,30 AU ÎNCEPUT SĂ BATĂ CLOPOTELE

Cînd clopotele bisericii Santa Maria au început să bată ora 4,30 după-amiază pentru a anunța sosirea primului avion german, toți cei care se aflau în piață s-au năpustit spre adăposturi.

Patru infirmiere de la spitalul militar din Guernica relatează sosirea primului avion inamic : „În dimineața zilei de 26 aprilie, avioanele lui Franco bombardaseră cîteva sătulețe din împrejurimi. De aceea, spitalul militar era plin cu răniți, cărora li se acordau primele ajutoare și care erau transportați apoi la spitalul din Bilbao. În după-amiaza acelei zile, două dintre noi erau de serviciu la spital. Celelalte două erau libere. Cam pe la ora 4,30, un avion bimotor a apărut deasupra orașului. Zbura mai jos ca de obicei, ca și cum voia să efectueze un zbor de recunoaștere, ceea ce a deșteptat bănuielile noastre. Clopotele bisericii au semnalat pericolul. Unii s-au năpustit spre adăposturi, în timp ce alții au fugit din orășel, încercînd să se adăpostească în tufișuri. Cele două colege libere s-au ascuns într-un tufiș. Peste puțin timp a început să se audă țăcănitul mitralierelor de la bordul avionului ; trăgea asupra unor grupuri de oameni care fugeau ; după ce a aruncat cinci sau șase bombe, avionul s-a retras. În mai puțin de opt minute, am observat o escadrilă de șapte avioane care, urmînd același traseu, au început să arunce asupra orașului, în dreapta și în stînga, fără obiectiv precis, bombe de mînă și bombe explozive obișnuite".

În același moment, în Guernica intra un martor neașteptat : abatele Alberto de Onaindia, canonic de Valladolid. Canonicul, care se afla atunci la Bilbao, a aflat că guvernul autonom basc ordonase evacuarea populației civile din Guernica. Într-adevăr, orășelul, amenințat de aviația franchistă, se afla atunci la 8 km de front. „Deoarece aveam prieteni în oraș — a declarat canonicul — am hotărît să plec acolo. Am sosit la 26 aprilie, la ora 4,50 după-amiază... Era o zi foarte senină. Vizibilitatea nu urma să fie redusă decît mai tîrziu, de efectele bombardamentului. Cerul era complet acoperit de un fum negru, gros, provenind de la incendii și de la bombardament". Continuîndu-și declarația, canonicul precizează că în oraș nu exista nici o baterie antiaeriană, ceea ce permitea avioanelor germane de tip „Heinkel-111" și bombardierelor grele „Junker-52" să zboare foarte jos. În această privință, mărturia canonicului este confirmată de cea a infirmierelor de la spitalul militar : „Guernica — au declarat ele — a fost zdrobită sub o ploaie neîncetată de gloanțe de mitralieră, bombe explozive sau incendiare, pe care avioanele le lansau după bunul lor plac, deoarece stăpîneau complet văzduhul. Ele au distrus clădirile și au mitraliat oamenii care fugeau în toate direcțiile, pe străzi, pe cîmp".

Cînd ultimul avion german s-a îndepărtat la ora 19,45, după 3 ore de bombardament aproape neîntrerupt, sub dărîmături zăceau 889 de răniți și 1 654 cadavre sfîrtecate. Guernica arăta așa cum avea s-o descopere Steer peste cîteva minute : un schelet de oraș într-o mare de flăcări.

disputa celor două coperte

Constatînd, după apariția primului lor număr pe 1968, că au copertele în același stil, revistele americane rivale „Time" și „Newsweek" s-au scandalizat ca două doamne din înalta societate care s-ar fi întîlnit la o recepție purtînd rochii identice. Explicația : printr-o coincidență neintenționată, desenele de pe ambele coperte aparțineau aceluiași caricaturist, cunoscutul David Levine. „E o tragedie, a comentat Levine întîmplarea. Nu m-am gîndit nici o clipă că-mi vor publica desenele în aceeași săptămînă". Dar, după cum remarca un săptămînal francez, „Levine este perfect conștient că nu e vorba de o tragedie, ci, cel puțin pentru el, de un triumf fără precedent".

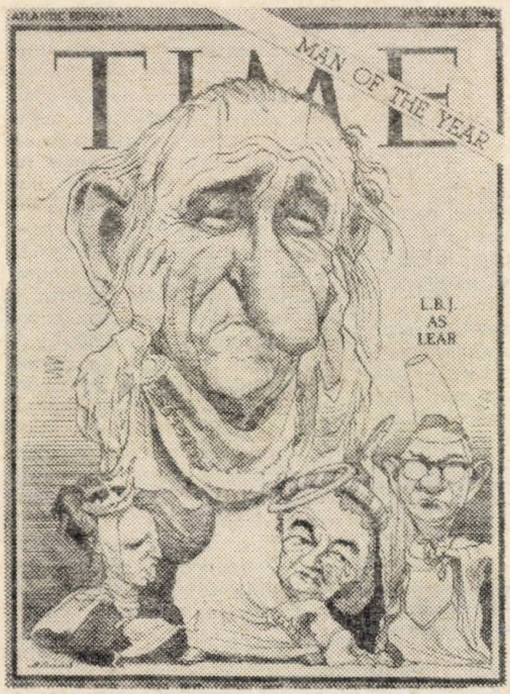

Caricaturile de pe coperta revistei „Newsweek" îi reprezintă pe eventualii candidați republicani la președinție, Richard Nixon, Ronald Reagan, George Romney, Charles Percy și Nelson Rockefeller, călare pe trompa elefantului-emblemă. Coperta lui „Time" ar fi produs senzație în orice caz : lui Levine i s-a cerut să facă portretul președintelui Lyndon Johnson, desemnat de revistă drept „Omul anului". Caricaturistul l-a înfățișat ca pe un rege Lear, tracasat de doi membri ai familiei sale, senatorul Robert Kennedy și congresmanul Wilbur Mills, și consolat de vicepreședintele Hubert Humphrey.

David Levine, care este în vîrstă de 41 de ani, și-a prezentat prima expoziție personală de pictură în 1954. A început să deseneze caricaturi în 1960, iar în 1966 a publicat un album de caricaturi.

Caricatura de sus îl înfățișează pe David Levine văzut de... David Levine.

Imunitate diplomatică

Art Buchwald

Secretarul de stat Dean Rusk ocupă unul din cele mai dificile posturi din lume. Zilele trecute, unul dintre secretarii săi l-a anunțat :

— Domnule, s-au făcut toate aranjamentele pentru călătoria dv. Vor exista trupe înșiruite pe tot drumul, de la aeroport pînă în oraș. Nu s-a dat publicității nici o înștiințare prealabilă despre sosirea dv. Veți călători sub numele de James Smith, consultant în domeniul comercial. Cînd veți sosi în oraș, veți fi transportat în viteză la hotel și nu-l veți părăsi pînă ce conferința nu va fi terminată. După care vă vom readuce la aeroport cu un elicopter, înainte ca presa locală să descopere cine sînteți în realitate.

— În ce țară urmează să plec ? a întrebat Rusk.

— Nu e vorba de o țară, i-a răspuns secretarul său. Veți pleca la San Francisco.

— De asta mă temeam, i-a spus secretarul de stat. Se va întîmpla ceva rău ?

— Nu putem ști și tocmai de aceea trebuie să luăm măsuri de precauție. Vă dați seama că, dacă ați fi plecat în străinătate, nu am fi avut asemenea probleme. Dacă s-ar fi produs unele demonstrații împotriva dv. am fi avut posibilitatea de a protesta la Ministerul de Externe al țării în care s-ar fi produs aceste acțiuni neprietenești. Dar cînd se produc demonstrații împotriva dv. în Statele Unite, nu putem protesta decît pe lîngă noi înșine.

— Cred că un asemenea protest nu ne-ar da prea mare satisfacție, a răspuns Rusk. Vicepreședintele Humphrey s-a înapoiat din Africa?

— Da, domnule, a fost o călătorie foarte reușită. S-au produs unele incidente sporadice în Congo, dar ele nu au luat amploare. Acum însă sîntem cam îngrijorați.

— De ce ?

— Vicepreședintele urmează să plece la Chicago săptămîna viitoare.

— Bietul Hubert ! Mai bine rămînea în Africa...

— Asta i-am și spus. Dar a declarat că s-ar duce oriunde, oricînd, pentru a apăra politica președintelui în Vietnam, astfel încît i-a fost greu să refuze o plecare la Chicago.

— Care sînt ultimele știri de la New Haven ?

— C.I.A. manifestă nervozitate.

— De ce ?

— La Yale se vorbește despre posibilitatea de a vă acorda un titlu onorific.

— E o problemă serioasă. Cum să facem să scăpăm de el ?

— Cred că dacă nu o vom putea evita, ar fi bine să le cerem să vi se acorde titlul prin poștă.

— Dar n-ar fi oare neplăcut dacă secretarul de stat al Statelor Unite nu s-ar putea duce la New Haven ?

— Ne-am gîndit la acest lucru și încercăm să organizăm pentru dv. o călătorie în străinătate, unde veți fi în siguranță. Ne gîndim că, dacă tocmai în această perioadă veți pleca în străinătate, nimeni nu se va mai întreba de ce nu vă duceți la New Haven.

— Nu există orașe sigure în Statele Unite unde aș putea pleca anul acesta ?

— C.I.A. nu poate găsi nici unul. Nu uitați, domnule, că sîntem în război.

— Îmi dau seama, dar am impresia că un membru al guvernului ar trebui să aibă libertatea de a circula în propria sa țară.

— E normal să gîndiți astfel, domnule. Dar vedeți, pașaportul dv. american vă apără numai cînd sînteți în străinătate. Nu vă bucurați de imunitate diplomatică în Statele Unite și, din cîte ne putem da seama, populația acestei țări nu se arată prea prietenoasă în momentul de față, în special fiind vorba și de un an electoral.

— Ce urmează să fac deci cu invitația de a vorbi la New York luna viitoare ?

— Am aranjat ca să țineți discursul pe cuirasatul „New Jersey", de pe rîul Hudson. În felul acesta, dacă populația trece la acțiune, avem oricînd posibilitatea să ridicăm ancora și să ne retragem rapid.

(Din **International Herald Tribune**)

H. MONTGOMERY HYDE

camera 3603

(6)

SENTIMENTALUL BESTRAND

Cele două ziariste au avut o îndelungată discuție „neoficială" cu ambasadorul. În cele mai favorabile împrejurări, acesta era un om nervos, dar de astă dată arăta de-a dreptul epuizat întrucît tocmai avusese o întrevedere foarte neplăcută cu secretarul de stat Hull. Totuși, el și-a dat întreaga osteneală să explice misiunea dificilă ce-i fusese încredințată. Despre relațiile franco-germane a vorbit într-un mod foarte deschis : „Viitorul Franței impune colaborarea ei cu Germania. Dacă un om ajunge cu mașina în șanț este obligat să se adreseze celui care îl poate ajuta să readucă mașina pe șosea. Acesta este motivul pentru care vom colabora cu Germania".

Ambasadorul nu a manifestat nici reticențe, nici prudență exagerată. Părea o ocazie foarte nimerită pentru a comunica publicului american sentimentele antibritanice pe care le exprimase la prima întîlnire cu personalul său. A continuat să vorbească, fără a părea grăbit să pună capăt discuției, datorită probabil prezenței stimulatoare a Cynthiei. Cînd, în cele din urmă, cele două doamne s-au ridicat, le-a condus pînă la ușă și i-a spus Cynthiei că ar fi bucuros să o revadă oricînd ar dori să vină la ambasadă.

Atît ambasadorul cît și ofițerul menționat au văzut-o din nou. Ambasadorul a văzut-o însă mai puțin decît ar fi dorit, în timp ce ofițerul a văzut-o mai mult decît era recomandabil pentru el. Foarte curînd, căpitanul Bestrand, foarte îndrăgostit, căzuse complet sub influența ei, întocmai ca și amiralul italian. Bestrand, un sentimental în toate privințele, disprețuia pe Henry Haye, considerîndu-l parvenit și burghez și era de părere că el însuși, cu cultura sa superioară și cu legăturile sale de familie, ar fi fost un ambasador mai bun. La fel ca mulți alți francezi, îl detesta pe Laval și nu se ferea să i-o spună Cynthiei, care a știut să profite de aceste confidențe. Treptat, călăuzită de șefii ei, a încurajat resentimentele nutrite de căpitan împotriva lui Laval și, pe măsură ce creștea influența ei personală asupra lui, l-a determinat să-i vorbească tot mai mult despre problemele Vichyului. Nu peste multă vreme, Bestrand răspundea la întrebări dinainte pregătite și furniza informații valoroase despre activitățile subterane ale Vichyului în Statele Unite.

În iunie 1941, guvernul de la Vichy a hotărît să desființeze postul deținut de Bestrand la ambasadă. Totuși, întrucît avea nevoie de el, Henry Haye l-a reținut ca membru al personalului ambasadei, plătindu-i un salariu mic din fondurile secrete. Această reducere substanțială a veniturilor lui Bestrand s-a produs într-un moment oportun din punct de vedere psihologic. Cynthia i-a făcut amantului ei o „mărturisire" : i-a declarat că este agent al guvernului Statelor Unite și i-a sugerat ca, în schimbul unei remunerații, Bestrand să furnizeze informații privind problemele ambasadei. Ea i-a explicat că aceasta era singura atitudine posibilă pentru un francez patriot, așa cum era el, dacă dorea să contribuie la înfrîngerea lui Laval și a germanilor.

Bestrand a fost de acord și, începînd de atunci, în biroul lui Stephenson au început să curgă informații provenind de la ambasada Vichyului. Pînă la urmă, aceste informații au ajuns să cuprindă toate faptele de mai mare importanță și toate telegramele intrate și ieșite, ca și cele de dată mai veche. Acționînd pe baza instrucțiunilor primite, Cynthia i-a cerut de asemenea lui Bestrand să întocmească zilnic un raport despre tot ce se întîmplă la ambasadă. Aceste rapoarte permiteau să se înțeleagă mai ușor unele telegrame și conțineau amănunte privind toate întîlnirile ambasadorului precum și rezultatele convorbirilor acestuia. Informațiile primite prin Bestrand indicau ceea ce Stephenson bănuise de multă vreme și anume că ambasadorul și atașatul său naval se ocupau de strîngerea de date cu caracter de spionaj în detrimentul efortului de război britanic, date pe care le transmiteau la Vichy. De exemplu, la 15 iunie 1941, atașatul naval a trimis amiralului Darlan, ministrul marinei în guvernul de la Vichy, o telegramă contrasemnată de Henry Haye în care i se dădeau informații (pe care acesta se pare că le ceruse) despre locul unde se aflau diversele vase britanice intrate în docurile americane pentru reparații.

Întocmai ca în toate celelalte telegrame, informația menționată a fost predată gata descifrată. Nu peste mult timp însă Cynthiei i s-a cerut să obțină cifrul naval cu care se trimiteau telegramele de acest fel. Aceasta avea să se dovedească cea mai spectaculoasă realizare în cariera ei de agent de spionaj.

„AFACEREA MARTINICA"

Acționînd împotriva Vichyului, Stephenson colabora, în măsura posibilităților, cu delegația „Francezilor Liberi" și cu conducătorul acesteia, contele Jacques de Sièyes, principalul reprezentant personal al generalului de Gaulle în Statele Unite. Această legătură era menținută cu multă prudență, deoarece Departamentul de Stat arătase în mod clar că, deși simpatiza cu poziția lui de Gaulle, nu putea recunoaște în mod oficial dreptul acestuia de a vorbi în numele poporului francez în totalitatea sa. Era firesc ca „Francezii Liberi" să fie foarte interesați de soarta posesiunilor coloniale franceze din emisfera occidentală, aflate sub controlul Vichyului, și în special de Insula Martinica din Indiile Occidentale. Această insulă se afla sub guvernarea dictatorială a amiralului Georges Robert, care manifesta o lealitate fanatică față de mareșalul Pétain. El păstra rezerva de aur a Vichyului, evaluată la 245 de milioane de dolari, care fusese trimisă în insulă cu crucișătorul „Emile Bertin" și care era păzită cu strășnicie într-o veche fortăreață, Fortul Desaix, în apropiere de capitala Fort-de-France. În afară de „Emile Bertin" se mai aflau acolo multe alte nave de război franceze, inclusiv purtătorul de avioane „Béarn", cîteva nave comerciale și peste 100 de avioane de luptă, majoritatea de fabricație americană.

Spre sfîrșitul lunii august 240, Stephenson a telegrafiat a Londra, semnalînd posibilitatea organizării unei acțiuni urmînd să fie realizată de „un francez demn de încredere". Era vorba de o lovitură de stat în Martinica, astfel încît „aurul, vasele și avioanele să ajungă în mîinile noastre". La întrebarea lui Stephenson dacă există obiecții față de acest proiect, i s-a răspuns : „Cu condiția ca dumneata să nu fii implicat în această acțiune și ca proiectul să fie realizat în întregime de francezi, el este primit în mod favorabil".

„Francezul demn de încredere" era un anume Jacques Vauzanges, care avea doi fii în Martinica și care cunoștea pe mulți dintre funcționarii superiori și ofițerii navali francezi staționați acolo. Vauzanges intenționa să organizeze elementele antivichyiste din Martinica și să caute în același timp ca, prin propagandă, să schimbe părerile celorlalți. În cazul în care lovitura de stat ar fi fost încununată de succes, iar Martinica și insula vecină, Guadelupa, ar fi trecut de partea lui de Gaulle, navele de război urmau să fie trimise într-un port canadian, probabil Halifax, unde să se alăture flotei britanice, în timp ce aurul avea să fie pus la dispoziția „Francezilor Liberi".

Cînd a ajuns la Fort-de-France, Vauzanges a constatat că situația era mai puțin bună decît crezuse. Populația locală părea să încline în favoarea lui de Gaulle, dar în general domnea o stare de apatie, iar oamenii erau mai interesați să-și îmbunătățească condițiile de viață, să reducă șomajul și să obțină produse esențiale, de exemplu combustibil, de care duceau lipsă ca urmare a blocadei britanice.

Vauzanges alesese ziua de 23 septembrie 1940 pentru punerea în aplicare a planului său. Din nefericire, ziua respectivă a coincis cu cea a eșecului expediției întreprinse la Dakar de englezi și de „Francezii Liberi". Dacă Dakarul ar fi fost cucerit, lucrurile ar fi evoluat poate altfel în Martinica. În situația dată însă, ofițerii desemnați să formeze coloana vertebrală a loviturii proiectate s-au răzgîndit, refuzînd să joace rolul ce li se încredințase. Nenorocosul Vauzanges a fost obligat să renunțe cu totul la proiectul său.

Vauzanges a rămas mai multe luni în Martinica și a desfășurat acolo o intensă propagandă antivichyistă, înainte de a se înapoia la New York, unde i-a făcut lui Stephenson un raport detaliat despre situația din insulă. El a recomandat întărirea blocadei, întrucît exista un mare pericol ca, atîta timp cît aceste insule rămîneau sub controlul Vichyului, ele să fie folosite ca bază de alimentare a submarinelor germane. Între timp, Statele Unite l-au trimis pe amiralul John V. Greenslade într-o misiune specială în Martinica, în încercarea de

a-l convinge pe guvernator să predea avioanele pentru a fi transferate Angliei. Dar amiralul Robert nu s-a lăsat înduplecat și atît de necesarele avioane de luptă au rămas să ruginească mai departe, nefolosite.

La 16 mai 1941, Churchill i-a trimis generalului Ismay, șeful statului major, următoarea notă :

„Care este situația în Martinica ? Cele 50 de milioane de livre de aur se mai află acolo ? Ce forțe franceze există acolo ? Ce vase franceze se află în port ? Cred că Statele Unite ar trebui să preia Martinica pentru a evita ca ea să fie folosită drept bază pentru submarine, ca urmare a colaborării Vichyului". Răspunsurile la aceste întrebări și la altele similare au fost furnizate de organizația lui Stephenson ; la răspunsuri erau atașate copiile telegramelor trimise de amiralul Robert, obținute de la ambasada Vichyului din Washington împreună cu informațiile furnizate de locuitorii care scăpaseră de pe insulă și se refugiaseră pe insula britanică apropiată, St. Lucia.

Statele Unite au refuzat însă să acționeze conform sugestiei primului ministru britanic, și anume să ocupe insulele, dar au trimis în Martinica o nouă misiune, care a ajuns în cele din urmă la o înțelegere cu amiralul Robert, în sensul ca insulele să nu fie folosite în felul de care se temea Churchill. Dar amiralul a ridicat atîtea obiecții la aplicarea acordului încît în cele din urmă, în 1943, Departamentul de Stat și-a retras consulul general din Fort-de-France și a adoptat sugestia lui Vauzanges de a aplica o blocadă economică. Puțin după aceea, amiralul Robert a demisionat și insula a intrat sub control aliat. S-au trimis ajutoare populației civile, iar navele militare și comerciale imobilizate pînă atunci au început să slujească efortului de război împotriva „axei".

EXPEDIȚIA LUI MUSELIER ȘI ACCESUL DE FURIE AL LUI CORDELL HULL

Colaborarea lui Stephenson cu mișcarea „Francezilor Liberi" a dat roade mai bune în privința altor două insule controlate de Vichy. Este vorba de insulele St. Pierre și Miquelon, din largul coastei Terra Nova, care se aflau și ele sub jurisdicția amiralului Robert. Atît șeful de stat major britanic cît și cel canadian ceruseră ca insulele să fie preluate, de preferință, de către forțele „Francezilor Liberi", deoarece existau toate motivele să se creadă că agenții Vichyului interceptau mesajele transmise prin cablurile transatlantice ale lui Western Union, care treceau prin St. Pierre, și că transmiteau informații inamicului despre convoaiele aliate, folosind în acest scop vasele de pescuit care reprezentau o acoperire excelentă pentru spionajul de acest fel. Ministerul de Externe canadian era de părere că orice participare britanică la acțiunea propusă era de natură să sporească resentimentele antibritanice în provinciile canadiene de limbă franceză și, ca atare, a sugerat să se permită „Francezilor Liberi" să ocupe insulele „sub supraveghere canadiană".

Între timp, pentru a evita o repetare a fiasco-ului de la Dakar, reprezentanții lui de Gaulle în Statele Unite au cerut sprijinul lui Stephenson pentru sondarea sentimentelor și aspirațiilor politice ale locuitorilor din St. Pierre și Miquelon. În consecință, Stephenson a trimis o serie de agenți ai săi în aceste insule și cercetările lor au arătat că 97 la sută din populație era în favoarea „Francezilor Liberi". Constatările respective au făcut obiectul unui raport amplu, care a fost trimis la Londra în toamna anului 1941 și arătat generalului de Gaulle. Acesta a hotărît atunci să elibereze insulele pe cont propriu, fără supravegherea canadienilor sau a altcuiva, fapt pe care forțele navale ale „Francezilor Liberi" erau capabile să-l realizeze. În timp ce Ministerul de Externe din Londra nu avea nici o obiecțiune față de acest proiect, atît Departamentul de Stat din Washington cît și Ministerul de Externe din Ottawa se opuneau oricărei acțiuni de natură să creeze o situație politică stingheritoare. Președintele Roosevelt s-a declarat de acord cu acest ultim punct de vedere. S-a cerut deci generalului de Gaulle să se abțină de la orice acțiune și, așa cum a arătat Churchill, de Gaulle a declarat că se va supune acestei cereri. În același timp, amiralul Emile Muselier, ministrul marinei în cabinetul lui de Gaulle, care fusese trimis la Ottawa, a fost informat în mod oficial de punctele de vedere canadian și american. Fără a ține seama de aceste păreri, de Gaulle i-a ordonat deîndată lui Muselier să cucerească cele două insule. Expediția „Francezilor Liberi" comandată de Muselier a debarcat în ajunul Crăciunului (1941) și a fost primită cu entuziasm de populația locală.

La Washington, secretarul de stat Hull a reacționat însă cu vehemență împotriva acestei acțiuni, de teamă că mareșalul Pétain ar putea trece la represalii, acordînd naziștilor baze în Africa de nord. La 25 decembrie, el a dat o declarație întocmită de unul din principalii săi asistenți, în care se condamna acțiunea efectuată de „navele așa-zișilor francezi liberi" ca avînd un caracter arbitrar. Referirea deosebit de nefericită a lui Hull la „Francezii Liberi" i-a aprins paie în cap și a fost foarte prost primită. Curînd, întreaga presă a publicat observații disprețuitoare față de „așazisul Departament de Stat". Se trimiteau scrisori de protest „așa-zisului secretar de stat". Premierul britanic își petrecea tocmai sărbătorile cu familia Roosevelt la Casa Albă cînd a apărut secretarul de stat care, furîos, i-a cerut lui Churchill să-l determine pe de Gaulle să-și retragă forțele. Deoarece Churchill a refuzat să dea curs solicitării, Hull l-a acuzat că a pus la cale el însuși această operație, ceea ce desigur nu era adevărat. Președintele, care considera declarația Departamentului de Stat ca nepotrivită și își exprimase această părere, era înclinat să minimalizeze întreaga afacere. Hull a refuzat însă să se lase calmat și a plecat supărat în Florida, gîndindu-se în mod serios la posibilitatea de a demisiona ; cîtva timp a refuzat chiar să vorbească cu președintele la telefon. În cele din urmă s-a ajuns la un compromis : pe insule a fost restabilită un fel de suveranitate a Vichyului, în timp ce stația de radio a fost plasată sub o strictă supraveghere aliată, astfel încît să nu poată da nici un fel de ajutor germanilor. Între timp, la St. Pierre și Miquelon a avut loc un plebiscit. Rezultatul a arătat că 98 la sută din populație era împotriva Vichyului și în favoarea eliberării de sub un regim odios. Plebiscitul a arătat de asemenea că evaluarea făcută de agenții lui Stephenson fusese justă.

CUM A FOST FURAT CIFRUL NAVAL AL VICHYULUI

În martie 1942, Stephenson a primit un mesaj de la Londra în care i se cerea să obțină cifrul naval francez folosit nu numai de atașații navali ai Vichyului din misiunile străine, dar și de comandanții flotei. Începuseră să se contureze planurile unei invazii aliate în Africa de nord și pentru amiralitatea britanică era de cea mai mare importanță să poată urmări semnalele transmise de Ministerul Marinei din Vichy către flota din Toulon și din porturile nord-africane, astfel încît cei interesați să poată fi informați despre eventualele mișcări ale vaselor.

Cynthia a primit instrucțiuni să ia legătură în acest scop cu prietenul ei, căpitanul Bestrand. Ea a făcut deîndată acest lucru, dar Bestrand s-a arătat mai mult decît surprins auzind ce i se cerea. I-a răspuns că era o sarcină imposibil de realizat și că singurele persoane care aveau acces în camera codurilor erau șeful codurilor, un bărbat numit Benoit, și asistentul său, contele de la L. În plus, camera era întotdeauna încuiată și telegramele erau aduse în camera codurilor personal de consilierul ambasadei.

— Vrei să spui că nici măcar dumneata nu ai acces în această cameră ? l-a întrebat Cynthia.

— Nimeni nu are acces, i-a răspuns Bestrand. Într-o vreme, atașatul naval obișnuia să intre în camera codurilor mai des decît părea necesar, dintr-o simplă curiozitate, care la el era o a doua natură. Ambasadorul însuși l-a dat afară de-acolo. De fapt, i-a trimis o notă prin care interzicea orice vizite în camera codurilor.

— Dar noaptea ? Se lucrează acolo toată noaptea ?

— Nu, dar camera este păzită tot timpul. Ministerul de Externe a ordonat de curînd ca un paznic permanent să vegheze noapte de noapte, iar în zilele de sărbătoare să păzească întreaga incintă a ambasadei.

— Cît de mari sînt registrele cifrului ? l-a întrebat Cynthia.

— Atît de mari, i-a răspuns Bestrand, încît dacă cineva le-ar scoate de acolo, absența lor ar fi observată numaidecît.

Cynthia i-a pus apoi întrebări în privința lui Benoit.

— E un urs care a trăit în ultimii 20 de ani numai pentru munca lui, i-a răspuns Bestrand. Nu are nici un fel de necesități, nici o ambiție și este lipsit de imaginație. Sosește la ambasadă, nu salută pe nimeni și se îndreaptă direct spre camera codului. El a adăugat că „nu se poate face nici un aranjament cu Benoit".

Totuși, deși Benoit era deosebit de leal mareșalului Pétain, cînd Laval a revenit la putere la Vichy și a început să ducă o politică de colaborare fățișă cu naziștii, bătrînul funcționar nu s-a putut împăca cu această situație și a demisionat din postul său. Profitînd de împrejurare, Cynthia s-a dus la el și i-a arătat că există o posibilitate de a servi Franța.

— Dorințele și scopurile noastre sînt aceleași cu ale dumitale, i-a spus ea. Dorim să ajutăm Franța deoarece știm că, procedînd astfel, vom sprijini și efortul de război aliat.

Ochii bătrînului s-au umplut de lacrimi.

— Sînt foarte dezorientat, i-a spus el. Nu am avut timpul să mă gîndesc. Totul s-a întîmplat atît de repede...

— Cifrul ar furniza posibilitatea de a se dovedi în ce măsură trădătorii din guvernul francez îi ajută pe germani, i-a spus Cynthia. Predîndu-ni-l nouă, ați face cel mai mare serviciu nefericitei dv. țări.

— Dar nu pot face asta, i-a răspuns Benoit. Totul este atît de neclar, repeta el într-una. Totul s-a întîmplat atît de repede...

— Dumneata trebuie să fii leal față de poporul francez, i-a spus Cynthia, nu față de un guvern de trădători.

Benoit a cîntărit atent situația și în cele din urmă a luat o hotărîre, pe cît de grea și dureroasă pentru el, pe atît de dezamăgitoare pentru Cynthia.

— Nu o pot face, a spus în cele din urmă. Am un lung trecut de lealitate față de șefii mei. Toți mi-au adresat scrisori de mulțumire. Codurile și cifrurile au reprezentat răspunderea mea, răspunderea mea personală. A fost datoria mea să le păzesc.

→

Cynthia a trebuit să renunțe la această încercare.

După demisia lui Benoit, răspunderea camerei codurilor a fost încredințată contelui de la L. Era un om tînăr, cu o familie numeroasă, și existau toate motivele să se creadă că ducea lipsă de bani. Cynthiei, a cărei energie și tenacitate nu aveau limite, nu a trebuit să i se spună de două ori ce avea de făcut. A început deîndată să-l cultive, deși a avut grijă ca Bestrand să nu afle nimic despre acest lucru.

Nu a trecut mult timp și ea îi împărtășea contelui părerile sale despre Laval, exprimîndu-și uimirea că un francez se poate asocia cu o asemenea politică de trădare. Încetul cu încetul, a adus în discuție problema cifrului naval și a subliniat ajutorul imens pe care cunoașterea lui l-ar aduce inamicilor Germaniei. Ca un îmbold în plus, i-a oferit o sumă de bani imediat, în cazul în care i l-ar putea procura, și o subvenție lunară pe viitor pentru a o ține în curent cu orice schimbări ce i s-ar aduce.

La început, de la L. părea sfîșiat de îndoieli dar în cele din urmă a refuzat. De fapt, îndoielile sale erau simulate. El s-a dus direct la ambasador și i-a relatat întreaga poveste, rotunjind întrucîtva suma pe care i-o oferise Cynthia și adăugînd că aceasta se află în slujba serviciului de spionaj al Statelor Unite. Senzaționala știre s-a răspîndit îndată în întreaga ambasadă. Refuzînd să creadă că Cynthia ar fi putut să aibă vreo legătură cu de la L., Bestrand s-a dus glonț la Henry Haye și a susținut cu tărie că totul era o minciună. I-a declarat că nu se putea pune bază pe de la L. Nu a răspîndit el zvonuri despre o presupusă legătură a ambasadorului cu o frumoasă baroneasă ? E clar că omul este un mincinos, a declarat Bestrand și, întrucît a răspîndit zvonuri atît de răuvoitoare și dăunătoare despre ambasador, ar fi cu siguranță în stare să răspîndească zvonuri la fel de neadevărate și despre alții. Henry Haye s-a declarat absolut de acord. L-a chemat imediat pe de la L. și l-a admonestat în mod sever, spunîndu-i în cele din urmă că va fi scos din camera codurilor.

PERECHEA DE LA MIEZUL NOPȚII

Cynthia fusese extrem de norocoasă. Fusese de asemenea deosebit de îndeminatică, ascunzîndu-i lui Bestrand relațiile ei cu de la L. A pus apoi la cale un nou plan pentru a intra în posesiunea cifrului naval. Planul implica și colaborarea lui Bestrand, dar rolul lui urma să fie relativ simplu și cu totul indirect. Cînd a auzit detaliile, Bestrand s-a declarat dispus să colaboreze fără rezerve și a făcut-o într-adevăr din toată inima. În primul rînd a furnizat un plan al ambasadei și, cu ajutorul acestuia, s-au luat toate dispozițiunile necesare.

Într-o seară, Bestrand a sosit cu Cynthia la intrarea ambasadei. Paznicul era la post. Bestrand l-a luat de-o parte și i-a vorbit în șoaptă. I-a explicat că nu are unde să se ducă în altă parte. Washingtonul era aglomerat și oricum, pentru un membru al ambasadei, nu făcea să fie văzut într-un hotel. Cu ajutorul unui bacșiș generos, paznicul a fost convins să accepte ceea ce i se propunea. I-a spus lui Bestrand că își poate petrece noaptea împreună cu prietena sa pe un divan de la primul etaj. Peste o noapte sau două au venit din nou, și vizitele s-au repetat mai multe nopți de-a rîndul. În felul acesta paznicul s-a obișnuit cu venirile și plecările lor.

Apoi, într-o noapte din iunie 1942, în fața ambasadei s-a oprit o mașină din care au coborît Bestrand și Cynthia. Păreau să fie într-o dispoziție excelentă și paznicul a observat că aduseseră cu ei mai multe sticle de șampanie. L-au invitat și pe paznic să bea un pahar, și acesta a acceptat bucuros. Dar în băutura paznicului fusese introdus un somnifer puternic și peste puțin timp acesta căzu într-un somn adînc. Atunci Cynthia l-a lăsat să intre pe șoferul mașinii, care așteptase afară. Șoferul, care era și un lăcătuș experimentat, s-a apucat imediat de treaba ce-i fusese încredințată. A scos mai întîi broasca de la ușa care ducea spre biroul atașatului naval. Apoi a început să încerce combinația seifului din camera codurilor. I-au trebuit trei ore pentru a duce lucrul la bun sfîrșit. Toată această muncă s-a făcut în tăcere și fără să lase nici un fel de urme. Nu mai rămăsese timp suficient pentru copierea registrelor cifrului. Dar cea mai grea parte a operațiunii fusese realizată și nu mai rămînea decît să se folosească cele învățate pentru următoarea ocazie.

Două nopți mai tîrziu, Bestrand și Cynthia au făcut o nouă vizită nocturnă la ambasadă. Nu au considerat nimerit să-l drogheze din nou pe paznic, întrucît acesta ar fi putut să-și dea seama că nu era o coincidență faptul că adormea a doua oară, și să raporteze superiorilor săi. Cynthia mai observase că el devenise oarecum bănuitor și căuta să afle ce făceau de fapt ea și Bestrand în interiorul ambasadei. Era deci esențial să găsească o metodă pentru a-l îndepărta din drum. Expedientul la care au recurs era foarte simplu. El era menit să satisfacă curiozitatea paznicului într-un mod cu totul neașteptat. Deîndată ce ea și Bestrand au rămas singuri, Cynthia s-a pregătit pentru o intrare prin surprindere a paznicului. Într-adevăr, acesta a apărut după vreo 20 de minute și a găsit-o pe Cynthia complet dezbrăcată. S-a retras în grabă foarte încurcat, dar perfect convins că petrecîndu-și noaptea la ambasadă, vizitatorii nu urmăreau decît scopul la care Bestrand făcuse aluzie de la început.

De data aceasta, lăcătușul a fost introdus pe fereastră și, fără a pierde timpul, a făcut uz de cunoștințele pe care le căpătase în cursul vizitei precedente. În răstimp de cîteva minute a reușit să ajungă la seif și să-l deschidă. Registrele cifrului naval au fost scoase imediat și predate, prin fereastra deschisă, unui alt agent al lui Stephenson care aștepta afară. Ele au fost duse în grabă cu automobilul într-o casă din apropiere, unde a fost fotografiată fiecare pagină în parte. Pe la patru dimineața — cu mult înainte de limita de timp stabilită — registrele se aflau din nou în seiful ambasadei și nu exista nici un semn că fuseseră scoase vreun moment de acolo. Cu 24 de ore mai tîrziu, fotocopia cifrului naval francez de la Vichy ajungea în mîinile amiralității din Londra.

Cei ce au participat la debarcarea încununată de succes din Africa de nord, care a avut loc ulterior, ar fi fost surprinși să afle în ce măsură pregătirile pentru înlăturarea rezistenței navale a Vichyului fuseseră facilitate de hotărîrea lui Bestrand și de curajul unei femei inteligente, care-și scosese rochia la ambasada franceză din Washington. Să menționăm în încheiere că Cynthia și Bestrand s-au căsătorit și sînt astăzi o pereche fericită.

„STAȚIA M"

Secția „operațiuni speciale" a organizației lui Stephenson a fost înființată la începutul anului 1941, cu scopul de a se ocupa de America Latină. Pe atunci toate republicile americane erau neutre în războiul cu puterile „axei", care căutau să-și extindă prin orice mijloace influența în această emisferă. În 1941, congresmanul Martin Dies, președinte al Comitetului Camerei Reprezentanților pentru „cercetarea activităților antiamericane", a declarat că Germania dispune în America de Sud de un milion de soldați potențiali, „organizați în companii și batalioane". Nu se putea trece cu vederea pericolul unei invazii germane în America de Sud. Încă din iunie 1940 fusese descoperit în Uruguay un complot condus de cetățeanul german Arnulf Fuhrmann, cu scopul de a pune stăpînire pe țară în 15 zile și de a mobiliza 1 000 de „combatanți" din Argentina, în vederea unor operațiuni viitoare. Fuhrmann afirmase că proiectul acestei eventuale lovituri de stat fusese o glumă, dar autoritățile uruguayene nu l-au crezut și l-au arestat.

Informat de detaliile acestor planuri, ambasadorul S.U.A. în Uruguay telegrafiase imediat președintelui Roosevelt, semnalîndu-i că, dacă „Statele Unite nu acționează în mod eficient și fără întîrziere, există pericolul real ca țări ca Uruguayul să cadă sub dominația nazistă". Președintele a răspuns că nu are nici un vas de război disponibil pentru patrulări de coastă, așa cum ceruse ambasadorul, dar l-a împuternicit pe Edgar Hoover și F.B.I.-ul să organizeze în America Latină un serviciu secret de contraspionaj. Oamenii lui Hoover au fost ajutați în această activitate de agenții lui Stephenson.

F.B.I.-ul nu era autorizat să se angajeze în „operațiuni speciale" și, ca atare, în acest domeniu Stephenson a acționat singur. El a creat, între altele, o mică organizație pentru falsificarea scrisorilor și a altor documente. Organizația dispunea de un laborator în Canada, sub acoperirea lui „Canadian Broadcasting Corporation", al cărui director general era în acea vreme vechiul prieten al lui Stephenson, Gladstone Murray. Organizația a fost denumită Stația M. Se poate ca această denumire să fi fost sugerată de prima literă a numelui de familie al ofițerului care a jucat un rol de frunte în activitatea stației. Este vorba de Eric Maschwitz, cunoscut mai bine ca poet și ca autor al mai multor comedii muzicale de succes. „Operațiunile de care mă ocupam, sub conducerea unei persoane cunoscute sub numele de «Micul Bill», erau numeroase și de natură curioasă", a scris Marschwitz în autobiografia sa, făcînd o aluzie discretă la acest straniu interludiu din cariera sa teatrală. „În aceste activități eram asociat cu un chimist industrial și cu două secături care puteau reproduce fără greșeală caracterele oricărei mașini de scris din lume. Controlam un laborator chimic într-un loc, un studio fotografic în altul. Călătoriile mele m-au dus în Canada, Brazilia și Bermude..."

Pentru falsificarea scrisorilor, Stația M. avea nevoie, în primul rînd, de cerneluri și de hîrtie specială ; în al doilea rînd, de o anumită cantitate de informații precise cu privire la diferite persoane ; în sfîrșit, de inventivitate, de disciplină și de o apreciere justă a condițiilor politice din regiunile vizate. Diferitele stații de cenzură britanice, în special cea din Bermude, au adus servicii de neprețuit. Ele au fost de acord să desigileze și să resigileze saci poștali aflați în tranzit, pentru a introduce materiale de propagandă. Au furnizat o serie de materii prime (bunăoară cerneluri) și documente găsite asupra pasagerilor pe vase și avioane și confiscate de cenzură. În plus, au dat informații ample despre diverse persoane suspecte.

(Va urma)

SISTEME DE VOT ÎN ORGANISMELE INTERNAȚIONALE

Una din formele pe care le îmbracă astăzi colaborarea între state este și dezbaterea în organismele internaționale a problemelor de interes comun. Aceasta explică preocuparea deosebită asupra felului în care sînt luate hotărîrile și recomandările în aceste organisme.

Trebuie precizat că nu totdeauna hotărîrile și recomandările sînt adoptate ca urmare a rezultatului unui vot. Este în practica Adunării Generale a O.N.U., de pildă, ca primirile de noi membri să se facă prin aplauze. Această procedură constituie, însă, excepția, regula fiind adoptarea prin vot.

Votul este, de regulă, deschis, dar uneori se admite ca el să fie secret. De obicei, votul deschis are loc prin ridicarea mîinii. Se poate, însă — așa cum prevede Regulamentul interior al Adunării Generale a O.N.U. — ca, la cererea unei delegații, să se voteze prin apel nominal (procedura roll-call). În acest sistem, apelul va fi făcut în ordinea alfabetică (se prevede, de obicei, cea dată de limba engleză) a numelor membrilor organizației, începîndu-se cu membrul al cărui nume este tras la sorți de către președintele Adunării organismului internațional respectiv.

În sistemele de votare, principiul egalității suverane a statelor și-a găsit expresie în formula echitabilă : 1 stat = 1 vot. Aceasta este una din regulile de bază, cuprinsă în Carta O.N.U. și în majoritatea covîrșitoare a statutelor organismelor internaționale. Există și cîteva organisme internaționale în care votul egal este înlocuit prin așa-numitul vot ponderat, statele participante dispunînd de voturi cu o valoare diferită. Votul ponderat se poate prezenta în forma votului multiplu — cum se obișnuiește la Fondul Monetar Internațional — în care delegațiile țărilor cu o contribuție mai mare la alimentarea Fondului ajung să aibă, prin adunarea unor unități suplimentare la valoarea inițială a votului, un vot de cîteva ori mai mare decît delegațiile a căror contribuție este mică. El se poate înfățișa, de asemenea, în forma votului plural, cînd fiecare delegație dispune de mai multe voturi, indiferent de numărul membrilor ei, sau fiecare delegat dispune de vot, dar statele participante sînt reprezentate printr-un număr diferit de delegații dinainte stabilit prin actul constitutiv.

În unele statute se prevede că recomandările se adoptă numai cu acordul tuturor țărilor interesate, în altele se recurge la practica majorității. Majoritatea poate să fie simplă sau calificată. Majoritatea simplă poate să se prezinte fie ca majoritate relativă, atunci cînd voturile în favoarea unei propuneri sînt superioare numeric celor date împotriva ei, fără însă ca numărul lor să depășească jumătate din voturile exprimate (diferența o constituie voturile de abținere sau voturile anulate), fie ca majoritate absolută, cînd aceasta reunește jumătate plus 1 din voturi.

Majoritatea cerută poate să fie și calificată. În acest caz este necesar ca numărul voturilor majorității să depășească substanțial pe cel al minorității. Această diferență reprezintă de obicei 1/3 din voturile exprimate.

De regulă se distinge — așa cum s-a reglementat în Constituția Organizației Mondiale a Sănătății — între probleme importante și alte probleme mai puțin importante, cerîndu-se ca rezoluțiile care privesc prima categorie să întrunească majoritatea calificată, iar cele care se referă la cea de-a doua categorie să obțină numai majoritatea voturilor exprimate.

De asemenea, se face o deosebire între problemele de fond și cele de procedură, deosebire care se reflectă puternic în sistemul de vot. Astfel, Consiliul de Securitate poate hotărî într-o problemă de procedură prin voturile concurente a 11 din cei 15 membri ai săi, chiar dacă unul sau mai mulți din cei 5 membri permanenți s-au opus hotărîrii luate. Din contra, o rezoluție într-o problemă de fond nu poate fi adoptată dacă a existat opoziția a cel puțin unuia din membrii permanenți (a fost opus vetoul.)

Dan CIOBANU

GUIDO BENTIVOGLIO

Un nume cu rezonanță dezagreabilă pentru omul modern, cardinalul Guido Bentivoglio fiind unul dintre cei care au ridicat mîna pentru a-l condamna pe Galileo Galilei. Anterior, Bentivoglio a desfășurat însă o bogată activitate diplomatică în slujba Vaticanului, lăsînd însemnate scrieri pentru istoria diplomației.

Născut în 1579 la Ferrara, dintr-o familie nobilă, a crescut la curtea faimoșilor prinți de Este, care au domnit multă vreme în Ferrara, Modena și Reggio, și care, cu un secol înainte, acordaseră protecție lui Ariosto și apoi lui Torquato Tasso. După ce face strălucite studii de drept la Padova, pleacă la Roma unde, ocrotit de înalți demnitari, devine camerierul intim al papei. Papa Paul al V-lea, aparținînd vestitei familii romane Borghese, îl numește pe rînd referendar în cancelaria Sfîntului Scaun, arhiepiscop de Rodos și apoi, în 1607, nunțiu apostolic în Flandra, ținut care, la sfîrșitul secolului al XV-lea, căzuse sub stăpînire spaniolă.

Diplomația Vaticanului se afla în perioada cînd se generaliza instituția nunțiaturii apostolice, în frunte cu un trimis extraordinar al papei, înlocuindu-se astfel așa-numitul „Nuntii et collectores redituum et omnium bonorum camerae apostolicae", care timp de trei secole avusese misiunea limitată de a veghea asupra bunurilor bisericii în țările catolice. Investit așadar cu depline puteri, inclusiv în rezolvarea intereselor politice ale Vaticanului, Bentivoglio își începe activitatea diplomatică în momentul tulbure al unor sîngeroase lupte religioase și al întețirii războiului între spanioli și olandezi. Deosebit de inteligent și abil, el obține în scurt timp una din cele mai însemnate victorii diplomatice și anume semnarea, în 1609, a unui armistițiu de doisprezece ani între cele două armate. Îmbolnăvindu-se, e nevoit să se întoarcă la Roma dar, abia însănătoșit, e trimis în același an nunțiu apostolic pe lîngă regele Franței, Henric al IV-lea, autorul edictului de la Nantes, care a adus împăcarea temporară dintre catolici și protestanți și pe lîngă care Guido Bentivoglio a trebuit să cheltuiască mult tact și fantezie în apărarea intereselor Vaticanului.

Însemnările făcute în timpul activității sale diplomatice, adunate sub titlul „Relazioni in tempo delle sue nunziature" și publicate în 1629, conțin mărturii prețioase despre organizarea administrativă, cutumele și frămîntările religioase din diferitele regiuni ale Provinciilor Unite ale Flandrei, cît și relatări asupra activității sale diplomatice. Cîteva capitole se referă la situația din Franța, în special la acțiunile și starea de spirit a hughenoților, și conțin o captivantă povestire a împrejurării dramatice în care Henri de Bourbon, prinț de Condé, aflînd că soția sa, Margareta de Montmorency, e rîvnită de rege, a fost nevoit să fugă din Paris pentru a o feri de poftele turbulentului Henric al IV-lea. (Bentivoglio, care aflase de preparativele prințului, era cît pe-aci să fie amestecat în intrigile palatului). El a lăsat și o seamă de „Scrisori diplomatice", dintre care o parte, postume, au fost publicate abia în 1947. Ele cuprind interesante însemnări despre dificultățile pe care le-a avut în calitate de trimis al papei cu unele ordine religioase din Franța, cît și portrete ale unor personaje de seamă ale epocii pe care le-a cunoscut în timpul misiunii sale : Richelieu, Condé, Marie de Rohan, Maurice de Nassau. Bentivoglio a publicat și o lucrare de istorie, „Della guerra di Fiandra", în care descrie luptele religioase care au avut loc în această regiune între anii 1569—1609 și la care a fost martor în ultimii doi ani.

După moartea papei Paul al V-lea, în 1621, Bentivoglio a fost rechemat de către noul papă, Grigore al XV-lea, la Roma. Acesta, după ce l-a investit cardinal, l-a numit șeful suprem al Inchiziției. Deținea această funcție cînd, la instigarea unor prelați florentini, Galileo Galilei a fost convocat în 1633 la Roma, unde i s-a înscenat faimosul proces în fața tribunalului Inchiziției. Bentivoglio s-a alăturat celor care l-au condamnat pe marele savant. Zadarnic a încercat mai tîrziu să se dezvinovățească ; istoria a înregistrat pentru totdeauna această faptă abominabilă. În 1641, papa Urban al VIII-lea îl numește episcop de Palestrina, îndepărtîndu-l de Roma, pare-se din dezaprobare pentru gestul său și dintr-o secretă simpatie, încă de pe cînd era cardinalul Maffeo Barberini, pentru Galilei. După moartea papei Urban al VIII-lea, Bentivoglio a fost destinat să urce pe tronul pontifical, dar a murit chiar în timpul lucrărilor conclavului, în 1644.

În ultimii doi ani ai vieții, Guido Bentivoglio a început să-și scrie „Memoriile" care conțin, printre altele, mărturii importante asupra preocupărilor politice ale Sfîntului Scaun în perioada vieții sale. Scrierile acestui diplomat al bisericii, om de formație laică, promovat în înalte funcții ecleziastice, sînt valoroase nu numai pentru bogatele informații istorice, ci și pentru stilul lor cu totul aparte, fapt ce-l așează pe Bentivoglio printre scriitorii notabili ai timpului său.

Victor TORYNOPOL

Robert Kennedy

despre

RĂZBOIUL DIN VIETNAM

Deşi imperfecţiunile acestei lumi ar putea explica actele de război, spiritul dreptăţii nu poate ascunde totuşi chinurile şi suferinţele pe care aceste acte le provoacă, fie chiar numai unui copil. Războiul din Vietnam reprezintă un eveniment care mobilizează forţa şi îngrijorarea multor popoare...

Declaraţiile şi acţiunile noastre trebuie să aibă în vedere că şi nouă ne revine o parte din răspunderea pentru aceste grozăvii ; nu este vorba pur şi simplu de o răspundere ce apasă pe umerii unei naţiuni, ci de răspunderea ce-mi revine mie şi celorlalţi cetăţeni. Noi cei care ducem o viaţă de belşug sîntem cei care ne trimitem fiii la moarte. Ale noastre sînt substanţele chimice care pîrjolesc copiii, ale noastre sînt bombele care şterg satele de pe faţa pămîntului. Noi toţi sîntem protagonişti.

Mulţi sînt cei care cred că angajarea noastră în Vietnam a căpătat un conţinut tragic ; mulţi nu sînt de acord asupra punctului în care noi am greşit. Senatorii Richard Russel şi John Stennis, care se numără printre cei mai îndîrjiţi adepţi ai ideii apărării militare ferme, l-au prevenit în 1954 pe preşedintele Eisenhower să nu trimită primii consilieri în Vietnam. Alţii s-au opus sau adoptă astăzi o atitudine critică faţă de hotărîrea lui Kennedy de a spori grupurile de consilieri. Unii consideră greşită hotărîrea de a angaja trupele americane în luptă sau a bombarda Nordul. Oricare ar fi adevărul, pot să mărturisesc — ţinînd seama că timp de trei ani am participat la hotărîrile şi eforturile depuse în problema vietnameză — că dacă este să găsim greşeala sau să vorbim de răspundere, toţi sîntem răspunzători şi nici eu nu reprezint o excepţie ; recunosc acest lucru de bunăvoie. Astăzi nu trebuie să aruncăm anatema asupra trecutului, dar nici să-i aducem osanale, ci din experienţa de pînă acum să desprindem o linie de orientare pentru viitoarea noastră politică în Vietnam şi în alte regiuni ale lumii.

Războiul ne-a înstrăinat de prietenii cei mai apropiaţi din alianţa occidentală. Nici unul dintre ei nu a considerat că trebuie să ne ajute în Vietnam ; ei continuă să aibă legături comerciale atît cu Vietnamul de nord cît şi cu China ; unele organizaţii religioase din Europa sporesc ajutorul acordat atît Vietnamului de nord cît şi Sudului — lucru de neconceput în cel de-al doilea război mondial sau în timpul conflictului din Coreea. Printre naţiunile şi locuitorii Europei care nu nutresc decît bune intenţii faţă de S.U.A., am sesizat un sentiment profund de îngrijorare, o dezaprobare categorică faţă de politica noastră ; ei cred că America îşi pierde în mod periculos raţiunea. Dincolo de Europa, în Orientul Apropiat, America

Robert Kennedy

Latină, Africa şi în subcontinentul indian, deplasarea atenţiei, resurselor şi energiei noastre ne-a limitat în mod considerabil capacitatea de a influenţa evoluţia evenimentelor şi de a proteja interese naţionale mai importante. Războiul ne lipseşte de resurse care ar fi trebuit utilizate pentru înlăturarea sărăciei din S.U.A., pentru îmbunătăţirea sistemului de învăţămînt, pentru ridicarea nivelului calitativ al vieţii noastre naţionale — poate chiar pentru salvarea naţiunii de la haos şi violenţe interne. Războiul i-a dezbinat pe americani, pe unii i-a rupt de guvernul lor. Acest fenomen este de aşa natură încît efectele sale s-ar putea să fie simţite timp de ani de zile de acum încolo.

Astfel, există o altă teorie a dominoului, un alt gen de deznodămînt al acestui război. Majorarea cheltuielilor în Vietnam frînează tot mai mult iniţiativele noastre în alte regiuni ale lumii. Deşi considerat o dovadă a dorinţei şi capacităţii noastre „de a ne menţine angajamentele", este foarte probabil ca războiul din Vietnam să aibă tocmai efectul contrar. Atît liberalii, cît şi conservatorii şi-au afirmat cu fermitate în Congres convingerea că S.U.A. nu vor trebui niciodată să se mai angajeze într-un efort de tipul celui din Vietnam. Unii ar dori ca noi să demonstrăm în Vietnam că „războaiele de eliberare naţională nu pot fi încununate de succes". Dar cu cît se prelungeşte conflictul, pare tot mai probabil că în realitate vom „demonstra" că pe viitor nu vom mai lupta împotriva acestor războaie.

Conştiinţa crescîndă a acestor realităţi a determinat unele persoane să ceară un sfîrşit rapid al războiului prin folosirea unei forţe militare sporite, adică dobîndirea unei victorii militare totale. Această convingere este o iluzie.

Urmărirea victoriei ar necesita o nouă extindere masivă a războiului. Ea ar însemna o angajare sporită, rapidă a forţelor americane — pînă la cifra de aproximativ 1 milion de oameni sau mai mult — chemarea sub arme a rezerviştilor sau alte măsuri echivalente cu o mobilizare generală. Ar însemna o creştere a riscurilor de război... Aceasta ar face ca oameni lipsiţi de raţiune să pledeze pentru folosirea armelor nucleare (ceea ce s-a şi întîmplat, de altfel). Aceasta ar implica toate cele menţionate — angajamente, riscuri şi distrugeri sporite — în vederea atingerii unui obiectiv incert, ba chiar irealizabil.

Nerăbdarea şi dezamăgirea au dat naştere tendinţei de a presupune că folosirea pe o scară mai largă a imensei noastre puteri, în special forţa distructivă a aviaţiei, ar putea pune grabnic capăt războiului. Cu toate acestea, pretenţiile reprezentanţilor aviaţiei privind atotputernicia distrugerii nu şi-au dovedit justeţea în trecut.

Dacă bombardamentele nu pot anihila capacitatea de luptă a Vietnamului de nord, pot ele oare să-i frîngă voinţa de a continua lupta ?... În august 1967, ministrul apărării declara în Senat : „În numeroasele raporturi secrete ce mi-au fost prezentate nu am găsit nici o dovadă care să mă convingă că bombardamente mai puţin selective (adică mai intense) ar putea modifica fermitatea liderilor nord-vietnamezi, sau i-ar putea lipsi de sprijinul poporului nord-vietnamez... Reacţiile din trecut ale liderilor nord-vietnamezi nu oferă nici un indiciu care să-mi sugereze că bombardamentele i-ar putea aduce la masa conferinţei".

Noi ştim că escaladarea bombardamentelor ca soluţie a acestui război s-a dovedit o iluzie groaznică şi periculoasă. În 1967, escaladarea noastră terestră şi aeriană a fost egalată de vietnamezi, ca urmare a înzestrării lor cu o întreagă gamă de arme noi. În primele şase luni ale anului 1967, numărul morţilor din rîndul soldaţilor americani era mai mare decît în întreaga perioadă a ultimilor şase ani.

Altă alternativă este o reglementare pe bază de negocieri. De mai bine de doi ani considerăm că aceasta este singura soluţie satisfăcătoare. Această linie este politica declarată a guvernului nostru. Aceasta este linia pentru care mă pronunţ şi eu. Numai negocierile ne pot permite să încetăm lupta fără a grăbi retragerea, să evităm distrugerea şi slăbirea progresivă a Vietnamului de sud, să oprim irosirea energiilor şi resurselor noastre fără a aduce mari prejudicii poziţiei noastre în Asia şi în întreaga lume.

În cursul anului 1966 au existat posibilităţi pentru astfel de negocieri. Ele au atins punctul culminant în iarna anului 1966—1967. La acea dată, stimulate de un fals presentiment al victoriei, S.U.A. au înlăturat ultima şi cea mai bună şansă de a lua loc la masa negocierilor, în condiţii pe care noi le-am fi acceptat în mod evident în trecut. Lunile ce au urmat au fost la fel de distrugătoare pentru noi ca şi pentru Vietnamul de nord, producînd distrugeri şi pierderi egale cu cele ale luptelor ce s-au dat pînă în 1967. Pentru o anumită perioadă de timp, daunele şi înăsprirea poziţiilor ar putea să facă

Fragmente din volumul „În căutarea unei lumi înnoite".

imposibilă o reglementare pe bază de negocieri. În prezent, eforturile pentru negocieri ar putea fi respinse.

Alternativele la negocieri sînt însă atît de inacceptabile încît voi continua să cred că efortul ar putea și trebuie să fie făcut. În ultimă instanță, nu este cu putință nici o altă soluție. În pofida pierderilor materiale și în oameni, situația noastră nu este mai bună astăzi decît acum un an și ea nu va fi mai bună peste un an. Continui să cred că trebuie să mergem la negocieri pentru a ajunge la o reglementare pașnică și onorabilă. S-ar putea să nu reușim, dar nu vom ști aceasta decît dacă vom încerca.

O politică înțeleaptă înseamnă să întocmești o scară a priorităților, să deosebești ceea ce este doar important de ceea ce este într-adevăr esențial. Noi, cei care stăm comod acasă, am dovedi cruzime și suficiență dacă am elabora politica fără a cunoaște precis consecințele acestei politici pentru bărbații tineri, pentru femeile și copiii ale căror vieți depind de discuțiile noastre abstracte.

Încetarea bombardamentelor nu înseamnă însă pace. O asemenea măsură va reprezenta mai degrabă o parte a unui plan coordonat în vederea negocierilor și reglementării.

De îndată ce ne vom fi așezat la masa conferinței, problema noastră va fi într-o anumită măsură mai dificilă. Negocierile nu constituie capătul drumului, ci doar o punte aruncată spre viitorul Vietnamului de sud. Negociatorii trebuie să elaboreze un program în vederea demontării dispozitivului de război : să stabilească proceduri pentru o încetare a focului, pentru depunerea armelor și pentru retragerea treptată a trupelor străine — toate acestea fiind însoțite de măsurile politice necesare pentru a apăra securitatea tuturor părților, pe perioada în care este demontat dispozitivul de război.

Aceste măsuri politice — rezolvarea politicii complicate a Vietnamului de sud — au fost întotdeauna elementul de bază al problemei unei reglementări pașnice. Mai departe, această problemă are o importanță esențială chiar și pentru chestiunea preliminară a ajungerii la negocieri serioase. Încetarea bombardamentelor ar putea aduce Hanoiul la masa negocierilor. Dar F.N.E. dorește mai mult decît încetarea bombardamentelor asupra Nordului ; el urmărește să aibă un rol în Sud. Participarea F.N.E. la negocieri și poziția pe care ar adopta-o acolo vor depinde aproape cert în mare parte de condițiile reglementării politice, care, cum se crede, este posibilă. Aceste condiții — adică sferele unui compromis posibil și propriile noastre obiective în Vietnamul de sud — trebuie să-și găsească o expresie clară în primul rînd în mintea noastră.

Care trebuie să fie aceste condiții ? O victorie militară nu este în perspectivă pentru nimeni. Așadar orice reglementare trebuie să fie un compromis care, oricît ar fi de imperfect, va apăra autodeterminarea poporului vietnamez. Comuniști sau necomuniști, budiști sau creștini, toți trebuie să poată să-și aleagă liderii și să urmărească să ajungă la putere pe căi politice pașnice, fără presiuni dinafară sau violențe interne. Tuturor trebuie să li se dea prilejul să caute pe cale pașnică să obțină o parte din putere și răspundere, de preferat prin intermediul unor alegeri libere. Ei trebuie să-și hotărască viitorul, natura sistemului lor, ei trebuie să rezolve problema reunificării Vietnamului.

Primul pas ar trebui să fie ca guvernul sud-vietnamez, precum și alte elemente politice nereprezentate în guvern, să înceapă convorbiri cu F.N.E. Pentru ca locuitorii Vietnamului de sud să-și hotărască singuri viitorul, ei trebuie cel puțin să înceapă să vorbească între ei. Fără îndoială, o încetare a focului ar permite începerea acestui proces la nivelul satului și cătunului, urmărind organizarea de alegeri la sate, la care ar putea să participe în mod liber toate părțile, inclusiv F.N.E.

Am considerat totdeauna că S.U.A. trebuie să fie de asemenea gata să discute direct cu toate părțile, nu numai cu Hanoiul, ci și nemijlocit cu F.N.E. din sud. Singura obiecție la participarea F.N.E. este că această participare le-ar conferi prestigiu. Ei au cîștigat deja pe cîmpul de luptă mai mult prestigiu decît le-am putea da noi la masa negocierilor.

În cele din urmă, o reglementare trainică a conflictului necesită organizarea de alegeri libere, deschise tuturor, și ca acei care vor ieși învingători să preia conducerea. Încrederea va depinde de structura guvernului ce se va institui în perioada dintre încetarea ostilităților și începerea alegerilor, perioadă care s-ar putea dovedi destul de lungă. În această perioadă interimară va fi necesar să se creeze o structură de conducere care să se bucure de încrederea ambelor părți. Există multe căi posibile pentru realizarea unei asemenea structuri. Ar putea fi de dorit formularea unor garanții internaționale, acceptate de marile puteri și de părțile în conflict, eventual prin crearea unei forțe internaționale de supraveghere. În măsura în care sud-vietnamezii vor participa la această administrație interimară, va fi necesar ca toate elementele importante din țară să împărtășească puterea și răspunderea. Pentru elaborarea detaliilor unei formule exacte trebuie să aibă loc tratative concrete. Important este ca formula să prevadă garanții aplicabile și de neîncălcat împotriva unor alegeri necinstite și a oricărei încercări de a prelua puterea fără alegeri sau în ciuda rezultatului lor.

În orice caz, este clar că, dacă nu acceptăm principiul participării F.N.E. în orice guvern interimar, există puține șanse de succes în cadrul negocierilor chiar dacă au loc sub supraveghere internațională sau ca parte a unui cadru internațional. Cînd am făcut pentru prima dată această propunere, în februarie 1966, ea a fost atacată de anumite oficialități ale Administrației. Ulterior, secretarul de presă al președintelui a declarat însă că S.U.A. nu exclud o asemenea participare. S.U.A., a afirmat el, nu garantează principiul participării F.N.E. la un guvern interimar, dar consideră că problema trebuie lăsată pe seama negociatorilor. Aceasta, după părerea mea, constituia un pas înainte, deși insuficient, mai ales în lumina declarațiilor mareșalului Ky că nu va accepta ca F.N.E. să participe la guvern nici măcar ca rezultat al unor alegeri libere echitabile.

Programul preconizat de mine nu este o formulă rigidă ; el reprezintă o serie de propuneri care pot fi perfecționate și revizuite prin examinarea critică de către alții ; programul meu poate fi modelat și refăcut în funcție de evoluția evenimentelor, de reacția altor țări și de reacțiile oamenilor ale căror vieți și cămine sînt în joc. Cred că programul meu se orientează spre direcția necesară...

Continui să cred că efortul pentru negocieri, inclusiv o încetare a bombardamentelor asupra Vietnamului de nord, trebuie să fie făcut... Trebuie să ne dăm seama de asemenea că succesul sau eșecul oricărui efort de tratative va depinde mai mult ca oricînd de atitudinea și de poziția noastră generală la acea dată, atît de poziția noastră publică cît și de poziția pe care o prezentăm în convorbiri sau mesaje secrete.

Adevărul este că noi putem să facem multe lucruri, începînd cu o schimbare de atitudine. Trebuie să recunoaștem că lupta din Sud nu este decît atît — o luptă în Sud. O asemenea reevaluare ar aduce în discuție de la început problema guvernului saigonez : trebuie asigurate condiții pentru a putea intra în guvern și elementele nereprezentate în prezent, cum ar fi de pildă organizațiile budiste, sindicale, liderii politici ai intelectualilor și civililor. Adoptînd o asemenea atitudine, am acționa pentru a pune capăt hărțuielilor armatei și poliției secrete și pentru a restabili democrația în sate și cătune. Acest proces ar începe prin luarea unor măsuri pentru ca șefii districtelor și provinciilor să fie aleși de populația locală și să fie răspunzători în fața poporului, punîndu-se capăt procedeului numirii oficialităților de către militari, ceea ce reprezintă sîmburele corupției și proastei administrări la sate.

Recunoașterea adevăratului caracter al războiului ar asigura de asemenea atenția corespunzătoare pentru un program serios de reforme sociale ; nu este vorba doar de alte miliarde de dolari sub formă de ajutor american, ci de instituirea dreptății și armoniei în cadrul societății vietnameze. S-ar putea pune întrebarea dacă o reformă socială autentică nu va întîmpina o opoziție puternică a grupurilor conducătoare militare și sociale. Bineînțeles că așa se va întîmpla, ca și în trecut. Dar dacă aceste reforme nu sînt inițiate, există slabe speranțe ca eforturile noastre să fie încununate de succes, iar prezența noastră va putea fi cu greu justificată. Pericolul cel mai mare al transformării războiului din Vietnam în propriul nostru război este că miza noastră în război devine mai mare chiar decît cea a guvernului de la Saigon.

A sprijini în continuare un guvern care, după atîtea evenimente și eforturi pline de răbdare, refuză o reformă nu este o atitudine pragmatică sau chibzuită. Aceasta reprezintă o autoînșelare ideologică, trădarea intereselor americane în fața unui guvern care fără sprijinul nostru nu ar supraviețui nici măcar o lună. În cele din urmă, suferințele și interesul, natura limitată a obiectivelor noastre și consecințele uriașe ale intensificării războiului se combină pentru a ne sili să căutăm orice inițiative noi de natură să rezolve acest conflict în mod onorabil, just, în conformitate cu obiectivele noastre și în mod pașnic.

POLITYKA

BELGRAD

O IMPORTANTĂ DECLARAȚIE POLITICĂ

DECLARAȚIA făcută de vicepreședintele guvernului și ministrul afacerilor externe al R.D. Vietnam, Nguyen Duy Trinh, despre pregătirea pentru convorbiri pașnice cu S.U.A. după încetarea necondiționată a bombardării R.D. Vietnam și a altor acțiuni de război împotriva acestei țări, este apreciată în cercurile politice de la Belgrad, ca o nouă expresie a bunăvoinței și pregătirii R.D. Vietnam pentru soluționarea politică a crizei din Vietnam. Această declarație este, totodată, apreciată în cercurile parlamentare iugoslave ca una din cele mai importante și mai pozitive inițiative politice de la începutul acestui an.

În cercurile politice competente din Belgrad se subliniază că cea mai recentă inițiativă a R.D. Vietnam are o importanță cu atît mai mare cu cît ea este conformă pozițiilor celor mai multe țări, printre care și a Iugoslaviei, care au depus eforturi pentru soluționarea crizei vietnameze prin tratative, pe baza acordurilor de la Geneva.

Din păcate, singura țară al cărei guvern nu a înțeles pozitiv declarația ministrului R.D. Vietnam a fost S.U.A.... Deși nici pînă acum nu a existat vreo îndoială asupra celui care dorește într-adevăr soluționarea pașnică a crizei din Extremul Orient și a celui care nu o dorește, acum se vede și mai clar cine poartă răspunderea pentru continuarea războiului din Vietnam.

Războiul pe care S.U.A. îl duc în Vietnam interesează popoarele și guvernele tuturor țărilor, atît ca conflict, cît și ca sursă gravă de încordare internațională. De aceea, se subliniază în cercurile politice oficiale din Belgrad, comunitatea internațională este în drept să aștepte ca S.U.A. să răspundă la declarația ministrului afacerilor externe al R.D. Vietnam, care are o importanță extraordinară, atît pentru desfășurarea în continuare a evenimentelor din Vietnam, cît și pentru comunitatea internațională în general.

(Din **The Christian Science Monitor**)

MATCH

INTERVIU CU REGELE CONSTANTIN

Reproducem un interviu al regelui Constantin cu privire la organizarea și eșecul încercării sale de a răsturna actualul regim de la Atena.

M-AM DEPLASAT la Kavalla, la 13 decembrie... Primul meu gînd a fost de a remania guvernul, de a pune în fruntea acestuia pe primul ministru Constantin Kollias... Mai tîrziu, aș fi încercat să formez un guvern care ar fi condus țara pînă cînd ar fi putut avea loc alegeri libere. Începînd din ziua aceea, țara noastră ar fi putut trăi, din punct de vedere politic, într-un climat de pace.

În dimineața de 13 decembrie am părăsit palatul de vară de la Tatoi, de lîngă Atena, în cel mai mare secret, cu hotărîrea categorică de a impune guvernului o schimbare radicală de atitudine. La orele 10,22, avionul meu personal și un alt aparat se aflau cu motoarele puse în funcțiune la intrarea nordică a terenului de la Tatoi, cea mai apropiată de reședința mea. La ora 10,25 am pătruns pe pistă. La ora 10,30, cele două avioane — un aparat „Grumman Gulfstream" și un „Dakota C.47" — erau gata de decolare. Aceasta era „ora H".

Soția mea, copiii, mama, sora mea, primul ministru Kollias, Leonidas Papagos, mareșalul curții, și generalul Constantin Dovas, șeful casei mele militare, se găseau în avionul meu personal, aparatul „Grumman". În celălalt avion, care a decolat imediat după noi, se aflau mareșalul aerului, George Andonakos, căruia chiar în dimineața aceea îi ordonasem să conducă operațiunile de la Larissa, la cartierul general al celei de-a 28-a baze tactice. La Larissa se afla Constantin Kollias — omonimul primului ministru — comandantul armatei I, care trebuia să conducă, sub ordinele mele, primul și al doilea corp de armată.

Am luat cu mine în avion discursul înregistrat pe bandă, în care expuneam poporului hotărîrile și mobilurile acțiunii mele, prin care îl rugam fierbinte să-mi acorde întregul său sprijin, răsculîndu-se în masă. O copie a acestui discurs se găsea în celălalt aparat, care zbura spre Larissa.

Cînd, după aproximativ o oră de zbor, am sosit la Kavalla, unde eram așteptați, ne-am bucurat de o primire prietenească. Mi-am lăsat familia la hotelul Astir, din centrul orașului, și m-am dus la cartierul general al diviziei a 2-a, aflat foarte aproape. De acolo am trimis imediat mesajul înregistrat la postul de radio. El a fost difuzat, fără întrerupere, în tot cursul zilei de 13. Am telefonat tuturor comandamentelor de corpuri de armată și de divizii din nordul Greciei pentru a le informa despre intențiile mele și a le ordona să sprijine acțiunea mea. O oră mai tîrziu, am dat dispoziții flotei să părăsească sudul Greciei și să se îndrepte spre nord, ceea ce a și făcut. Prin intermediul mareșalului Andonakos, am ordonat aviației să se afle în stare de alarmă. Toate bazele aeriene s-au conformat acestui ordin ; fiecare din bazele cu care am luat legătura m-a asigurat de sprijinul ei. Cu toate acestea, nici pînă astăzi nu știu în ce măsură mi-a fost acordat acest sprijin. Între timp, unități ale generalului George Peridis, comandantul corpului 3 de armată, se îndreptau în direcția Salonicului...

Am revenit la hotel către ora 3 pentru a lua în grabă o gustare, apoi am plecat imediat cu elicopterul la Komotini, unde trebuia să-l întîlnesc pe generalul Peridis. Am discutat despre situația care părea încă favorabilă (am descoperit mai tîrziu că ar fi trebuit să ne dăm seama încă din momentul acela că lucrurile nu mergeau chiar atît de bine). Cred că Peridis a început atunci să se îndoiască, deși nu a menționat faptul, că generalul de brigadă Andreas Hoerschelmann, comandantul celei de-a 20-a divizii de blindate — esențială pentru reușita campaniei mele — fusese izolat de trupele sale și poate chiar arestat.

Către ora 6 am luat din nou avionul spre Kavalla, unde am aterizat pe un minuscul teren luminat de faruri de automobil. Mulțimea era atît de deasă încît poliția a întîmpinat o serie de greutăți pînă a reușit să elibereze un spațiu suficient pentru aterizare. Toți aveau în ochi o licărire de nemaiîntîlnită speranță. M-au aclamat și mi-au spus că erau toți alături de mine în eforturile de a le crea o existență mai bună și o libertate deplină...

După o întrevedere de cîteva minute cu familia, m-am întors la cartierul general al diviziei a 2-a. Puțin după orele 9 am auzit la radio retransmiterea ceremoniei de depunere a jurămîntului de către regent, un fost aghiotant al tatălui meu, și de către noul guvern.

Arhiepiscopul Hieronymos, capelanul tatălui meu și al familiei mele, pe care eu însumi l-am numit în funcțiile ce le deține, oficia ceremonia. Pînă la orele 2 dimineața au urmat o serie de știri proaste. Am aflat astfel că Hoerschelmann fusese capturat. Am aflat de asemenea că ofițerii care comandau unitățile de care de luptă ale diviziei a 20-a blindată, arestați, se pare, de Hoerschelmann la începutul zilei, fuseseră eliberați după ce și-au dat cuvîntul că vor rămîne fideli jurămîntului de credință. Comanda unităților lor le-a fost restituită. Mai tîrziu, în cursul nopții, elemente ale diviziei de blindate comandate de acești ofițeri l-au încercuit pe Peridis și statul său major, neutralizîndu-i complet.

Era aproximativ ora 1,30 cînd Peridis ne-a telefonat pentru a ne comunica arestarea sa iminentă. Scopul meu era de a aduna întreaga armată de partea mea și de a face să ocupe poziții în localitățile în care știam că populația este alături de mine. Așa se face că, de exemplu, generalul Zalachoris a coborît cu unitatea sa din nordul Traciei pentru a mi se alătura. Dacă acțiunea mea a eșuat, aceasta se datorește faptului că o serie de trupe loiale, cum ar fi acestea din urmă, nu au fost în stare să ocupe poziții-cheie, precum și faptului că o parte din elementele armatei, care îmi promiseseră ajutorul lor, m-au abandonat în ultimul moment. Mișcările de trupe care, după cum mă asigurau aceștia, ar fi fost în curs de efectuare și care ar fi trebuit să joace un rol hotărîtor, în realitate nu s-au produs. Nici acum nu știu din ce motiv.

În dimineața zilei de 14 decembrie, către ora 2,15, mi-am dat seama că, persistînd în intențiile mele, riscam să provoc un război civil și o distrugere fratricidă a forțelor armate grecești. Aviația, marina și cîteva elemente ale armatei de uscat, care mi-au rămas fidele, ar fi putut lupta. Acesta nu era însă scopul meu.

Regele Constantin la ambasada Greciei din Roma

Neue Zürcher Zeitung

„FRENTE AMPLA" ȘI OBIECTIVELE SALE

NUMAI puțini adepți ai lui Carlos Lacerda (fost guvernator al statului Guanabara — n.r.) au cunoscut adevăratele cauze ale vizitei pe care a făcut-o în Uruguay fostului președinte brazilian Joao Goulart, care locuiește în această țară și în a cărui răsturnare, în 1964, Lacerda a jucat un rol deloc neglijabil. Mulți au fost deconcertați de această vizită, iar alții pur și simplu s-au îndepărtat de Lacerda.

Știrea că Goulart a consimțit să aibă convorbiri cu fostul său adversar nu trebuie considerată ca fiind paradoxală. Și unul și celălalt erau interesați în această întîlnire. Fapt este că fostul președinte continuă să se bucure de un anumit sprijin din partea clasei muncitoare, care este mai unită și mai disciplinată decît masa eterogenă a adepților lui Lacerda, dar fostul guvernator al celui mai important stat, spre deosebire de Goulart, trăiește în Brazilia și dispune de o mai mare libertate de acțiune înăuntrul țării.

Lacerda și-a propus ca obiectiv transformarea „frontului larg", creat de el împreună cu ex-președintele Juscelino Kubitschek, într-o mișcare atotcuprinzătoare. Pentru aceasta, el se străduiește din răsputeri să cucerească de partea lui clasa muncitoare, ceea ce, după părerea sa, este posibil numai cu sprijinul lui Goulart. Obiectivele „frontului" (alegeri prezidențiale directe, restabilirea democrației în anumite limite etc.), cărora li s-a făcut publicitate, pot fi atinse numai cu ajutorul cercurilor largi ale opoziției.

...În timpul președinției mareșalului Castelo Branco (1964—1967) au fost expulzați din țară numeroși deputați ai partidelor de stînga. Congresul a avut de suportat nu o singură umilință din partea puterii executive, întrucît guvernul putea lipsi de mandatul parlamentar pe oricare din adversarii săi politici.

Lacerda a creat „frontul larg" în mod special pentru a „umple vidul format". Este interesant de remarcat că, în conformitate cu dorința lui Goulart, la Montevideo a fost luată hotărîrea ca în cazul în care va fi imposibil să se obțină efectuarea de alegeri prezidențiale directe, în 1970, să fie desemnat un candidat propriu al „frontului larg" și că cel mai bine ar fi ca acesta să fie un general. Aceasta era o manevră politică abilă : astăzi, numeroși generali se gîndesc dacă nu cumva ar fi bine ca ei să adere la „frontul larg".

→

reflector

BOMBARDAMENTELE DIN LAOS

Am străbătut 250 km în regiunea administrată de Patet Lao, care cuprinde două treimi din Laos și jumătate din populație. Este vorba, în esență, de o regiune foarte săracă, aridă, subpopulată, și care nu prezintă interes din punct de vedere militar. Numai văile, ținte ușoare pentru aviația americană, sînt cultivate. Pe această distanță de 250 de kilometri nu am văzut nici un singur sat care să nu fi fost bombardat de aviația S.U.A. Am adus în fața tribunalului Russell, la Copenhaga, dovezi despre utilizarea bombelor cu fosfor, cu napalm, cu bile și a produselor defoliante. Țăranii s-au refugiat în junglă sau în grote. Ei lucrează pămîntul în zori și în amurg. Numărul victimelor este foarte greu de apreciat. După părerea mea, el depășește 100 000, ceea ce reprezintă aproximativ 10 la sută din poporul laoțian.

Șase mii de militari americani încadrează armata „neutralistă" de la Vientiane, care numără 80 000 de oameni și care este foarte slăbită de corupție. 15 000 de soldați ai „forțelor speciale", recrutați din rîndurile minorităților naționale, țin direct de comandamentul american din Tailanda. Trăind din acte de piraterie și din traficul de opium, ei perpetuează o situație lipsită de securitate. Americanii nu au unități regulate angajate și, ca atare, nu pot „să curețe" regiunile stăpînite de forțele Patet Lao. Se dedau însă la acte de piraterie în rîndurile populației civile. Acesta este un război dus împotriva țăranilor.

Pentru „zborurile lor de recunoaștere", americanii folosesc avioane de luptă cu reacție și avioane de bombardament într-un ritm de 100 de ieșiri pe zi. Ei reperează grotele unde se refugiază țăranii datorită fumului de la focurile la care își pregătesc mîncarea. Un exemplu : satul Xeny Luany a fost distrus în aprilie 1965. În iulie 1967, avioanele americane au revenit și au bombardat grotele : nouă morți. Printre ei, femei și copii. Raportul de forțe este însă net în favoarea forțelor Patet Lao, care controlează două treimi din țară.

Alain CROMBECQUE
(Din **Jeune Afrique**)

EXODUL PORTUGHEZ

În Portugalia, exodul populației constituie actualmente una dintre cele mai acute probleme ale țării. Industria și agricultura — opinează economiștii portughezi — avînd un ritm de dezvoltare foarte scăzut, nu sînt capabile să absoarbă forța de muncă disponibilă. Pe de altă parte, patronii îi plătesc foarte prost pe angajați, în special pe cei care prestează munci fizice. Datele oficiale difuzate la Lisabona atestă faptul că numărul portughezilor care și-au părăsit țara pentru a-și căuta de lucru era, în 1962, de 33 539, ajungînd în 1966 la 120 239. Ziarul portughez „Novidades" apreciază că exodul populației nu poate fi oprit prin legi sau decrete, ci trebuie înlăturate cauzele care îl generează. Ziarul recomandă ca primă măsură mărirea salariilor și îmbunătățirea condițiilor de viață ale muncitorilor, funcționarilor etc.

(Din **Correio da Manha**, Rio de Janeiro)

După convorbirile de la Montevideo, oamenii politici brazilieni au înțeles că trebuie să acorde o mare atenție „mișcării" lui Lacerda. Că lucrurile stau astfel o atestă reacția a numeroși membri ai partidului de guvernămînt — „ARENA" — la vizita lui Lacerda în Uruguay. Unul din deputații acestui partid a propus completarea constituției cu amendamente care să permită existența unor noi partide politice. Alții s-au pronunțat pentru concesii mai mari în domeniul salarizării și au cerut guvernului să modifice articolele cele mai nepopulare ale legilor adoptate de Castelo Branco.

Conducătorii „frontului larg" se ocupă discret de înființarea în diverse orașe a unor filiale ale „frontului". Ei evită însă organizarea de mitinguri în stradă și de demonstrații. După părerea lui Lacerda, faza critică a dezvoltării „mișcării" se va produce în al doilea trimestru al anului 1968 cînd, potrivit calculelor sale, situația economică se va înrăutăți. Alții consideră că „frontul" va trebui să înceapă să acționeze atunci cînd contradicțiile din cadrul corpului de ofițeri al armatei braziliene vor ajunge la apogeu.

Muncitorimea din Brazilia manifestă tot mai multă nemulțumire față de politica dusă de guvern în domeniul salarizării. Totodată, se accentuează opoziția în rîndul studenților. Modificări de amploare se constată în pozițiile clerului. Firește, printre cardinali și episcopi există conservatori. Dar chiar și în sferele clericale superioare sînt persoane care revendică aplicarea rapidă a unor reforme sociale. Cea mai mare parte a populației rurale nu cîștigă nici măcar acea sumă care s-ar apropia de nivelul minim de salarizare stabilit. În nord-est, de regulă, cîștigul zilnic al unui țăran se cifrează la 0,9 cruzeiros noi...

Tot mai puternice devin glasurile acelora care protestează împotriva situației existente. Opoziția maselor populare largi se face din ce în ce mai simțită ; ea se manifestă cu hotărîre și nu poate fi ignorată.

Carlos Lacerda

Joao Goulart

LE NOUVEL
OBSERVATEUR

SCADENȚELE DIN IULIE

DACĂ dl Couve de Murville consideră vizita pe care președintele Germaniei occidentale, Lübke, urmează s-o facă în Franța, la 3 februarie, ca avînd un caracter „pur protocolar", el acordă în schimb o mare importanță viitoarei vizite a domnilor Kiesinger și Brandt, așteptați la Paris la sfîrșitul lunii. Declarînd în mesajul său de Crăciun : „Noi nu putem nici să refuzăm Angliei locul său în Europa, într-un viitor mai mult sau mai puțin apropiat, nici să rupem legăturile noastre cu Franța", cancelarul vest-german a confirmat într-adevăr că poziția sa continuă să se situeze la jumătatea drumului între aceea a lui de Gaulle și cea a lui Wilson ; iar diplomații francezi îi vor cere să-și folosească talentele de conciliator pentru a reduce în sînul „Micii Europe" efectul nefavorabil provocat de brutalul veto francez față de intrarea Angliei în Piața comună.

Înainte de a veni la Paris, Kiesinger își propune să-i întîlnească la Roma pe Moro și Fanfani pentru a încerca să liniștească supărarea acestora față de generalul de Gaulle. El va încerca, de asemenea, să-și convingă colegii olandez și belgian să renunțe la neparticiparea lor la reuniunile ministeriale ale „celor șase". Couve de Murville, căruia îi vine luna aceasta rîndul să ocupe locul de președinte al Consiliului Miniștrilor de Externe, îi va da asigurarea că, în ciuda conflictului său cu ceilalți cinci parteneri cu privire la candidatura britanică, el înțelege să angajeze „discuțiile indispensabile privind continuarea construcției europene".

Dacă nu se va ivi o criză gravă în timpul primului semestru al anului 1968, acest lucru se va datora faptului că „cei șase" se pregătesc să facă față scadențelor imperioase de la 1 iulie 1968, dată la care taxele vamale asupra produselor industriale vor fi definitiv suprimate între țările „Micii Europe", va intra în vigoare tariful lor exterior comun și va urma să fie realizată fuziunea „executivelor" Pieței comune, Euratomului și Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului.

De-abia după această dată esențială din iulie 1968, orizontul european riscă să se întunece. Prima problemă care va fi examinată într-un climat lipsit probabil de seninătate va fi viitorul acordurilor de la Yaoundé, care asociază 18 țări africane la „Europa celor șase" și care expiră la 31 mai 1969. Dacă belgienii, care mai posedă importante interese în Congo (Kinshasa) se vor alătura francezilor pentru a cere reînnoirea pur și simplu a acestor convenții de asociere (mult mai favorabilă fostelor metropole decît fostelor colonii), vest-germanii, italienii, olandezii și luxemburghezii se vor arăta, în ceea ce-i privește, în mod intenționat „cartierişti" (ei vor dori să reducă alocațiile financiare pentru țările asociate — n. r.) ; de altfel, ei au și început să critice „Fondul European de Dezvoltare" (F.E.D.) care, după părerea lor, ar fi funcționat pînă acum îndeosebi în folosul întreprinderilor franceze, implantate mai profund în țările Africii francofone. Peste cîteva luni, bugetul de finanțare al F.E.D. (3,5 miliarde franci) riscă oricum să sufere o serioasă amputare, în ciuda protestelor africanilor, care vor plăti atunci oalele sparte ale conflictelor dintre vest-europeni.

Finanțarea unei „Europe agricole", care în mod teoretic ar urma să vadă lumina zilei în 1970, va provoca ulterior înfruntări mult mai grave, căci interesele în joc sînt considerabile în acest domeniu. În momentul de față, partenerii Franței au și început să nu aplice dispozițiile primului acord, din iulie 1967, cu privire la „Europa verde". Ei importă prea puține produse agricole franceze, preferînd să se aprovizioneze înafara Europei occidentale, în special în ce privește cerealele, la prețurile mai scăzute ale pieței mondiale. Accentuarea antagonismelor politice cu Franța va determina desigur celelalte țări vest-europene să-și mențină și chiar să-și înăsprească această poziție.

La Bruxelles, experții care sînt adepți ai tezelor „supranaționalității" și foarte ostili în general pozițiilor franceze anunță cu o oarecare satisfacție aceste „furtuni dorite". Unul dintre ei a declarat : „Couve de Murville va avea, în ceea ce-l privește, mici griji în 1968, dar Edgar Faure va avea neplăceri mari".

Albert-Paul LENTIN

THE TIMES
LONDRA

REDUCERI ADECVATE DAR LIPSITE DE AMPLOARE

OBIECȚIILE ridicate în cursul îndelungatului proces al adoptării reducerilor bugetare par și mai puternice acum, cînd reducerile sînt cunoscute. Economiile totale pe perioada 1968—1969 sînt de 300 milioane lire sterline, sau aproximativ 2 la sută din totalul cheltuielilor. Din acest total de economii, 80 de milioane au fost obținute prin amînarea datei investițiilor. În anul următor, economiile se vor urca la 416 milioane lire sterline, dar și atunci cheltuielile publice pentru 1969-1970 vor fi de 825 milioane lire sterline, sau cu 5 la sută mai mari decît cheltuielile publice din 1967—1968. Aceasta reflectă în parte faptul că reducerile principale se vor face în domeniul apărării, unde beneficiile nu apar imediat. Reducerile totale în cheltuielile interne sînt, poate, dureroase, dar sînt relativ mici.

Într-adevăr, guvernul a realizat numai jumătate din propunerile sale. Se apreciază că reducerile imediate de 300 de milioane vor lipsi economia, anul acesta, de cereri în valoare de 170 milioane lire. Aceasta nu e suficient pentru a permite redistribuirea resurselor economice, atît de necesară după devalorizare. Cel puțin alte 300 milioane lire sterline vor trebui realizate prin restrîngerea consumului intern, și dl Wilson s-a referit la buget într-o manieră rău prevestitoare.

Cele mai importante reduceri vor afecta apărarea. Din punct de vedere economic, ele au o importanță dublă. În primul rînd, creșterea cheltuielilor guvernamentale în străinătate a fost cea care a avut cea mai nefavorabilă influență asupra balanței de plăți a Marii Britanii. În al doilea rînd, reducerea cheltuielilor militare va pune în disponibilitate oameni care vor putea lucra în industrie. Va fi, de asemenea, esențial ca, așa cum a promis primul ministru, să fie redus personalul de conducere de la Ministerul Apărării.

Este cu putință să urmărim mecanismul raționamentelor guvernului. O dată ce s-a luat hotărîrea să se pună capăt politicii „la est de Suez", este mai bine să se facă totul dintr-o dată, de vreme ce și Golful Persic se află la „est de Suez". În plus, cu cît se fac mai multe reduceri la bugetul militar, cu atît mai ușor este să fie acceptabile partidului laburist reducerile interne. Constituie de asemenea un argument și faptul că e mai bine ca americanii și alții să fie nemulțumiți printr-o singură acțiune bruscă, și nu printr-o acțiune în etape.

Adoptarea unei hotărîri decisive în legătură cu Orientul Îndepărtat a fost salutată de toți cei ce consideră că o putere care nu mai e imperială nu mai poate, în mod firesc, să poarte o întreagă povară imperială.

Totalul reducerilor nu împiedică, în nici un caz, o creștere considerabilă a cheltuielilor guvernamentale în următorii doi ani: într-adevăr, reducerile din anii financiari 1967—1968 și 1969—1970 echivalează cu numai o treime din sporirea proiectată a cheltuielilor. Guvernul nu și-a lăsat prea mult spațiu de manevră. Anglia ar putea să se aștepte la o îmbunătățire sensibilă a balanței de plăți. Particularii nu pot să se aștepte decît la distribuirea resurselor suplimentare, fie în favoarea experților, fie în favoarea guvernului. Aceasta face probabil ca actuala nemulțumire politică, determinată în mare măsură de resentimentele fiecăruia față de situația sa personală, să continue, de fapt, pînă la alegerile viitoare. Un avînt economic materializat mai ales prin creșterea exporturilor ar putea să însemne că unii dintre cei ce lucrează în industriile pentru export vor obține o situație substanțial îmbunătățită; devalorizarea va reduce însă nivelul de trai al marii majorități care trăiește pe bază de venituri fixe și va produce necazuri multor gospodine ai căror soți nu-și sporesc veniturile. În mod aproape sigur se va produce o criză în politica salariilor, între guvern și sindicate.

Guvernul a realizat prin urmare ceva dificil, dar și-a rezervat o marjă de acțiune foarte redusă. Aceste măsuri sînt adecvate, dar nu ample. Ele ar trebui să reușească să producă o sporire a exporturilor, dar este sigur că nu vor reuși să evite noi măsuri nepopulare luate prin actualul buget și prin bugetele viitoare. Măsurile au meritele lor, dar ele nu au aerul unei soluționări finale.

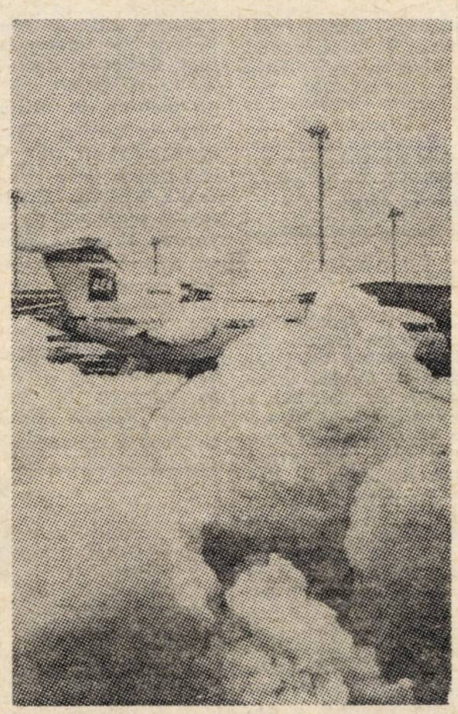

Pe aeroportul Heathrow, din apropiere de Londra, zăpezile căzute la jumătatea lunii ianuarie au făcut inutilizabile pistele de zbor

Kurt WALDHEIM

ministrul afacerilor externe al Austriei

La 17 ianuarie, cancelarul Josef Klaus a anunțat remanierea guvernului austriac. Această măsură nu a constituit o surpriză. Despre remanierea celui de-al treilea cabinet Klaus se vorbea încă în ultimele luni ale anului trecut cînd, în urma alegerilor parțiale, partidul de guvernămînt înregistrase pierderi serioase și cînd s-au ivit totodată o serie de dificultăți în sfera economiei.

O importantă personalitate politică intrată în componența noului cabinet este Kurt Waldheim, care a funcționat pînă acum ca reprezentant permanent al Austriei la O.N.U. El preia portofoliul afacerilor externe de la Lujo Toncic.

Kurt Waldheim s-a născut în anul 1918. A terminat cursurile universitare la Viena și a absolvit Academia consulară. În 1945 intră în diplomație. Între anii 1948 și 1951 a ocupat postul de secretar de legație la ambasada austriacă din Paris. Șef al serviciului personalului din Ministerul Afacerilor Externe în perioada 1951—1955, Kurt Waldheim a fost trimis ulterior ca observator pe lîngă Organizația Națiunilor Unite. Între 1956—1960 ocupă funcția de ambasador în Canada. Începînd din 1964 este reprezentantul permanent al Austriei la O.N.U., calitate în care a prezidat mai multe comisii ale organizației internaționale. Ca ministru al afacerilor externe, Kurt Waldheim preia și o serie de atribuții care intrau pînă acum în competența Ministerului Economiei.

Noua listă a guvernului austriac prezentată de cancelarul Klaus a fost aprobată în unanimitate de Comitetul de conducere al partidului populist. La 23 ianuarie, cancelarul a prezentat parlamentului noul cabinet, expunînd totodată și programul său. Cu privire la politica noului cabinet, cancelarul Klaus a declarat că acesta va avea ca primă sarcină o mai bună coordonare a activității guvernului în domeniul economiei și în domeniul politicii externe, precum și pregătirea alegerilor generale programate peste doi ani.

Noul ministru al afacerilor externe a arătat că intenționează să promoveze o „politică externă realistă, rațională și pozitivă". Kurt Waldheim a precizat că în politica externă a Austriei nu va interveni nici o schimbare de principii.

A. M.

poșta redacției

GENERALUL ANKRAH, KWAME NKRUMAH, REGELE SAUD

Dumitru Tebinca, Botoșani : 1) Din cele două căsătorii ale sale, generalul-locotenent Joseph Ankrah, șeful guvernului ghanez, care este în vîrstă de 52 de ani, are 22 de copii. 2) Data alegerilor nu a fost fixată. La începutul acestei luni, generalul Ankrah a vorbit despre necesitatea „unui an de activitate pregătitoare intensă pentru întoarcerea la o guvernare civilă". În acest răstimp, ar urma ca o viitoare Adunare Constituantă să aprobe un proiect de constituție prevăzînd împărțirea puterii între un președinte, un prim-ministru și parlament. „Consiliul Național al Eliberării", care deține în prezent puterea în țară, ar permite atunci funcționarea partidelor politice. 3) O parte dintre datele solicitate de dv. în legătură cu situația fostului președinte Kwame Nkrumah au fost cuprinse în răspunsul dat în nr. 4 cititorului Sorin Doicescu din Oradea. Adăugăm că el continuă să se adreseze poporului ghanez prin intermediul postului de radio din Guineea. Autoritățile ghaneze nu numai că nu au renunțat la intenția de a-l aresta și judeca dar, recent, au anunțat că ridică de la 20 000 la 100 000 de dolari recompensa pentru capturarea fostului președinte. 4) Se apreciază că intervenția armată în favoarea elementelor regaliste din Yemen a costat pînă acum Arabia Saudită circa 300 de milioane de dolari. În afară de banii cheltuiți pentru arme, se consideră că sume importante au fost folosite ca mită și pentru plătirea agenților provocatori. Recenta reluare a ostilităților de către forțele regaliste sprijinite de Arabia Saudită se explică de către unii observatori prin neliniștea provocată de situația din sudul Peninsulei Arabice. Unii afirmă că regele Feisal le-ar fi promis șeicilor îndepărtați de la putere o dată cu crearea Republicii Democrate a Yemenului de Sud că, după ce va restaura monarhia la Sanaa, îi va ajuta și pe ei să-și redobîndească șeicatele. 5) În lupta pentru succesiunea lui Feisal (are 65 de ani dar este suferind) sînt angajați cei 40 de frați vitregi ai săi, care poartă cu toții titlul de prinți. Pînă în prezent, regele a izbutit să mențină un anumit echilibru între diversele tabere, asmuțindu-le una împotriva alteia. În același timp, pentru a-și asigura „dragostea lor frățească", le plătește alocații lunare mergînd de la 8 500 de dolari pentru prinții minori, pînă la 333 000 de dolari pentru cel desemnat oficial ca „prinț al coroanei".

CE ESTE CONSILIUL EXECUTIV AL CIPRIOȚILOR TURCI ?

Florin Haidu, Tg. Jiu : Crearea unei administrații separate a ciprioților turci este considerată ca un factor de natură să accentueze separatismul celor două comunități din Cipru și tensiunea dintre ele. Numele oficial al noului organism este „Consiliul executiv al administrației provizorii turce". Cipriații turci declară că vor menține acest consiliu „cît timp nu vor fi aplicate toate prevederile Constituției din 1960". Opinia guvernului cipriot este însă că luptele din 1963 și retragerea cipriaților turci în enclavele lor au dus la invalidarea în fapt a acestei constituții. Președintele Makarios i-a avertizat pe ambasadorii străini să nu întrețină relații cu Consiliul turc, subliniind că acesta nu are dreptul să acționeze ca un guvern separat. Președintele acestui consiliu este Fazil Kutchuk, vicepreședintele Ciprului. Vicepreședintele Consiliului turc este Raouf Denktash, președintele Camerei comunale a cipriaților turci. Întoarcerea sa din exil și capturarea sa de către trupele grecești aflate pe atunci în insulă (31 octombrie 1967) și apoi eliberarea lui la 12 noiembrie, ca urmare a intervenției misiunii O.N.U., au constituit o parte a preliminariilor crizei cipriote din noiembrie. Un alt post al Consiliului, încredințat lui Osman Orek, este descris ca avînd în atribuțiile sale „probleme de apărare, inclusiv relațiile interne și externe". Observatorii cipriați și străini consideră această funcție drept asemănătoare cu aceea a unui ministru care ar deține concomitent portofoliile apărării și externelor.

NU AVEM ORDINATOR !

Marin Chelaru, Iași : Regretăm că informația despre existența în Franța a unei mașini electronice pentru orientarea matrimonială, informație cuprinsă în „Cronica secundară a anului 1967" („Lumea" nr. 1), v-a insuflat asemenea speranțe. Din păcate, noi nu posedăm un astfel de ordinator și, ca atare, nu vă putem fi de folos.

ÎNTRE DON CARLOS ȘI DON JUAN

V. Negrea, Tecuci : Aveți dreptate în ce privește faptul că, împlinind la începutul lunii ianuarie vîrsta de 30 de ani, prințul Juan Carlos de Borbon y Borbon a devenit, în conformitate cu legea succesiunii la tron — adoptată în 1947 și încorporată în Legea organică a statului din 1967 — eligibil pentru a deveni rege al Spaniei. E de asemenea adevărat că în Spania mulți sînt convinși că Franco l-ar prefera pe Don Carlos ca viitor șef al statului după ce el însuși va părăsi viața politică. În același timp, însă, trebuie notat că tatăl lui Don Carlos, prințul Don Juan de Borbon y Battenberg, pretendentul oficial la tronul Spaniei, a declarat în repetate rînduri că nu va renunța în nici o împrejurare la dreptul său de succesiune în favoarea fiului său sau a vreunui reprezentant al diverselor ramuri ale familiei regale spaniole. Totodată, nu e de loc sigur că Franco ar dori ca urmașul său să fie rege. Articolul amintit din legea succesiunii are un conținut destul de imprecis : „Pentru a exercita funcția de șef al statului ca rege sau regent se cere a fi un bărbat spaniol, care a împlinit vîrsta de 30 de ani, profesează religia catolică, posedă calitățile necesare pentru îndeplinirea acestei înalte misiuni și jură să respecte legile fundamentale și principiile care conduc Mișcarea Națională. Același jurămînt va fi depus de un succesor după împlinirea vîrstei de 30 de ani". Un articol separat prevede că regele trebuie să fie o persoană „de descendență regală", cerință care nu se aplică însă și regentului. În lupta tot mai îndîrjită pentru succesiune se înfruntă, după cum am mai arătat și cu alt prilej, partizanii lui Don Carlos, recrutați în special dintre susținătorii actualului regim, care speră că el va menține lucrurile neschimbate, și partizanii lui Don Juan, care doresc o monarhie ceva mai liberală.

ATITUDINE CONTRADICTORIE ÎN CAZUL DEBRAY

Mariana Oancea, Pitești : Debray a fost condamnat, în cadrul unei înscenări juridice, la 30 de ani închisoare. Ulterior, transfugi cubani din Florida au sugerat ca el să facă obiectul unui schimb. Guvernul bolivian a afirmat că este împotriva unei asemenea propuneri pentru că ulterior să-și schimbe radical atitudinea : președintele Barrientos, care se află la Zürich pentru un tratament medical, le-a declarat ziariștilor străini că ar fi dispus să-l elibereze pe Debray în schimbul eliberării cubanului Huber Matos, condamnat în 1959 la 20 de ani închisoare sub învinuirea de înaltă trădare. Ziariștii au fost foarte surprinși de această propunere și au replicat că Matos nu are nici o legătură cu Bolivia. În cele din urmă, au ajuns la concluzia că explicația trebuie căutată în anumite interese ale C.I.A., profund implicată atît în cazul Debray cît și în moartea lui Guevara. De altfel, despre felul în care C.I.A. s-a preocupat de soarta lui Debray, s-a aflat de curînd și din „mesajul către prietenii mei" scris de acesta, expediat clandestin la Paris și publicat de revista „Le Nouvel Observateur". Debray scrie că, la trei zile după capturarea sa în centrul Boliviei, a înțeles că este în primejdie de a fi ucis. „Mă aflam într-o stare fizică foarte proastă și surescitarea ofițerilor care își descărcau mînia pe mine atinsese culmea. Se amuzau trimițînd gloanțe printre picioarele mele sau cît mai aproape de capul meu. Au apărut apoi agenți ai C.I.A. care vorbeau spaniola, le-au cerut să înceteze cu aceste glume proaste, au chemat un doctor și m-au tratat extrem de prevenitor". Cu alte cuvinte, s-ar putea ca C.I.A. să fi avut nevoie de Debray în viață și putînd face obiectul unui schimb interesînd această organizație.

PRIMUL CONGRES AL INGINERILOR

Ing. Dumitru Crețu, Iași : Inginerii din România și-au ținut primul lor congres în orașul dv., la 10 octombrie 1921. Au fost dezbătute o seamă de probleme vitale pentru economia țării. Astfel, moțiunea congresului cerea : un program de ansamblu pentru dezvoltarea lucrărilor mari — electrificarea căilor ferate, dezvoltarea transporturilor aeriene, reorganizarea ministerului lucrărilor publice, utilizarea căderilor de apă, introducerea mașinismului în agricultură, dezvoltarea învățămîntului tehnic. Aceeași moțiune mai menționa necesitatea „îmbunătățirii situației materiale a muncitorilor printr-o legislație chibzuită".

Adriana Bovneruc, com. Cavnic, regiunea Maramureș : Lista completă a președinților sesiunilor Adunării Generale a O.N.U., cuprinzînd toate datele solicitate de dv., a apărut la „Poșta redacției" în nr. 50/1967.

Constantin Medinschi, București : Ne pare rău, dar nu sîntem în măsură să vă facem serviciul cerut.

George Sebastian Lăzărescu, București : Nici de data aceasta ideea „contrapunctului" trimis de dv. nu ni se pare a fi fost valorificată suficient.

lumea

săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România

Redactor-șef Ion Cârje

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1
Telefon 17.60.10. Internațional 18.50.05. și 18.53.55
Telex 197

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții

Utilaje pentru industria chimică și de rafinării

● condensatoare ● schimbătoare de căldură ● evaporatoare ● reactoare ● coloane ● instalații de cocsare ● conducte cu diametre mari recipienți pentru depozitarea și distribuția gazelor lichefiate ● propan, butan — (echipate cu capete de distribuție)

Rulmenți speciali de diferite tipuri

● rulmenți radiali cu role cilindrice pe un singur rînd de 130—600 mm diametru ● rulmenți radiali oscilanți cu role butoi pe două rînduri de 100—400 mm diametru ● rulmenți axiali speciali (pentru masele rotary), de 600—1 100 mm diametru ● rulmenți axiali cu role cilindrice de 100—400 mm diametru interior

● rulmenți axiali-radiali oscilanți cu role butoi asimetrice, seria 29456 și 29436 pentru capete hidraulice

COMBINATUL CHIMICO-METALURGIC „GH. GHEORGHIU-DEJ"

Baia Mare, str. Eliberării nr. 15

oferă următoarele produse:

— miniu de plumb
— pământuri decolorante
— seleniu pur
— tiosulfat de sodiu cristalizat
— precum și instalații de purificarea seleniului pentru industria de semiconductori și instalații de fabricarea tiosulfatului de sodiu pentru uz fotografic

Lei 2

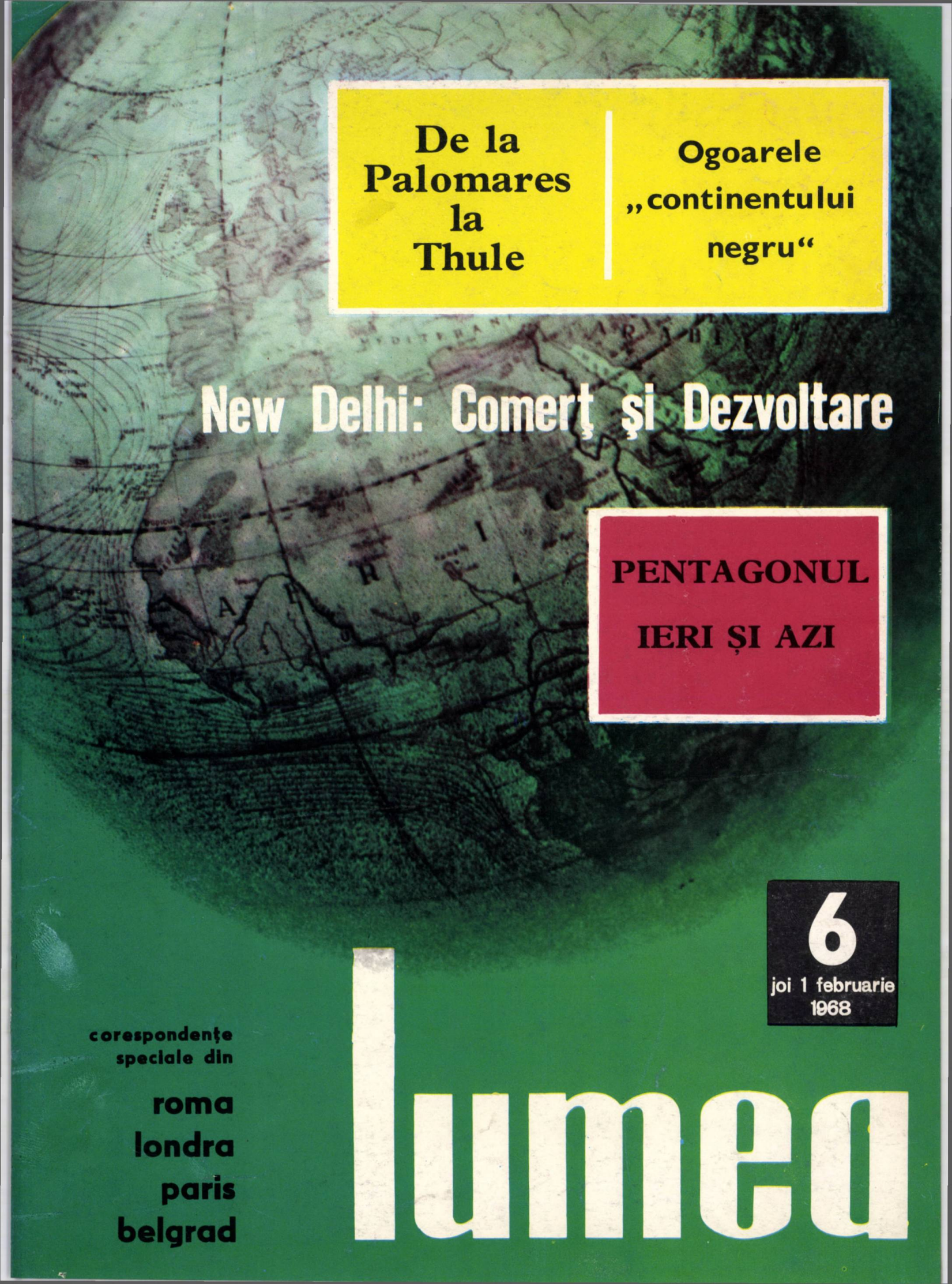

De la Palomares la Thule

Ogoarele „continentului negru“

New Delhi: Comerţ şi Dezvoltare

PENTAGONUL IERI ŞI AZI

6
joi 1 februarie 1968

corespondenţe speciale din

roma
londra
paris
belgrad

lumea

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU A ÎMPLINIT 50 DE ANI

Tovarășul Nicolae Ceaușescu în mijlocul delegațiilor venite la sediul C.C. al P.C.R. pentru a-i prezenta felicitări cu prilejul celei de-a 50-a aniversări a zilei sale de naștere.

Scumpe tovarășe Ceaușescu,

La a 50-a aniversare a zilei tale de naștere, Comitetul Central al Partidului Comunist Român, Consiliul de Stat și Consiliul de Miniștri te felicită din toată inima și îți urează ani mulți, sănătate și fericire.

Cu acest prilej, partidul, clasa muncitoare, întregul popor, aducîndu-ți un cald omagiu, dau o înaltă prețuire activității pe care o desfășori încă din fragedă tinerețe în mișcarea muncitorească, meritelor tale remarcabile în lupta pentru eliberarea socială și națională a poporului român, abnegației și energiei cu care slujești interesele vitale ale națiunii noastre socialiste, cauza socialismului și păcii în lume.

Devotat trup și suflet poporului, animat de un fierbinte patriotism, ai înfruntat, ca militant al partidului comunist, prigoana regimului burghezo-moșieresc, temnița și represiunile polițienești, te-ai distins ca încercat conducător al organizației revoluționare de tineret, ai participat activ la luptele conduse de partid împotriva fascismului, pentru eliberarea țării, pentru victoria revoluției populare.

În anii construcției socialiste, îndeplinind cu nețărmurit devotament sarcini de mare răspundere, ai adus o valoroasă contribuție, împreună cu ceilalți conducători ai partidului, la întărirea politico-organizatorică a partidului, la opera de dezvoltare a economiei naționale și de ridicare a nivelului de trai al oamenilor muncii, la organizarea statului nostru socialist, cîștigînd stima și considerația întregului popor român.

Noi toți cunoaștem rolul de seamă pe care îl ai în activitatea Comitetului Central, în elaborarea politicii marxist-leniniste, creatoare a partidului nostru, în fundamentarea programului de desăvîrșire a construcției socialiste adoptat de Congresul al IX-lea al partidului, a măsurilor hotărîte de recenta Conferință Națională, îndreptate spre perfecționarea organizării și conducerii întregii vieți sociale, precum și în dezvoltarea științei, învățămîntului, artei și culturii.

În îndeplinirea înaltelor funcții încredințate de partid și popor se evidențiază preocuparea ta stăruitoare pentru dezvoltarea orînduirii noastre socialiste, întărirea unității dintre clasa muncitoare, țărănime și intelectualitate, a frăției dintre poporul român și naționalitățile conlocuitoare. Este bine cunoscută atenția neslăbită pe care o acorzi creșterii continue a rolului partidului ca forță conducătoare în societate, dezvoltării activității sale politice, organizatorice, ideologice și de formare a cadrelor, promovării principiului conducerii și muncii colective, întăririi unității rîndurilor partidului. Exigența și principialitatea partinică, studiul atent al realității, legătura strînsă cu organele de partid, obștești și de stat, cu masele largi populare, dinamismul și perseverența cu care muncești, constituie un exemplu însuflețitor.

Afirmarea viguroasă a României socialiste în concertul națiunilor lumii, prestigiul ei internațional sînt rezultatul politicii externe a partidului și statului nostru, la elaborarea și înfăptuirea căreia ai un remarcabil aport. Se bucură de aprecierea și sprijinul unanim al întregului popor activitatea neobosită pe care o desfășori în fruntea Comitetului Central al partidului pentru întărirea prieteniei și colaborării frățești a României cu toate țările socialiste, pentru dezvoltarea legăturilor de solidaritate internaționalistă cu partidele comuniste și muncitorești, cu forțele care luptă împotriva imperialismului, pentru unitatea sistemului socialist mondial și a mișcării comuniste internaționale. În același timp, desfășori o activitate rodnică pentru dezvoltarea relațiilor țării noastre cu celelalte state, indiferent de orînduirea lor socială, pentru afirmarea largă în viața internațională a principiilor independenței, suveranității, egalității în drepturi, pentru colaborare și prietenie între popoare.

La această aniversare jubiliară, prilej de bucurie pentru noi toți, te îmbrățișăm cu căldură și îți dorim, scumpe tovarășe Ceaușescu, noi succese în munca pe care o desfășori pentru înfăptuirea măreților idealuri ale partidului nostru, pentru propășirea patriei și fericirea poporului român, pentru triumful ideilor socialismului și păcii în lume.

COMITETUL CENTRAL AL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN
CONSILIUL DE STAT AL REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA
CONSILIUL DE MINIȘTRI AL REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

București, 26 ianuarie 1968

lumea

Nr. 6 (223) — 1 FEBRUARIE 1968

sumar

2 SĂPTĂMÎNA în telegrame

INTERVIUL NOSTRU

4 GHEORGHE RĂDULESCU, *vicepreședinte al Consiliului de Miniștri*: Conferința pentru Comerț și Dezvoltare

ARTICOLE ȘI CORESPONDENȚE

5 A II-a sesiune U.N.C.T.A.D. *Corespondență din New Delhi de la Petre Tănăsescu*

6 Convorbiri pe teme de actualitate. *Corespondență din Roma de la Radu Pascal*

7 Parlamentul și reducerea angajamentelor militare. *Corespondență din Londra de la John Gritten*

8 Nava spion „Pueblo" a eșuat. *Corneliu Vlad*

10 Bombe H printre ghețuri. *Mihai Matei*

12 Evoluția relațiilor iugoslavo—vest-germane. *Corespondență din Belgrad de la dr. Ranko Petkovici*

13 Ieri și azi la Pentagon. *Eugen Preda*

15 SFIO aprobă „fuzionarea totală". *Corespondență din Paris de la Georges Dascal*

18 Ogoarele continentului african. *Ileana Nicolaescu*

21 Stagiul național U.N.E.S.C.O. *Prof. univ. dr. docent Alexandru Balaci*

REPORTAJ PE GLOB

16 Volgograd. *Eugen Phoebus*

22 Ianuarie 1968. Cronică secundară. *Montaj realizat de Radu Cosașu*

CONTRAPUNCT

23 Bananoteismul. *Nicolae Minei*

24 H. MONTGOMERY HYDE: Camera 3603

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

27—31 The New York Times, The Washington Post, The Christian Science Monitor, West Africa, Newsweek, El Comercio, Pártélet

PROFIL

31 BERNARD ALBERT BONGO, președintele Republicii Gabon

POȘTA REDACȚIEI (32)

săptămîna

în telegrame

cairo

Prima etapă a deblocării navelor sub pavilion străin, rămase în zona Canalului de Suez în luna iunie 1967, la izbucnirea conflictului arabo-israelian, s-a încheiat prin reperarea obstacolelor din partea de sud. Vedetele egiptene care au efectuat operațiunile de sondare au ajuns la Port Tewfik, extremitatea sudică a canalului. Șeful Administrației Canalului, Ahmed Mashur, a anunțat că, în prezent, este în curs de sondare porțiunea nordică.

ryad

Vizita ministrului afacerilor externe al R.A.U., Mahmud Riad, în Arabia Saudită, pentru a înmîna regelui Feisal un mesaj din partea președintelui Nasser (privind problema yemenită), a încheiat turneul efectuat de Riad într-o serie de capitale arabe — Damasc, Beirut, Aman, Kuweit și Bagdad — pentru a discuta cu oficialitățile respective actuala situație din lumea arabă și Orientul Apropiat. Mahmud Riad intenționează acum să întreprindă un al doilea turneu în Africa de nord.

bruxelles

Perspectiva relațiilor cu caracter politic și economic între „cei șase" și Anglia a figurat pe agenda sesiunii de două zile (29 și 30 ianuarie) a Uniunii Europei Occidentale, la care participă reprezentanți ai țărilor membre ale C.E.E. și Marii Britanii, (negociatorul britanic pe lîngă C.E.E., lordul Chalfont și ministrul de externe George Brown au sosit, cu acest prilej, la Bruxelles), ca și a reuniunii parlamentarilor din șase țări ale A.E.L.S., desfășurată la Strasbourg, în ajunul deschiderii sesiunii Adunării consultative. În ciuda „vetoului francez", s-a pus din nou problema inițierii unor forme de cooperare între comunitatea europeană a „celor șase" și cei „șapte" din A.E.L.S.

lisabona

A început o nouă vizită demonstrativă — de genul celor organizate periodic în coloniile portugheze din Africa pentru a le reaminti subordonarea față de metropolă — a președintelui Portugaliei, amiralul Americo Thomas. Președintele va vizita Guineea-Bissau și apoi Insulele Capului Verde.

paris

În perspectiva conferinței U.N.C.T.A.D. de la New Delhi, Conferința bianuală a miniștrilor de finanțe ai celor 15 țări din zona francului (Franța

Alexei Kosîghin și Indira Gandhi la New Delhi, cu prilejul vizitei în India a președintelui Consiliului de Miniștri al U.R.S.S.

Addis Abeba. Președintele Tito și împăratul Haile Selassie în timpul convorbirilor iugoslavo-etiopiene

și 14 state afro-malgașe) a stabilit „pozițiile pe care fiecare țară va considera de datoria sa să le adopte". Comunicatul final subliniază necesitatea „sprijinirii eforturilor în vederea elaborării la New Delhi a unor propuneri realiste", în scopul creșterii reale „a ajutorului țărilor industrializate acordat țărilor în curs de dezvoltare".

washington

Cel mai „consistent" buget militar al S.U.A. de la sfîrșitul celui de-al doilea război mondial a fost anunțat de președintele Johnson pentru perioada 1 iulie 1968 — 1 iulie 1969. Din cifra globală de 79,8 miliarde dolari, 44 la sută din întregul buget federal, adică 26,3 miliarde, sînt alocate continuării războiului din Vietnam. „Sacrificiile din partea poporului american", anunțate de președintele Johnson ca fiind necesare pentru a face față problemelor „acestei perioade critice", se referă la aprobarea în Congres a legii privind majorarea impozitelor cu 10 la sută. Chiar în eventualitatea opoziției Congresului, ca în alte ocazii, sacrificiile nu sînt excluse, deficitul bugetar avînd perspectiva să se ridice la circa 20 miliarde dolari.

bonn

Lucrările Congresului Partidului liber-democrat din Republica Federală a Germaniei au început la Freiburg. Actualul președinte al liber-democraților, Erich Mende, care nu și-a depus condidatura în vederea realegerii, a făcut bilanțul celor opt ani în care a condus P.L.D. El a criticat guvernul de coaliție că nu a realizat încă nici un pas în privința raporturilor cu R.D. Germană, ca și proiectul cancelarului Kiesinger de introducere a legii electorale majoritare, care ar elimina P.L.D. din Bundestag (în prezent, acest partid ocupă numai 49 din cele 496 de locuri). Noul președinte al P.L.D. este Walter Scheel, fost ministru al cooperării economice în guvernul Erhard.

lagos

Se anunță succese ale forțelor federale nigeriene în cursul ofensivei actuale în sectoarele Onitsha și Enugu. Un comunicat din Lagos confirmă controlul instaurat asupra provinciei Calabar, situată între rîul Cross și frontiera cu Camerunul, și asupra localităților Udi (important centru administrativ situat la 20 km sud-vest de Enugu), Ugwu și Ikot — Okpora. Au fost înregistrate pierderi în rîndurile mercenarilor angajați de biafrezi.

bagdad

Situația din Orientul Apropiat va sta în centrul convorbirilor care vor avea loc cu ocazia vizitei în Franța a președintelui irakian Abdul Rahman Aref, anunțată pentru 7—10 februarie. Vor fi, de asemenea, abordate probleme privind stadiul relațiilor franco-irakiene, în vederea unei colaborări mai largi între cele două țări. Agenția France Presse anunță că așteptatele convorbiri se vor referi la livrările de petrol irakian către Franța.

delhi

Au reținut atenția convorbirile tripartite între primul ministru indian, Indira Gandhi, președintele R.S.F. Iugoslavia, Iosip Broz Tito, și președintele Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., Alexei Kosîghin. În cadrul întrevederilor, a avut loc un schimb de păreri asupra unor probleme internaționale importante, printre care situația din Asia de sud-est, războiul din Vietnam și criza din Orientul Mijlociu. De la New Delhi, președintele Tito a sosit la Addis Abeba, în timp ce premierul Kosîghin efectuează, începînd de la 31 ianuarie, o vizită în Afganistan.

manila

De data aceasta, nu va fi Manila ci Wellington (Noua Zeelandă), se anunță din surse diplomatice. Cei șapte vor fi însă aceiași : Statele Unite și aliații în războiul din Vietnam (Filipinele, Vietnamul de sud, Australia, Noua Zeelandă, Coreea de sud și Tailanda). Aceștia proiectează pentru luna aprilie o întîlnire a miniștrilor de externe în vederea pregătirii unei noi conferințe la nivel înalt.

Jens Otto Krag și Hilmar Baunsgaard, liderul partidului radical-liberal, însărcinat cu formarea noului cabinet danez

Beirut. Gunnar Jarring, reprezentantul secretarului general al O.N.U. în Orientul Apropiat, de vorbă cu dr. George Hakim, ministrul de externe al Libanului

interviul nostru

Gheorghe Rădulescu

vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri

Astăzi, în capitala Indiei, New Delhi, își deschide lucrările cea de-a doua Conferință a Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare. Cu acest prilej, redacția revistei „Lumea" s-a adresat tovarășului Gheorghe Rădulescu, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, conducătorul delegației Republicii Socialiste România la Conferință, cu rugămintea de a răspunde la unele întrebări privind caracterul și obiectivele Conferinței de la New Delhi.

Conferința pentru Comerț și Dezvoltare

— Cum apreciați că a evoluat situația țărilor în curs de dezvoltare de la prima sesiune a Conferinței O.N.U. pentru Comerț și Dezvoltare? În acest context, care este, după părerea dv., importanța actualei sesiuni de la New Delhi ?

— Prima Conferință O.N.U. pentru Comerț și Dezvoltare, organizată în 1964 la Geneva, a fost importantă în special sub trei aspecte.

În primul rînd, a permis înfăptuirea unui tur de orizont asupra situației economice extrem de serioase a țărilor care și-au dobîndit independența națională, ca urmare a prăbușirii sistemului colonial, a îngăduit identificarea principalelor probleme care se pun în fața lor.

În al doilea rînd, a dus la adoptarea unor recomandări care, aplicate, ar fi fost de natură să îmbunătățească mecanismul relațiilor comerciale și financiare internaționale.

În al treilea rînd, a decis completarea sistemului instituțional al O.N.U. cu un organism specializat pentru problemele comerțului internațional (Consiliul pentru comerț și dezvoltare).

Din păcate, unele din recomandările cele mai importante adoptate la Geneva nu au fost aplicate. Mecanismul relațiilor comerciale și financiare internaționale a continuat să acționeze în defavoarea țărilor mai puțin dezvoltate.

Cîteva cifre sînt semnificative. În prima jumătate a deceniului 1960—1970, în timp ce exportul mondial a crescut într-un ritm mediu anual de 7,8 la sută, exportul țărilor în curs de dezvoltare (abstracție făcînd de exporturile de petrol) n-a crescut decît cu 4 la sută pe an. Partea țărilor în curs de dezvoltare în exportul mondial a scăzut. Raporturile de schimb pe piața mondială s-au deteriorat provocîndu-le pierderi de substanță economică, iar situația financiară a țărilor în curs de dezvoltare s-a agravat. După datele publicate, datoria externă a acestor țări era în 1966 de patru ori mai mare decît în 1955.

În aceste împrejurări, Conferința de la New Delhi are menirea ca pe calea negocierilor să contribuie la găsirea unor soluții realiste, acceptabile pentru toți participanții, astfel încît să se oprească acest curs și să se facă din relațiile economice internaționale un instrument pus efectiv în slujba dezvoltării, a cooperării și înțelegerii între popoare.

— Ținînd seama de ordinea de zi provizorie a Conferinței, ce probleme considerați că ar trebui abordate pentru a opri procesul de deteriorare a pozițiilor economice ale țărilor în curs de dezvoltare și pentru a asigura o acțiune pozitivă a comerțului internațional în sensul dezvoltării economiei acestor țări ?

— Ordinea de zi a Sesiunii a II-a U.N.C.T.A.D. reunește numeroase probleme de interes general, răspunde unor preocupări actuale ale țărilor în domeniul comerțului și dezvoltării. După părerea noastră, pentru abordarea constructivă a acestor probleme, este necesar să se pornească de la faptul că lichidarea subdezvoltării este condiționată, în primul rînd, de mobilizarea de către fiecare țară a tuturor resurselor sale naționale. Aprecierea Cartei de la Alger care subliniază că „responsabilitatea pentru dezvoltarea țărilor în curs de dezvoltare revine, în primul rînd, acestor țări", oglindește o înțelegere realistă a principalei determinante a dezvoltării.

Cooperarea internațională nu se poate substitui efortului propriu al fiecărei țări ; ea trebuie astfel orientată încît să nu frîneze acest efort, ci să-l stimuleze. În acest sens, consider că dezbaterea problemelor cooperării economice, industriale și tehnice, sprijinirea procesului de creare a unor industrii de export în țările în curs de dezvoltare, de diversificare a producției lor, prin industrializare, precum și îmbunătățirea condițiilor de acordare a creditului extern — probleme înscrise pe ordinea de zi a Conferinței — ar putea contribui la sprijinirea eforturilor țărilor în curs de dezvoltare. De asemenea, punctele de pe ordinea de zi a Conferinței privind eliminarea barierelor care împiedică schimbul normal de bunuri între țări ; cele care tind spre stabilizarea piețelor și prețurilor la produsele de bază ; încheierea de acorduri internaționale pe produse ; înlesnirea exportului de produse semifinite și finite al țărilor care fac eforturi spre a se industrializa etc., pot, printr-o abordare constructivă, duce la cristalizarea unor soluții care să stăvilească înrăutățirea situației economice a țărilor în curs de dezvoltare.

— Ce contribuție a adus și va aduce și pe viitor România la sprijinirea eforturilor țărilor în curs de dezvoltare în sensul lichidării rămînerii lor în urmă ?

— România, făcînd ea însăși eforturi susținute în vederea dezvoltării economiei sale naționale, extinde relațiile de schimb comercial și de cooperare economică cu tot mai multe țări în curs de dezvoltare. Numai în anii 1960—1966, volumul schimburilor noastre comerciale cu țările în curs de dezvoltare din Asia, Africa și America Latină a crescut de aproape 2,5 ori, iar în cursul anului 1967 a marcat o nouă extindere. În intervalul dintre cele două sesiuni ale U.N.C.T.A.D., România a încheiat noi acorduri comerciale și de plăți, înțelegeri de cooperare economică și tehnică cu țările în curs de dezvoltare, ceea ce creează un cadru favora-

bil lărgirii importante în viitor a schimburilor economice reciproce. În acest sens, amintim spre ilustrare importantul acord de cooperare economică și tehnică pentru organizarea producției de tractoare în Iran ; recentele acorduri cu aceeași țară în alte domenii ale industriei și agriculturii ; înțelegerea recent stabilită cu India privitor la participarea țării noastre, în cooperare cu Franța, la livrări pentru construirea rafinăriei de la Haldia ; acordul de cooperare încheiat cu R.A.U. privind livrări de utilaje, instalații și asistență tehnică pentru construirea unor obiective industriale și exploatarea fosfaților, cu plata în produsele rezultate ; înțelegeri cu Siria pentru deschiderea și punerea în exploatare a unor mine de fosfat, precum și a unor instalații de încărcare în portul Tartous; contractul încheiat cu Algeria privind livrarea unor instalații de foraj și acordarea de asistență tehnică în domeniul extracției petroliere ; importante contracte încheiate cu Brazilia și Argentina privind livrarea de utilaj petrolier și acordarea de asistență tehnică prin specialiști, precum și numeroase alte înțelegeri de cooperare în producție, știință și tehnică, încheiate sau în curs de perfectare cu diferite țări. În cadrul activității sale viitoare pe tărîmul dezvoltării și adîncirii relațiilor de cooperare economică cu toate țările, indiferent de regimul lor politic și economic, România înțelege să atribuie în continuare atenția cuvenită extinderii schimburilor cu țările în curs de dezvoltare, considerînd aceasta o cale eficientă de a sprijini eforturile lor proprii pentru progres și bunăstare.

În spiritul acestor relații de prietenie, țara noastră a manifestat întotdeauna, în toate reuniunile internaționale, deplină înțelegere față de preocupările legitime ale țărilor în curs de dezvoltare de a-și accelera propria creștere economică. Se știe, de exemplu, că prima Conferință a Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare a reținut în documentele sale finale două dintre propunerile țării noastre, prezentate împreună cu alte delegații, privind livrările de echipament industrial pe credit, rambursabil prin cote-părți din producția obținută sau prin alte produse, precum și propunerea privitoare la încheierea de acorduri comerciale pe termen lung, pentru stabilirea și dezvoltarea schimburilor internaționale. Viața economică internațională, inclusiv experiența țării noastre, a adus în cei patru ani, care s-au scurs de la data ținerii primei sesiuni, suficiente și convingătoare dovezi asupra caracterului eficient, reciproc avantajos al utilizării celor două modalități în raporturile economice dintre state.

Dînd expresie concepției partidului și guvernului nostru cu privire la căile de extindere și adîncire a comerțului în interesul dezvoltării, în condițiile progresului furtunos al științei și tehnicii contemporane, delegația Republicii Socialiste România va atrage atenția Conferinței de la New Delhi asupra necesității de a se crea condiții favorabile pentru o cît mai largă răspîndire a formelor moderne de cooperare industrială, tehnică și științifică în practica relațiilor economice interstatale. Prezentînd o serie de propuneri proprii, delegația noastră va examina cu atenție propunerile celorlalți participanți, sprijinind toate propunerile de natură să promoveze schimburile internaționale în interesul progresului și înțelegerii între state, făuririi unui mecanism al relațiilor economice care să înlesnească fiecărui popor, mare sau mic, înfăptuirea propriilor sale năzuințe de progres într-o lume a păcii.

Corespondență din New Delhi de la Petru Tănăsescu

A II-a sesiune U.N.C.T.A.D.

La 1 februarie, aici, în capitala Indiei, New Delhi, se deschide una dintre cele mai importante conferințe economice internaționale din ultima vreme. La ea participă peste 130 de state, printre care și Republica Socialistă România. Delegația guvernamentală a țării noastre este condusă de tovarășul Gheorghe Rădulescu, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri.

Se apreciază că numărul participanților — diplomați, experți economiști, financiari etc. — ce vor sosi aici depășește cifra de 4 000 de persoane, acestora adăugîndu-li-se peste 1 200 de funcționari ai O.N.U.

Raportul asupra problemelor de ansamblu ce vor fi dezbătute de către cea de-a doua sesiune a Conferinței Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare va fi expus de către dr. Raul Prebisch, secretarul general al Conferinței. Încă înaintea deschiderii lucrărilor, delegațiile iau cunoștință cu interes de tezele Raportului și își pregătesc luările de cuvînt pe marginea lui.

Raportul secretarului general al Conferinței pleacă de la considerentul că „progresele științei și tehnicii oferă lumii a treia impresionante perspective, cu condiția ca ea să știe să le folosească în mod hotărît". În raport cu dezvoltarea vertiginoasă a științei și tehnicii pe plan mondial, este evident că țările în curs de dezvoltare au rămas considerabil în urmă față de țările dezvoltate, industriale, atît în ceea ce privește nivelul tehnicii folosite în producție, cît și în privința răspîndirii cunoștințelor — chiar a celor mai elementare — în rîndurile populației lor.

Principalele rămîneri în urmă se constată însă în mod direct în domeniul producției materiale, domeniu în care țările în curs de dezvoltare au avut și au de întîmpinat dificultăți considerabile în dezvoltarea lor economică, ceea ce l-a făcut pe dr. Prebisch să afirme că în anii care au trecut de la prima sesiune a Conferinței pentru Comerț și Dezvoltare se constată „o lipsă de dinamism a economiilor periferice", adică a economiilor naționale ale țărilor în curs de dezvoltare. Reluînd o idee exprimată adeseori de către dr. Prebisch, Raportul la cea de-a doua sesiune a Conferinței propune „o strategie globală a dezvoltării", cu alte cuvinte o acțiune concertată a țărilor slab dezvoltate și a celor dezvoltate. Obiectivele unei asemenea strategii — se afirmă în Raport — sînt legate de rezolvarea, în special, a trei grupe de probleme, și anume : tendința persistentă către dezechilibru exterior ; în al doilea rînd, deficitul resurselor pentru investiții; în sfîrșit, vulnerabilitatea exporturilor țărilor în curs de dezvoltare. Secretarul general al Conferinței consideră că rezolvînd aceste probleme țările în curs de dezvoltare vor reuși să-și accelereze ritmul de creștere a economiei lor.

Dezbătînd măsurile concrete menite să rezolve complexele probleme care stau în fața țărilor în curs de dezvoltare, Raportul propune o serie de mijloace menite să accelereze exporturile țărilor producătoare de materii prime, considerînd că în această privință un rol important l-ar putea juca politica comercială a țărilor dezvoltate : „Pe plan comercial, este necesar ca țările industriale să deschidă mai larg piețele lor exporturilor țărilor periferice". Dar, adaugă Raportul, „aceasta nu ar fi suficient pentru rezolvarea problemei dezechilibrului exterior. Este necesar, de asemenea, ca țările respective să dea dovadă concretă că sînt hotărîte să folosească posibilitățile comerciale care le sînt oferite", în special pe calea diversificării economiei lor naționale, pe calea lărgirii relațiilor economice cu exteriorul, pe calea sporirii competitivității mărfurilor lor pe piața internațională.

Raportul dă o atenție deosebită problemelor financiare, considerînd că țările dezvoltate ar trebui să-și sporească aportul asistenței financiare pe care o acordă țărilor în curs de dezvoltare. Totodată, țările în curs de dezvoltare — se arată în Raport — trebuie să-și propună mobilizarea progresivă a propriilor lor resurse pentru a-și acoperi deficitul financiar intern și extern. În concluzia acestui capitol, Raportul menționează că unul din marile obiective ale strategiei globale a dezvoltării trebuie să fie „combinarea aportului resurselor internaționale cu mobilizarea resurselor interne de investiție".

Aici, la New Delhi, se apreciază că Raportul secretarului general al Conferinței pentru Comerț și Dezvoltare poate servi ca o bază de discuție pentru cristalizarea unor puncte de vedere comune ale țărilor în curs de dezvoltare și ale celor dezvoltate. Desigur, este prematur să se aprecieze în momentul de față direcțiile în care se vor realiza acorduri între cele două grupuri mari de țări ale lumii, dar, așa cum se subliniază încă de pe acum, ceea ce va putea asigura un rezultat pozitiv Conferinței va fi spiritul constructiv de cooperare internațională, participarea activă a delegațiilor la găsirea punctelor de vedere comune în elaborarea de soluții realiste pentru asigurarea dezvoltării economice și sociale a tuturor țărilor lumii.

New Delhi, 31 ianuarie

De la trimisul nostru la Roma, Radu Pascal

Convorbiri pe teme de actualitate

Se poate spune că viața politică — ceea ce înseamnă în prezent o intensă activitate diplomatică externă, confruntări între partidele sau fracțiunile parlamentare, — este trăită la Roma cu egală participare și de „cercurile politice" și de „omul de pe stradă", cele două entități cu care ziarele și-au obișnuit de mult lectorii. De altfel, nu-ți este dat să întîlnești în numeroase alte capitale fenomenul care aici nu poate să nu-ți rețină atenția : un număr extrem de mare de oameni citind ziarele pe stradă, în tramvaie sau în mașini ori așteptîndu-le cu nerăbdare apariția.

Este implicită, în această atitudine, o apreciere măgulitoare la adresa colegilor de breaslă italieni.

Întîlnirile cu unii dintre ei au constituit, de altfel, cîteva din cele mai interesante momente ale călătoriei mele în Italia, discuțiile purtate cu aceste prilejuri dovedindu-se revelatoare pentru ilustrarea multiplelor probleme și preocupări actuale ale Italiei.

SUB SEMNUL ALEGERILOR

Unul dintre acești colegi este Francesco Gozzano, reputat ziarist al influentului cotidian „Avanti", organul Partidului socialist unificat.

Dl Gozzano este șeful redacției de politică externă. A început însă prin a-mi vorbi despre politica internă italiană.

Într-un fel, era firesc, pentru că pregătirile electorale îi solicită acum nu numai pe oamenii politici, ci și pe comentatorii italieni în ansamblul lor, indiferent de domeniul principal al preocupărilor lor. Iar — cu cuvintele interlocutorului meu — Partidul socialist unificat este unul din marile semne de întrebare ale acestor alegeri.

Care sînt rațiunile unificării socialiștilor lui Nenni cu social-democrații lui Saragat ? În ce măsură va corespunde intenția autorilor unificării cu doleanțele alegătorilor ? Cert este că programul cu care s-a prezentat noul partid nu a fost întru totul îndeplinit, iar între cele două formațiuni unificate — așa cum constatau chiar și socialiștii — există încă suficiente asperități, fapt care ar putea avea un efect asupra alegătorilor. Unificarea — preciza dl Gozzano — s-a făcut deocamdată pe un plan mai curînd tehnic, iar în prezent partidul trece printr-o perioadă de „rodaj". Nu este însă mai puțin adevărat că ea a însemnat unul dintre cele mai semnificative acte ale politicii interne italiene din ultima vreme.

Punînd accentul pe perspectiva luptei electorale, Giuseppe Boffa, cunoscutul ziarist de la „L'Unita", ne arăta în discuția avută că Partidul comunist, ca principala opoziție din țară — își va concentra forțele nu împotriva socialiștilor, ci a democrației creștine. De altfel, același lucru l-a confirmat în discuția pe care am avut-o cu el și Marcello Gilmozzi, redactorul șef al ziarului „Il Popolo", organul Partidului democrat-creștin.

Prin unificare și colaborare guvernamentală, P.S.U. a făcut oare un pas spre opțiunile democrației creștine ? Socialiștii s-au transformat — îmi răspunde dl Gilmozzi : Ei — ni se dă de înțeles — ar fi fost nevoiți în cele din urmă să accepte teze democrat-creștine, verificate de experiența guvernamentală. Într-adevăr, în relațiile cu socialiștii, democrații-creștini uzează deseori de argumentul îndelungii lor experiențe de conducere : aproape 25 de ani — precizează dl Gilmozzi — față de cei 5 ai socialiștilor.

În momentul de față, între cei doi parteneri guvernamentali nu există însă conflicte acute de păreri. (Dl Gozzano, în afară de cîteva chestiuni strict interne, îmi indică unele puncte divergente mai ales în probleme externe, ca de pildă atitudinea față de Vietnam — la socialiști, de condamnare întrucîtva mai netă a acțiunilor americane, la democrat-creștini o atitudine mai rezervată). Nuanțe marcate mergînd pînă la opinii divergente se manifestă însă în interiorul fiecăruia dintre aceste partide. Și este cunoscut rolul politic pe care îl au în Italia nenumăratele „correnti". În stagiunea politică actuală, spre deosebire de socialiști, democrația creștină se prezintă însă mai unitară. Astfel, după Congresul național al partidului și, în apropierea alegerilor, se poate observa un oarecare „armistițiu" între curentul de stînga „forze nuove" și majoritate.

Aceasta nu înseamnă că au fost definitiv aplanate diferențele. În ce privește opțiunile de politică externă — crede, de pildă, Boffa, — se remarcă orientarea lui Fanfani spre o anume autonomie — desigur, limitată — față de americani. Cît despre socialiști, aceștia prezintă în continuare un evantai destul de larg de opinii mergînd de la stînga lui Lombardi, care dorește o revizuire mai pronunțată a alianței atlantice, pînă la De Martino, secretarul partidului, mai prudent în afirmații și mai apropiat de atitudinea mai reticentă față de asemenea teme a democraților creștini.

O problemă specific italiană care îi preocupă în primul rînd pe democrați creștini (și aceasta, mai ales înaintea alegerilor) este relația între Vatican și politică.

Într-adevăr — îmi explica și dl Gilmozzi — evoluția Bisericii catolice a contat ca un fapt înnoitor și în evoluția vieții politice italiene. Dacă după război — spunea el — biserica era ancorată aproape în exclusivitate treburilor politice italiene, punîndu-și pecetea pe acțiunile partidelor și guvernelor, iar Pius al XII-lea era considerat un „papă al războiului rece", ulterior, sub impulsul unor remarcabile transformări istorice și de mentalitate, biserica s-a orientat spre declararea atașamentului ei la cauza păcii, a rezolvării marilor probleme ale omenirii contemporane. Ultimele acțiuni ale papei Paul al VI-lea și, cu deosebire, enciclica „Populorum progressio" au dat o orientare mai clară acestei direcții. Îi rămînea, astfel, democrației creștine un important cîmp de activitate, i se dădea posibilitatea unor mai profunde transformări.

Toate acestea sînt probleme pe care opinia publică, ziarele italiene le dezbat cu pasiune. Mai ales, în aceste zile cînd Roma se dăruie — am putea spune — cu fervoare, actualului moment politic național : dezbateri în Senat și în Parlament, într-un cuvînt, tot ceea ce dă culoare și vitalitate vieții politice interne, în apropierea unei campanii electorale, așteptată aici de toată lumea cu nerăbdare.

ROMA DIPLOMAȚIEI DESCHISE

Firește, abordînd și temele politicii externe italiene, interlocutorii au ținut să-și exprime de la început bunele impresii păstrate în urma vizitei la Roma a premierului român Ion Gheorghe Maurer și ministrului de externe Corneliu Mănescu. Toți ne-au vizitat țara și sînt la curent cu transformările și succesele înregistrate de România, cu politica ei externă.

Evoluția relațiilor româno-italiene — apreciază majoritatea comentatorilor — constituie un fapt pozitiv, atît pe planul raporturilor bilaterale, cît și în contextul, mai larg, european. Întrevederile de la Roma — scria în „Il Popolo" Marcello Gilmozzi — „confirmă consolidarea unor legături care merg de la simplul fapt economic, pînă la a interesa mai vaste orizonturi, politice și umane, care sînt în același timp orizonturile destinderii". Făcînd un succint bilanț al relațiilor Italiei cu țările din răsăritul Europei, el își exprima opinia că — în lumina recentelor vizite la Roma ale primului ministru iugoslav Spiljak, primului ministru român Ion Gheorghe Maurer și a apropiatei vizite a ministrului de externe bulgar — „s-a evidențiat o împletire de interese, de simpatie, de reciprocă îmbinare de interese pe planul economic, prin care s-ar putea contura o nouă dimensiune regională a unui dialog pozitiv". Ceea ce — sublinia el — corespunde intereselor reale ale unei normalizări europene ce poate să-și găsească, în asemenea forme de apropiere și dialog — elementele de stabilitate, cooperare și interdependență în care sînt implantate rădăcinile unei perspective noi pentru Europa, un mod realist de a așeza premisele pentru o progresivă depășire a blocu-

rilor pe calea anevoioasă a creării unui sistem de autentică securitate europeană". E o temă pe care o dezvoltă și Boffa în „L'Unita" : „Orice pas — scrie el — îndreptat spre îmbunătățirea relațiilor dintre Italia și țările socialiste din Europa răsăriteană e pozitiv pentru țara noastră nu pentru că de la aceste raporturi ar trebui să așteptăm totul, dar pentru că știm că ele își pot aduce o mai mare contribuție la progresul păcii și destinderii pe continentul nostru". Punînd în valoare aceeași idee, e semnificativ și titlul pe care îl dă Francesco Gozzano articolului său despre încheierea vizitei delegației române : „Să amplificăm dialogul despre Europa".

În general, în Italia se constată — și vizita delegației române a stimulat comentariile pe această temă — o deosebită sensibilitate față de actualitatea problemelor europene. Acestea sînt resimțite sub un dublu aspect : pe de o parte, atașamentul față de comunitatea economică vest-europeană, sprijinul necondiționat dat intrării Marii Britanii în Piața comună și, pe de altă parte, tendința din ce în ce mai marcată în unele cercuri politice spre o „deschidere" cît mai largă în direcția înfăptuirii unei securități europene, vizînd spațiul politic al întregului continent (în acest sens se bucură de un ecou favorabil ideea realizării — dar „numai la momentul potrivit" — a unei eventuale conferințe pentru securitatea europeană).

Diplomația italiană caută însă, într-un fel, să demonstreze existența unei interdependențe între cele două planuri : o lărgire a Pieței comune — se spune la nivel guvernamental — ar fi, deopotrivă, o premisă pentru o mai cuprinzătoare unitate europeană, și — se adaugă — pentru o mai pronunțată „independență politică" și economică față de influența Statelor Unite. Criticii — în special cei de stînga — sînt însă de părere că exacerbarea noțiunii de integrare vest-europeană și a acțiunilor îndreptate în acest sens ar avea ca scop (cum explica de pildă Boffa) tocmai mascarea intenției de a nu se angaja pe drumul unei mai mari degajări față de americani : prin sprijinirea integraționismului vest-european, Italia s-ar opune astfel tezelor lui de Gaulle și, implicit, la tot ceea ce conțin ele antiatlantic și anti-american.

Sînt desigur raționamente diferite care răspund unor orientări politice diferite. Fără a intra în analiza lor, este însă simptomatic că, și într-un caz și în celălalt, ideea realizării securității pe continentul nostru (indiferent de modalitățile întrevăzute) se dovedește a fi punctul de referință indispensabil, elementul vital al oricărei discuții despre Europa.

Am avut astfel, prin convorbirile acestea, prin contactul direct cu mișcarea de idei italiană, conștiința unei Rome a diplomației deschise. Deschisă spre lumea dinafară : cu interes și, poate, cu o anume curiozitate. O Romă care înțelege și redescoperă autenticele dimensiuni ale Europei, care caută răspunsul marilor întrebări ale vremii noastre.

Roma, 31 ianuarie

Corespondență din Londra de la John Gritten

Parlamentul și reducerea angajamentelor militare

Dezbaterile parlamentare de săptămîna trecută au ocazionat un ultim asalt al opoziției conservatoare împotriva reducerilor anunțate la capitolul cheltuielilor militare. În Camera Lorzilor — care, imună la fluctuațiile electorale, continuă să fie dominată numeric de conservatori — măsurile anunțate la 16 ianuarie au fost respinse (decisivă este însă atitudinea Camerei Comunelor) ; în Camera Comunelor, unde a fost examinată politica externă a guvernului, conservatorii au avut în față o majoritate mult mai fermă decît cu o săptămînă înainte.

Explicația este simplă : dacă atunci cînd reducerile au fost prezentate ca un pachet compact, unii deputați laburiști de stînga — ca și liberalii — obiectau la reducerea cheltuielilor sociale, acum, cînd dezbaterea s-a referit numai la politica externă, partidul de guvernămînt a prezentat un front unit. Rezultatul votului (liberalii fiind și ei în favoarea reducerii angajamentelor militare) a fost net favorabil guvernului : 327 la 227.

Conservatorii — care promiseseră încă de la 17 ianuarie că vor restaura prezența „la est de Suez" de îndată ce ar avea posibilitatea să o facă — au dat un asalt, spectaculos prin violența sa dar inutil, împotriva a ceea ce consideră a fi o pierdere de prestigiu. Chiar și tulburările cu caracter intern și nici măcar politic din insula Mauritius au servit argumentației conservatoare, purtătorii de cuvînt ai opoziției amintind că trupele britanice deplasate din Malayezia pe insulă, săptămîna trecută, nu ar putea să mai acționeze în același fel după 1971. Exponenții punctului de vedere guvernamental au încercat însă să nu lase nici o îndoială asupra caracterului irevocabil al retragerilor proiectate. „Consider — a spus ministrul apărării Healey — că în politica externă și cea militară noi manifestăm un realism nou și necesar, încetind să ne luăm dorințele drept realități — eroare care a caracterizat guvernele postbelice". Intervenția ministrului de externe Brown a reliefat considerentele, în special economice, care au determinat revizuirea angajamentelor militare : „Am luat aceste măsuri privind apărarea — a spus el — avînd în vedere sănătatea economică a Marii Britanii". Noțiunea de „considerent economic" se lărgește însă dacă menționăm un alt pasaj al intervenției ministrului de externe : „Viitorul Marii Britanii — a spus dl Brown — va depinde mult mai mult de comerțul nostru, de mărfurile pe care le vom produce și de tehnologia pe care o vom elabora, decît de sunetul trompetelor noastre în țări îndepărtate". Cu cîteva zile înainte, referindu-se la menținerea prezenței militare în Europa, ministrul de externe britanic arăta că Anglia nu înțelege să-și arate interesul pentru continent exclusiv sub forma acestei prezențe.

Din dezbaterile care nu s-au referit la revizuirea angajamentelor militare, este cazul să relevăm precizările premierului Wilson cu privire la vizita făcută, la începutul săptămînii trecute, la Moscova. Primul ministru a caracterizat convorbirile avute cu conducătorii sovietici ca fiind „extrem de folositoare, așa cum vor fi și în viitor", și a apreciat că o conferință cu privire la securitatea europeană „ar putea fi utilă, cu condiția să fie adecvat pregătită și consacrată unor discuții constructive".

Londra, 30 ianuarie

Amintore Fanfani, ministrul afacerilor externe al Italiei, și lordul Chalfont, ministru de stat britanic, la reuniunea U.E.O. (Uniunea Europei Occidentale) de la Bruxelles

reflector

94 LA SUTĂ

„Pentru că mulți dintre prietenii mei spuneau că se vor opune recrutării, m-am gîndit să obțin unele cifre", a explicat Stephen Lerner, redactorul șef al ziarului „Crimson", editat de studenții de la Universitatea Harvard. Rezultatul s-a dovedit a fi atît de senzațional încît a fost reprodus de întreaga presă americană : din 529 de studenți interogați, 94 la sută au declarat că dezaprobă războiul dus de S.U.A. în Vietnam, 59 la sută au spus că vor face „un efort hotărît pentru a evita serviciul militar", iar 22 la sută au susținut că preferă să fugă din țară sau să fie condamnați la închisoare decît să se supună recrutării. „Printre studenți — conchide «Crimson» — starea de spirit antirăzboinică este mult mai răspîndită decît s-ar fi putut presupune". Decanul universității, Fred Glimp, este dispus să accepte ideea că nu toți studenții vor acționa așa cum promit acum. „Nu se poate însă tăgădui, a continuat el, că războiul e nepopular". De altfel, decanul Fred Glimp este unul din cei 4 190 de universitari care au cerut de curînd președintelui Johnson să procedeze la dezescaladare și să inițieze tratative de pace în Vietnam.

ÎNTRE HOLLYWOOD ȘI NIGERIA

O firmă din Hollywood specializată în publicitatea cinematografică a făcut o primă încercare de a acționa pe scena politică. Rezultatul a fost exact contrar celui scontat. Pentru a atrage simpatia opiniei publice americane de partea secesioniștilor din Nigeria de est, conduși de colonelul Odumegwu Ojukwu, firma respectivă a organizat călătoria clandestină a unui grup de ziariști pe traseul urmat în mod obișnuit de armele destinate secesioniștilor. Această călătorie între Lisabona și Port Harcourt le-a demonstrat însă participanților un singur lucru și anume că, în ciuda dezmințirilor oficiale, Portugalia este principalul sprijin al colonelului Ojukwu. Aviatorii au explicat ziariștilor că Portugalia admite activitatea a două grupuri de aprovizionare cu arme, care fac naveta între Lisabona și Port Harcourt. Un grup este format din americani dispunînd de trei avioane, care efectuează patru curse pe săptămînă. Al doilea grup, care dispune de un număr necunoscut de avioane, este format din rhodesieni și din cîțiva francezi. Aviatorii sînt plătiți generos în monedă portugheză.

VERTIPORTURI ?

Complicatei probleme a parcării mașinilor i se va adăuga în curînd cea a parcării... avioanelor. În orașe ca Los Angeles, New Orleans sau Chicago, lipsa de spațiu se și face simțită. Cu cei 24 milioane de pasageri în 1966, Chicago bate toate recordurile mondiale. Nu există practic posibilități de a mări pistele existente sau de a se construi altele noi fără a se pune în pericol sănătatea cîtorva milioane de oameni. S-a observat însă că cele trei orașe au o caracteristică comună : sînt așezate fie în vecinătatea unui lac, fie în apropierea oceanului. De aici, ideea arhitecților de a construi, la o distanță de 8 pînă la 15 km. de țărm, vertiporturi — port-avioane gigant. Legătura cu pămîntul ar fi realizată prin viaducte rutiere și feroviare sau prin elicoptere. Pînă în prezent însă, arhitecții s-au oprit la faza „proiect". Fără a aborda — din prudență — chestiunea prețului.

Nava-spion „Pueblo" a eșuat

În punctul situat la 39°17'04" latitudine nordică și 127°46'09" longitudine estică, în Marea Coreei de Răsărit, la 7,6 mile de insula Riado și 10 mile de insula Zungdo — teritorii ale R. P. D. Coreene — nave de patrulare aparținînd marinei militare a Armatei Populare Coreene au surprins în apele teritoriale ale țării și capturat, în ziua de 23 ianuarie, după un schimb de focuri, nava-spion americană „Pueblo".

Așa cum a reieșit în mod limpede, nava „Pueblo" îndeplinea activități de spionaj împotriva R. P. D. Coreene, stat independent și suveran. Un asemenea act reprezintă o încălcare fățișă a independenței și suveranității R.P.D. Coreene, a normelor dreptului internațional și ale relațiilor dintre state, o acțiune care contravine în mod flagrant intereselor păcii și securității în lume, atmosferei de destindere internațională. Agenția Centrală Telegrafică Coreeană relevă că nava „avea la bordul ei o mitralieră antiaeriană, zeci de arme de foc, cantități mari de muniții, arme și echipament pentru activități de spionaj". Vasul american, scria ziarul „Nodom Sinmun" la 26 ianuarie, „a spionat dislocarea navelor militare ale Armatei Populare Coreene, dispozitivul obiectivelor militare și forțelor armate, a măsurat adîncimea apei și curenții marini în apele de litoral ale țării noastre și a desfășurat și alte activități de spionaj". Arătînd că este vorba de o provocare gravă, ziarul scrie că măsurile întreprinse de navele militare ale Armatei Populare Coreene au fost măsuri legitime de autoapărare, pe deplin justificate.

În aceeași zi, căpitanul navei-spion americane, Lloyd Mark Bucher, recunoștea, în cadrul unei conferințe de presă, că „Pueblo" a comis „acte de agresiune, de violare a normelor elementare ale dreptului internațional" și dădea amănunte asupra desfășurării ultimei sale misiuni. „Pueblo" — a relatat el — a părăsit în decembrie 1967 portul japonez Sasebo, iar la 17 ianuarie a ajuns în apele teritoriale ale R. P. D. Coreene. „Am simțit neliniște și ezitare cînd ne-am apropiat de coasta R. P. D. Coreene, știind că apărarea sa de coastă este foarte puternică și că am pătruns prea adînc în apele ei teritoriale". În apropierea insulei Ho, în fața portului Vonsan, au apărut nave de patrulare ale Armatei Populare Coreene. „Am intrat imediat în stare de luptă și am tras asupra lor— continuă ofițerul american. Întrucît primisem ordinul de a nu ne lăsa capturați cu nici un preț, am făcut eforturi pentru a ne îndepărta, dar nu am reușit. Am cerut ajutor bazelor militare din Coreea de sud și Japonia, dar nu l-am primit".

În ziua următoare capturării vasului-spion, în capitala S.U.A. s-a înregistrat o activitate intensă (care avea să continue, de altfel) menită, observau unii ziariști occidentali, să preîntîmpine sau măcar să contracareze așteptata reacție de dezaprobare a opiniei publice americane și internaționale față de acțiunile lui „Pueblo". Președintele Johnson s-a întîlnit cu membrii Consiliului Național al Securității, P. Goulding, ministru adjunct al apărării și principalul purtător de cuvînt al Pentagonului, a respins afirmațiile cuprinse în mărturisirile căpitanului Bucher, purtătorul de cuvînt al Departamentului de Stat McCloskey, a făcut cunoscut că Statele Unite continuă să folosească canalele diplomatice corespunzătoare în vederea reglementării crizei, iar reprezentantul permanent al S.U.A. la Națiunile Unite, Arthur Goldberg, a avut o nouă întrevedere (precedenta se produsese la 23 ianuarie) cu secretarul general al O.N.U., U Thant. Tot în aceeași zi, s-a aflat că port-avionul nuclear „Enterprise", cea mai mare navă a marinei militare americane, care se afla în drum spre Vietnam după ce făcuse o escală în portul japonez Sasebo, și-a deviat itinerarul, îndreptîndu-se spre Marea Japoniei.

Peste cîteva zile, la 26 ianuarie, președintele Johnson formula, într-o scurtă declarație televizată, atitudinea oficială a Statelor Unite față de capturarea navei „Pueblo". După ce a încercat să nege răspunderea ce revine militarilor americani pentru provocarea serioasă întreprinsă în apele teritoriale ale R. P. D. Coreene, președintele Johnson a expus preocupările guvernului american în ce privește acest subiect, distingînd două aspecte : 1) prezentarea problemei în fața Consiliului de Securitate (întrunit, la cererea Statelor Unite, în aceeași zi) și folosirea unor mijloace diplomatice ; 2) adoptarea unor măsuri pentru ca forțele militare ale S.U.A. să fie „pregătite pentru orice situație neprevăzută".

În analizele lor asupra situației, comentatorii de presă occidentali s-au referit direct sau implicit la poziția oficială a Statelor Unite și, cu deosebire, la această declarație a președintelui Johnson.

Pe marginea tezei oficiale potrivit căreia nava „Pueblo" s-ar fi aflat „în mare deschisă", observatorii au relevat că Administrația n-a considerat necesar să-și sprijine cu argumente afir-

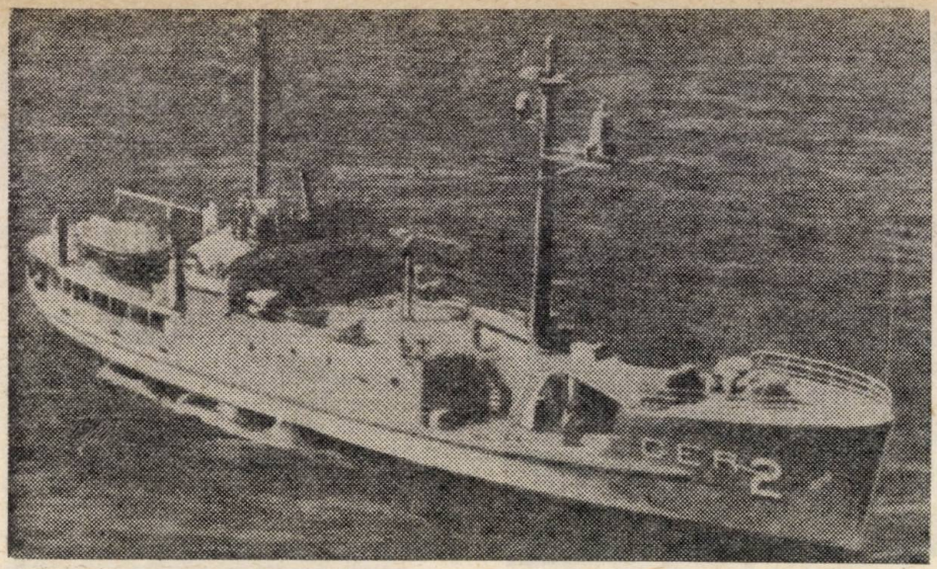

Vasul „Pueblo“

Locotenentul comandor Lloyd M. Bucher, căpitanul vasului „Pueblo“, redactîndu-și declarația făcută la Phenian

mația, ceea ce o face din capul locului vulnerabilă. Mergînd mai departe, „Washington Post“ critică în principiu procedeul de a nu oferi opiniei publice americane un minimum de informații atunci cînd este vorba de un eveniment cu implicații serioase. (Reproducem, la rubrica „Puncte de vedere“, acest articol).

Alte ziare, mulțumindu-se să se limiteze strict la datele oferite de sursele oficiale americane asupra amplasării vasului în momentul capturării sale, au descoperit, totuși, neconcordanțe ireconciliabile. O asemenea operațiune, de confruntare a diverselor versiuni oficiale asupra desfășurării evenimentului de la 23 ianuarie, a întreprins ziaristul britanic Richard Scott de la „Guardian“.

Încercarea Washingtonului de a prezenta nava „Pueblo“ ca fiind un vas cu pretinse misiuni științifice, „oceanografice“, a trebuit să eșueze total ; în fața dovezilor clare că „Pueblo“ îndeplinea misiuni de spionaj, o oficialitate de la Pentagon nu putea decît să confirme că vasul capturat se îndeletnicea, ca și alte nave de acest fel, cu „culegerea de informații“, misiuni care, aprecia tot el, au devenit obișnuite. Din cuvintele demnitarului american reiese că asemenea acțiuni nu au un caracter incidental, ci premeditat, ele încadrîndu-se într-un „sistem global“.

În ce privește măsurile militare anunțate de președintele Johnson, parte din ele erau deja cunoscute la ora transmiterii prin rețeaua de televiziune a declarației prezidențiale. Cu o zi înainte , se anunțase mobilizarea a 14 787 de rezerviști din aviația militară, dîndu-se ca posibilă chemarea sub arme în viitorul apropiat și a unor trupe terestre. În zona unde se află port-avionul „Enterprise“ se îndreptau, zilele trecute, după diverse surse japoneze și sud-coreene, alte nave americane, între care crucișătorul „Canberra“ și port-avionul „Yorktown“.

Sporirea potențialului militar al Statelor Unite în Extremul Orient , în mobilurile și urmările ei, este atent analizată în presa internațională. Deși, în mod oficial, mobilizarea rezerviștilor a fost prezentată ca fiind legată direct de capturarea navei „Pueblo“, oameni politici americani și diferiți comentatori au considerat că această măsură are implicații mult mai adînci. Opinia senatorului William Fulbright este că rezerviștii din cadrul forțelor aeriene proaspăt mobilizați vor fi folosiți în realitate pentru războiul din Vietnam. (Washingtonul, transmitea U.P.I., duce lipsă de piloți în Vietnam). Discutînd intensificarea efortului militar american prilejuit de capturarea lui „Pueblo“, corespondentul Agenției France Presse, Francis Lara, viza o sferă și mai largă. „Se consideră — scria el —că incidentul va prilejui o reactualizare destul de dramatică a marilor probleme militare din Asia (ale S.U.A. — n.n.), pentru ca, în sfîrșit, și fără prea mari dificultăți, americanii să fie făcuți să înțeleagă că situația din Asia le cere să se lipsească de puțin unt“. Cu alte cuvinte, situația creată de capturarea lui „Pueblo“ urmează să servească drept pretext pentru a cere noi sacrificii poporului american impuse de intensificarea escaladării militare a S.U.A. în *întreaga* Asie de sud-est.

Raportarea evenimentelor petrecute în apele de țărm ale R. P. D. Coreene la situația din sud-estul Asiei, cu deosebire la agresiunea americană împotriva poporului vietnamez, oglindește totodată o condiționare reciprocă ; climatul profund dăunător păcii și securității provocat și întreținut de intervenția militară a S.U.A. în Vietnam poartă în germene consecințe periculoase pentru întreaga zonă geografică a Asiei de răsărit și, în ultimă instanță, pentru ansamblul vieții internaționale. Este ceea ce sublinia, alături de alte publicații, și ziarul francez „La Nation“, cînd scria : „În ultimii ani, conflictul vietnamez pune problema păcii sau a războiului laolaltă cu urmările pe care le atrage în mod fatal ; «Pueblo» este una din aceste urmări“.

Relevînd gravitatea situației create prin trimiterea unei nave-spion în apele teritoriale ale R. P. D. Coreene și a adoptării unor măsuri pripite sau a recurgerii la mijloace violente pentru recuperarea vasului „Pueblo“, factori de răspundere din S.U.A. (între ei, senatorii Fulbright, R. Kennedy, Allender) și ziare americane influente („New York Times“, „Washington Post“, „Wall Street Journal“) au recomandat reținere și moderație, excluderea folosirii forței pentru rezolvarea crizei, delimitîndu-se prin aceasta de adepții soluțiilor extremiste (între „ulii“ s-a detașat Mendel Rivers, președintele comisiei pentru armament a Camerei Reprezentanților care cerea „fixarea unei date limite pentru restituirea lui «Pueblo» după depășirea căreia S.U.A. să treacă la represalii“).

Străduindu-se să justifice misiunea navei-spion „Pueblo“, S.U.A. au supus problema Națiunilor Unite, cerînd convocarea Consiliului de Securitate. (Cu cîteva zile înainte, o oficialitate a O.N.U., relata France Presse, declara că organizația internațională „nu se poate solidariza cu actele flotei americane care operează în largul coastei coreene“). Cabinetul de Miniștri al R.P.D. Coreene a subliniat într-o declarație, în mod cu totul îndreptățit, că problema nu este de competența O.N.U. „Apărarea securității și suveranității în cazul lezării lor de către oricare inamic constituie un drept inviolabil al fiecărui stat independent și o chestiune internă în care nimeni nu se poate amesteca“, se arată în declarație.

În ce privește încercarea Administrației de a se disculpa de răspunderea care îi revine pentru situația creată, numeroase ziare reamintesc în aceste zile că prezența militară americană în Coreea de sud, instalarea și menținerea de baze militare în Extremul Orient de către S.U.A. sînt surse permanente de încordare în regiune, periclitează în fiece moment pacea și securitatea ei. Interesele poporului coreean, ale tuturor popoarelor cer respectarea strictă a normelor relațiilor dintre state, a drepturilor lor suverane, excluderea recurgerii la forță și tratarea cu calm și rațiune a tuturor problemelor. Se impune cu tărie respectarea deplină a independenței și suveranității R.P.D. Coreene, curmarea oricăror acțiuni provocatoare care lezează drepturile legitime ale poporului coreean și pun în primejdie pacea.

Pronunțîndu-se din nou, cu acest prilej, împotriva oricăror încălcări ale normelor relațiilor internaționale, condamnînd actul de provocare la adresa R. P. D. Coreene, țara noastră apreciază că soluția ce se impune este rezolvarea calmă, cu spirit de răspundere, prin excluderea forței, a problemelor puse de acțiunea „Pueblo“, în interesul păcii și securității acestei regiuni, în interesul întregii comunități internaționale.

Corneliu VLAD

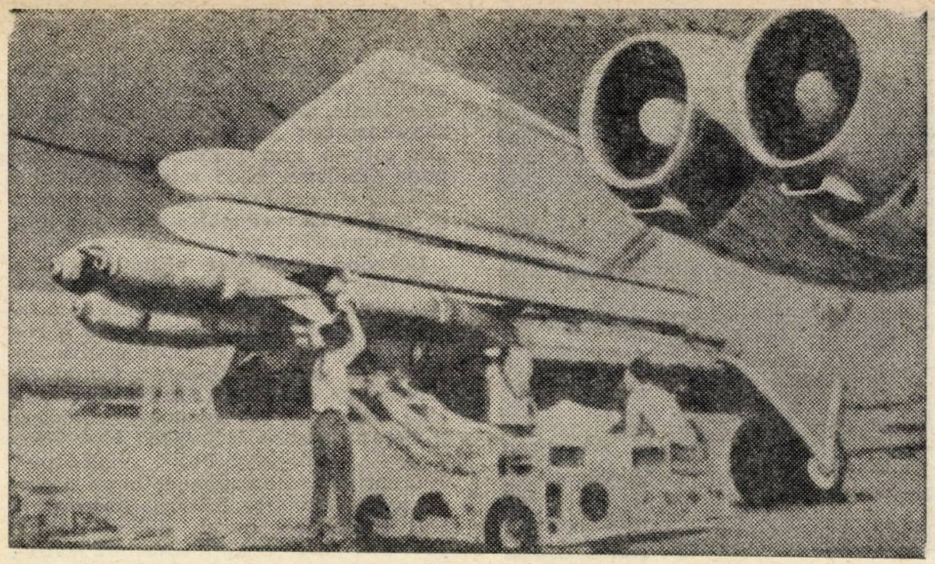

Un avion de tipul B-52. In mod obișnuit, încarcă sub aripi bombe „de tip clasic". Avionul prăbușit la Thule avea însă o încărcătură nucleară

BOMBE H printre gheţari

Duminică, 21 ianuarie, ora 20 G.M.T. La nord de Cercul Polar, deasupra mării Baffin, la bordul unui avion american B-52, plecat cu cîteva ore mai devreme din Plattsburgh (statul New York), se declară un incendiu.

Echipajul de șapte persoane, comandat de căpitanul John M. Haug, acționează cu calm. Extinctoarele intră în acțiune, în timp ce avionul este orientat spre cel mai apropiat aeroport. Dar incendiul ia proporții, fumul pătrunde în cabina de comandă și echipajul de șapte persoane trebuie să abandoneze avionul, care se prăbușește pe gheață la 11 kilometri de destinația ad-hoc. O singură victimă — unul din piloți, căpitanul Leonard Svitenko (nu s-a precizat dacă a fost o defecțiune a parașutei sau dacă nu a avut timp să părăsească avionul). Haug, maiorul-pilot Alfred Amario și sergentul mitralior Calvin Snapp parcurg (fiecare independent) restul distanței pe jos. Maiorul-navigator Frank Hopkins și ofițerul electronist Richard Marx s-au întîlnit, fiind găsiți ulterior de un elicopter. A doua zi a fost găsit căpitanul Curtis Criss, navigator : într-o prăpastie, la șase kilometri de baza militară americană de la Thule.

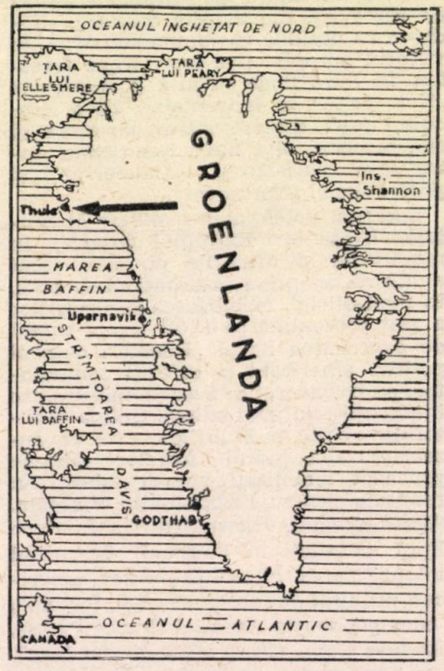

THULE — MARELE OCHI ELECTRONIC DIN NORD

Romanii numeau Thule un pămînt care reprezenta limita nordică a lumii cunoscute lor. Care anume era această limită s-a dovedit a fi greu de stabilit : Scandinavia, Islanda sau — așa cum cred cei mai mulți cercetători — insulele Shetland. În 1910 administrația daneză a dat această denumire celei mai nordice (latitudine 76°32') dintre așezările eschimoșilor din Groenlanda. Așezarea există și acum, numărînd, după ultimele date, 250 de locuitori — de 20 de ori mai puțini decît personalul militar și civil (5 000 de oameni, dintre care o mie de angajați danezi) al bazei militare create de către guvernul american în iulie 1951.

Data aceasta recomandă baza din Thule ca pe o progenitură a războiului rece ; și, de fapt, ea se încadrează în unul din cele mai complexe sisteme militare care au contribuit, în perioada postbelică, la crearea unei tensiuni latente, pe plan mondial : este vorba despre S.A.C. (Strategic Air Command — Comandamentul aviației strategice). În acest sistem, baza din nord-vestul Groenlandei joacă rolul unui post de observare avansat, instalațiile sale radar avînd rostul de a avertiza în eventualitatea unui „atac inamic" (cu avioane sau rachete). Firește, splendidele realizări ale tehnicii instalate la Thule nu au avut de prevenit nici un atac. În schimb, interpretînd eronat aurore boreale și alte fenomene atmosferice, au reușit să dea cîteva alarme false, rectificările survenind, de altfel, destul de curînd. Totuși, cu ani în urmă, un stol de păsări a ținut în stare de alarmă un număr însemnat de unități aeriene ale S.U.A. Pentru că S.A.C. are ca răspundere principală „riposta". Pe aeroporturile a 75 de baze militare din lume, aproximativ 600 de bombardiere grele sînt gata să decoleze într-o durată minimă. Pînă în primii ani ai acestui deceniu, zeci de bombardiere se aflau, prin rotație, în aer, într-o patrulare permanentă. În prezent, cînd „riposta" constă mai ales în rachete balistice intercontinentale, numărul avioanelor care patrulează a fost simțitor redus ; după unii comentatori militari e vorba despre numai șase bombardiere, dar, desigur, cifre oficiale nu există. Cele mai multe dintre avioanele S.A.C. (520) sînt de tipul B-52. Toate bombardierele de acest tip patrulează avînd la bord 4 bombe H a 1,1 megatone fiecare. Bombardierul prăbușit la 11 kilometri de Thule, în Golful Stelei Polare, avea aceste arme la bord.

ÎN CAUTAREA BOMBELOR PIERDUTE

S-a stabilit în primele zile că B—52, sau ceea ce a mai rămas din el, se află pe fundul mării, sub 2—3 metri de gheață și 250—300 de metri de apă. Primele cercetări, folosind elicoptere și sănii cu cîini, au localizat punctul în care avionul a izbit crusta de gheață. Urmează — spre sud, vreo 500 de metri cu resturi de combustibil — atît a derapat bombardierul în flăcări. La capătul acestei distanțe, o zonă în care stratul de gheață pare mai subțire : aici bombardierul s-a oprit și, arzînd, a topit gheața ; după ce s-a scufundat, stratul de gheață s-a refăcut — în aceste zile (mai exact nopți, nopți polare) temperatura a oscilat în jurul mediei știute pentru ianuarie, în această zonă : — 29,5°C. La vest de urmele lăsate de avion pe gheață a fost delimitată o zonă în care s-a constatat o anumită doză de radiații alfa. Radiațiile sînt slabe — au precizat specialiștii americani deplasați la fața locului — „nu atît de tari încît să fie nevoie să ardem hainele celor care au străbătut zona ; va fi de-ajuns dacă-și vor spăla ciorapii cu grijă". De asemenea, au fost găsite fragmente „din una sau mai multe bombe" emanînd radiații — ceea ce indica deteriorarea a cel puțin una dintre bombe.

Rezultatul acestor prime cercetări, efectuate în prima jumătate a săptămînii trecute, nu era prea încurajator. Se considera foarte probabil ca, dacă nu toate, unele din cele 4 bombe (4,4 megatone înseamnă de 245 de ori bomba de la Hiroșima și mai mult decît bombele lansate în cursul celui de-al doilea război mondial) să nu se fi sfărîmat la suprafața banchizei, pătrunzînd — eventual prin spărtura creată de bombardierul incendiat — sub gheață și ajungînd pe fundul mării. Presa a scris despre „Palomares 2" sau „un nou Palomares", folosind ca substantiv comun numele satului spaniol în apropierea căruia — aproape exact cu doi ani în urmă, la 17 ianuarie 1966 — se petrecuse un accident asemănător. Umoriștii, pe care seriozitatea situației nu-i dezarmase, se întrebau dacă asemănarea nu va fi împinsă mai departe prin sosirea ambasadorului american de la Copenhaga pentru a face o baie în Golful Stelei Polare, demonstrînd astfel că apa nu e contaminată ; așa procedase, în ianuarie 1966, ambasadorul american la Madrid, Angie Biddle Duke [1]). Referin-

1) Despre care o știre apărută, printr-o coincidență, tot săptămîna trecută, ne informa că va părăsi postul de la Madrid pentru a participa la campania electorală, în sprijinul președintelui Johnson.